បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមគោជាលក្ខណៈគ្រួសារ

រៀបចំដោយៈ នាយកដ្ឋានផលិតកម្ម និងបសុព្យាបាល

សេចក្តីផ្តើម

វិស័យកសិកម្ម មានការរីកចំរើនឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដូចនេះហើយផលិតកម្មសត្វដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ម្ហូបអាហារ ដែលផ្តល់នូវប្រូតេអ៊ីនខ្ពស់ និងជាប្រភពថវិកាមួយដ៏សំខាន់ ក្នុងការចូលរួមចំណែកលើកស្ទួយជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាកសិករ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ការចិញ្ចឹមគោ-ក្របី ក៏ជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់ក្នុងប្រព័ន្ធកសិកម្មសមស្របនៅប្រទេសកម្ពុជា ។ ជាទូទៅ កសិករចិញ្ចឹមសត្វ គោ-ក្របី ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ហើយត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ជាកម្លាំងអូសទាញ បើទោះជាមាន គ្រឿងយន្តមកជំនួសក្តី ។ ជាងនេះទៅទៀត គោ ក្របីជាប្រភពចំណូលមួយដ៏សំខាន់ប្រចាំគ្រួសារ និងផ្តល់ជាម្ហូបអាហារចាំបាច់ទៀតផង ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ការចិញ្ចឹមគោ-ក្របី របស់កសិករជួបប្រទះនូវបញ្ហាជាច្រើន ដែលអាចរាំងស្ទះដល់ដំណើរការផលិតកម្ម ។ កត្តាជាច្រើនដែលជំរុញឱ្យការចិញ្ចឹមគោក្របីអាចទទួលបានជោគជ័យ មាន ដូចជា៖ ការថែទាំ និងអនាម័យ ការជ្រើសរើសពូជ និងការបង្កាត់ពូជ ចំណីអាហារ និងវិធានការណ៍ការពារជំងឺជាដើម ។

ការចិញ្ចឹមសត្វភាគច្រើន កំពុងជួបប្រទះលើបញ្ហាសុខភាព ដែលធ្វើឱ្យកសិករខាតបង់ពេលវេលាការងារថវិកាទៀតផង ។

ការកង្វះខាតចំណីអាហារគឺជាប្រពៃណីនៃការចិញ្ចឹមគោក្របីរបស់កសិករទូទៅ ។ បញ្ហាកំពុងជួបប្រទះការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងភាគច្រើននៅរដូវប្រាំងដែលស្មៅធម្មជាតិក្រៀមស្វិតដូចនេះគោ-ក្របីទទួលបានតែចំណីដូចជា ចំបើង ឬ គល់ជញ្ជ្រាំងប៉ុណ្ណោះ បណ្តាលឱ្យសត្វមានសភាពស្គមស្គាំងស្លេកស្លាំង បាក់កម្លាំង ការបន្តពូជថយចុះ ងាយទទួលរងនូវជំងឺ និងអាចងាប់ជាដើម ។

ការដាំដណាំចំណីសត្វមានសារៈសំខាន់ដល់កសិករ ដើម្បីបង្កើនបរិមាណ និងគុណភាពចំណីសម្រាប់គោក្របីបានគ្រប់គ្រាន់នៅគ្រប់រដូវ ចំណេញពេលវេលាដល់កសិករក្នុងការស្វែងរកស្មៅ និងឃ្វាលសត្វគោក្របី។ ដណាំចំណីសត្វអាចដាំបានលើដីគ្រប់ប្រភេទ និងជាពិសេសដីទុកទំនេរចោលក្បែរផ្ទះ។ ស្មៅលូតលាស់ពណ៌ខៀវមានផ្ទុកសារជាតិចិញ្ចឹមជាច្រើន ប៉ុន្តែនៅរដូវប្រាំងស្មៅមានសារជាតិប្រូតេអ៊ីន និងវីតាមីនតិចតួច។ គោក្របីគួរផ្តល់ចំណីបន្ថែមនៅក្នុងកំឡុងពេលនេះដើម្បីរក្សាទម្ងន់ កម្លាំងអូសទាញ ផលិតកម្មទឹកដោះ ការលូតលាស់ និងការបន្តពូជ ។

ដូចនេះនៅក្នុងសៀវភៅនេះនឹងបង្ហាញពីបច្ចេកទេស ព្រមទាំងបទពិសោធន៍ជូនដល់កសិករ ដើម្បីយកទៅអនុវត្តទទួលបានជោគជ័យ ។ សៀវភៅនេះដែរនឹងបង្ហាញពីការសាងសង់ទ្រុង ការជ្រើសរើសពូជមកចិញ្ចឹម ការផ្តល់ចំណី ជំងឺ និងបញ្ហាដែលតែងតែកើតឡើងនៅពេលចិញ្ចឹម ។

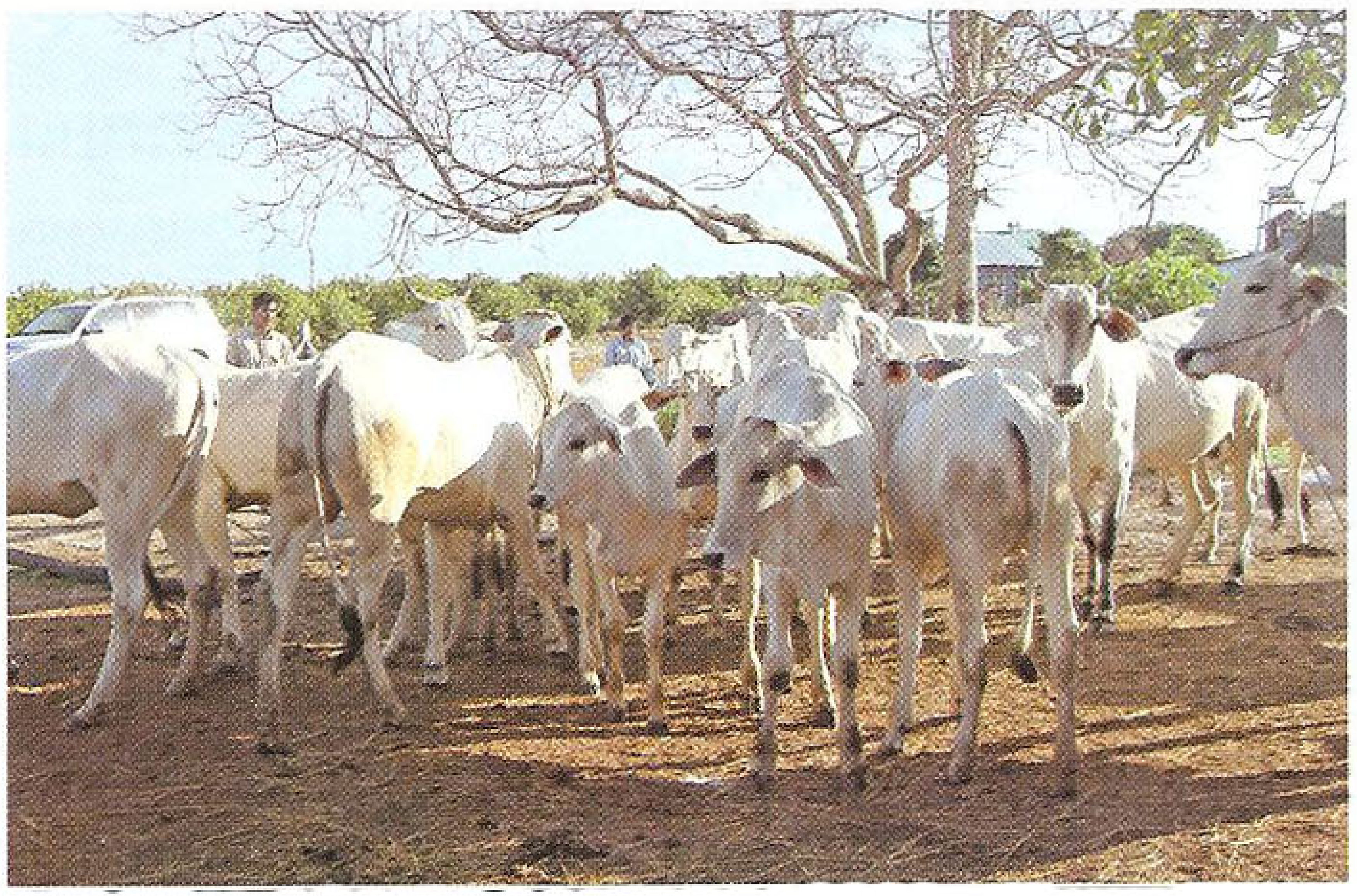

របៀបចិញ្ចឹមគោ

ម.ព.ឯ.ក AIDOC
Code:
Date:
Donated by:

១. ជម្រក ឬរោងគោ

ជំរក ឬរោងគោមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ការពារទប់ទល់ជាមួយកំដៅព្រះអាទិត្យ ទឹកភ្លៀង និងកត្តាចង្រៃផ្សេងៗទៀត ។ ទីតាំងទ្រុងត្រូវស្ថិតនៅលើដីទីទួលមិនលិចទឹក ឬទឹកហូរកាត់ ហើយបាតទ្រុងត្រូវស្ងួតជានិច្ច ។ ទ្រុងគួរស្ថិតនៅខាងក្រោមខ្យល់នៃផ្ទះ ដើម្បីកុំឲ្យជះក្លិនដល់ផ្ទះ ។ មិនគួរចិញ្ចឹមគោក្រោមផ្ទះនោះទេ វាអាចមានផលមិនល្អ និងប៉ះពាល់ដល់សុខភាពអ្នកចិញ្ចឹម ។

ត្រូវបោសសំអាត កើបលាមកចេញពីទ្រុងជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ ម្យ៉ាងទៀតគួរតែមានកន្លែង សម្រាប់ដាក់លាមកសត្វសម្រាប់ធ្វើជី ដោយធ្វើនៅឆ្ងាយពីទ្រុង ។

រោងគោដំបូលប្រក់ស្បូវ

រោងគោដំបូលប្រក់ស័ង្កសី

២. ស្នូកចំណី និងទឹក

ក្នុងទ្រុងត្រូវដាក់ស្នូកចំណីនៅតាមបណ្តោយទ្រុង ដើម្បីគោងាយស្រួលស៊ី និងមិនខ្ជះខ្ជាយចំណីចោល ។

យើងអាចដាក់ទឹកក្នុងធុងប៉េត្រូសម្រាប់គោផឹក ។ ត្រូវដាក់ធុងទឹកឱ្យបានច្រើន និងមានទឹកគ្រប់គ្រាន់តាមចំនួនគោ ។

ស្នូកចំណីធ្វើពីបន្ទះឫស្សី

ធុងទឹក (ប៉េត្រូ) និងស្នូកចំណីធ្វើពីក្តារបន្ទះ

៣. ការជ្រើសរើសពូជគោ

ពូជគោមានតួនាទីសំខាន់សម្រាប់ផលិតកម្មគោ។ កាលណាជ្រើសរើសពូជចិញ្ចឹមបានត្រឹមត្រូវ នោះនឹងទទួលបានទិន្នផលល្អដែរ ។

៣.១ ការជ្រើសរើសបាគោ

- រូបរាងស្អាត មាឌធំ មានជើងរឹងមាំ និង មានក្រចកល្អ
- ពងស្វាសធំ និងមានទំហំប្រហាក់ប្រហែលគ្នា
- មានសុខភាពល្អ និងមិនធ្លាប់កើតជំងឺឆ្លងផ្សេងៗ និងជាពិសេសជំងឺផ្លូវបន្តពូជ

គោបាពូជប្រាម៉ាន់

៣.២ ការជ្រើសរើសគោមេ

- មានរូបរាងស្អាត និងក្បាលរាងវែបបន្តិច
- មានកន្សោមដោះធំល្អ និងចុងដោះស្មើគ្នាទាំងបួន
- មានសុខភាពល្អ និងមិនធ្លាប់កើតជំងឺឆ្លងផ្សេងៗ និងជាពិសេសជំងឺផ្លូវបន្តពូជ (រលូតកូន)

៣.៣ ការបង្កាត់ពូជ

កសិករគួរមានការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការបង្កាត់ពូជគោ ព្រោះវាអាចខាតបង់ពេលវេលា និង ថវិកា បើមេគោមិនផើម ។ កសិករត្រូវតាមដានត្រួតពិនិត្យឱ្យបានត្រឹមត្រូវនូវស្ថានភាព និងពេលវេលាមេគោរកឈ្មោល និងការថែរក្សាមេក្រោយពេលបង្កាត់ ។

ក. មូលហេតុដែលមេគោមិនរកឈ្មោល ឬដាក់ឈ្មោលមិនជាប់ :

- ផ្តល់ចំណីមិនគ្រប់គ្រាន់ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព
- មេមានជំងឺលើប្រដាប់បន្តពូជ (ធ្លាប់រលូតកូន) ឬបង្កាត់ជាមួយបាដែលទើបបានបង្កាត់ជាមួយមេមានជំងឺរលូតកូន
- មានជំងឺ ពិសេសជំងឺដែលធ្វើឱ្យមេគោគ្រុនក្តៅខ្លាំង (ជំងឺឆ្លងកាចសាហាវ)
- ប្រដាប់បន្តពូជគោមិនមានលក្ខណៈធម្មតា
- មានជំងឺបរាសិត (ព្រូន និងចៃ) ធ្ងន់ធ្ងរ

ខ. តើធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីឱ្យការដាក់ឈ្មោលមានប្រសិទ្ធភាព ?

ជាធម្មតាមេគោរកឈ្មោលមានរយៈពេល ១ ទៅ ២ថ្ងៃ ។ មេគោរកឈ្មោលឡើងវិញរៀងរាល់ ២១ថ្ងៃម្តង។ មេគោត្រូវបង្កាត់នៅពេលរកឈ្មោលបាន ១៨ម៉ោង។ ពេលវេលាល្អ សម្រាប់បង្កាត់គឺនៅពេលមេឃត្រជាក់ (ពេលព្រឹក ឬល្ងាច) និងដាក់ឈ្មោលចំនួន ២ដង ក្នុងពេលរកឈ្មោល ១លើកៗ គឺថាបើដាក់ឈ្មោលលើកទី១ នៅពេលព្រឹក នាំឱ្យយើងដាក់ឈ្មោលលើកទី២ នៅពេលល្ងាច ។

ក្រោយពីបង្កាត់បានរយៈពេល ២១ថ្ងៃ បើមេគោមិនរកឈ្មោល នោះមានន័យថា មេគោផើមហើយ ។ មេគោផើមមានរយៈពេល ៩ខែ និង ១០ថ្ងៃ ។

គ. វិធីសាស្ត្រនៃការបង្កាត់ពូជគោ

បច្ចុប្បន្ននេះ ការបង្កាត់ពូជគោ មានពីររបៀបសំខាន់ៗ គឺការបង្កាត់លក្ខណៈធម្មជាតិ និង ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត។

ការបង្កាត់លក្ខណៈធម្មជាតិ

ជាធម្មតា កសិករបង្កាត់ពូជគោ តាមលក្ខណៈធម្មជាតិ ដោយឱ្យគោបាឡើងពាក់មេដោយផ្ទាល់ ។

គុណវិបត្តិនៃការបង្កាត់គោតាមលក្ខណៈធម្មជាតិ៖

- លទ្ធផលនៃការផើមខ្សោយ ដោយសារគោបាបង្កាត់មេច្រើនពេកក្នុងថ្ងៃជាមួយគ្នា
- ងាយចម្លងមេរោគពីបាដោយសារបាបានចម្លងជំងឺពីមេដែលបានបង្កាត់មុន ពិសេសជម្ងឺផ្លូវបន្តពូជ (ជំងឺរលាកស្បូន រលូតកូន និងងាប់កូនក្នុងពោះ)
- គោបាមិនបានត្រួតពិនិត្យពីគុណភាពទឹកកាម អាចបណ្តាលឱ្យការបង្កកំណើតខ្សោយ
- ត្រូវដឹកមេគោទៅជួបបា ដែលធ្វើឱ្យមេគោហត់ និងចុះខ្សោយ ជាពិសេសពេលមេគោត្រឡប់

មកផ្ទះវិញមានចម្ងាយឆ្ងាយអាចបណ្ដាលឱ្យហៀរទឹកកាមចេញវិញ
- អាចមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មេគោពេលបង្កាត់

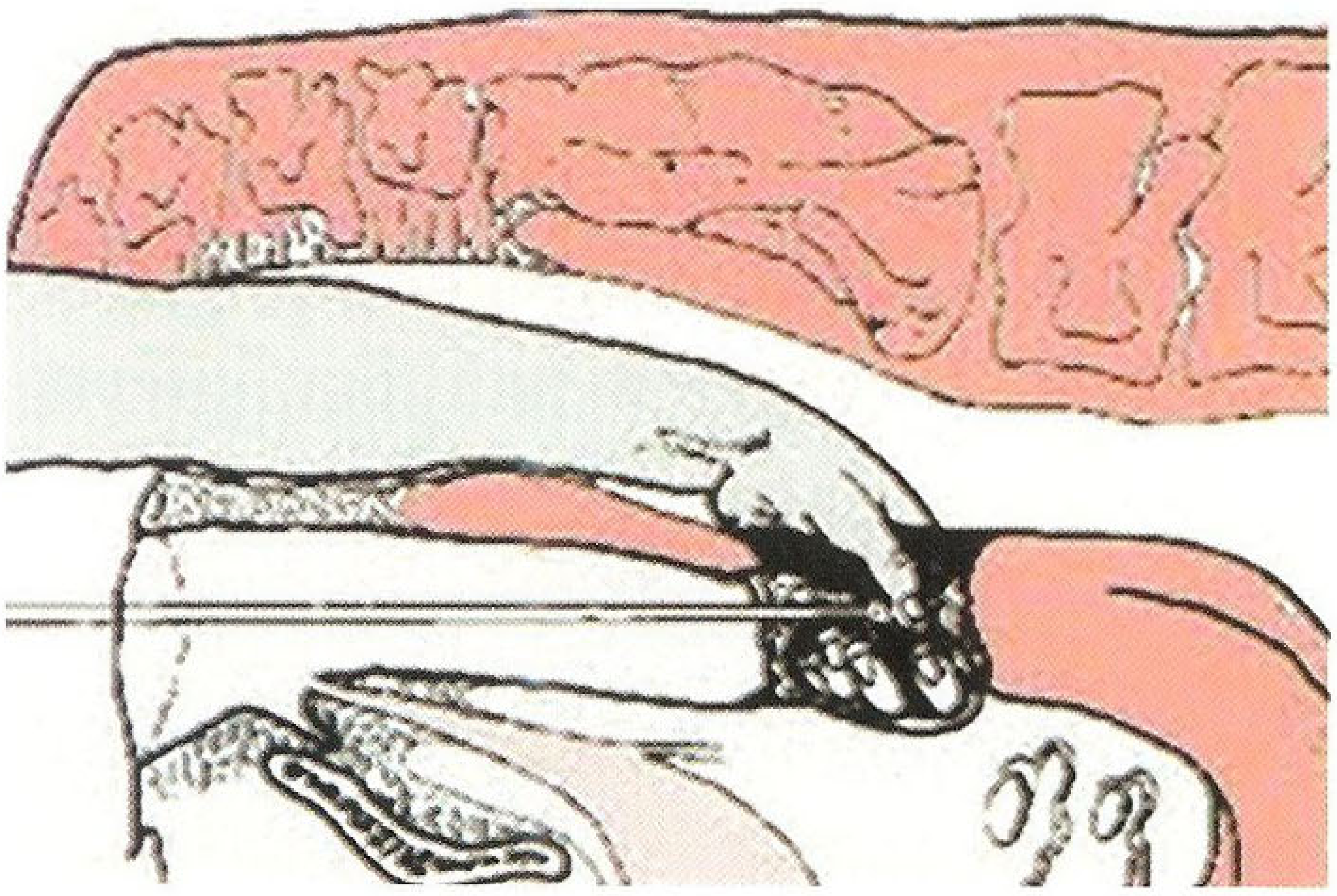

ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត

តើអ្វីទៅជាការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតលើគោ ?

ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត គឺជាបច្ចេកទេសនៃការយកទឹកកាមពីបា ហើយរក្សាទុកឱ្យនៅរស់រួចយកទៅបញ្ចូលក្នុងស្បូនរបស់មេគោនៅពេលវារកឈ្មោល ។ វាជាវិធីបង្កាត់សម្រាប់ជំនួសការបង្កាត់ដោយធម្មជាតិ (បង្កាត់ផ្ទាល់ពីបា)។

ហេតុអ្វីត្រូវបង្កាត់តាមរបៀបសិប្បនិម្មិត ?

ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត ជួយជម្រុញការបង្កើនផលិតកម្មសត្វ ដោយប្រើប្រាស់ទឹកកាមរបស់បាល្អៗ ជាពិសេសនៅតំបន់ដែលមានមេគោច្រើន។ ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត មានសារៈសំខាន់ជួយកាត់បន្ថយបញ្ហានានា ដូចជាការឆ្លងរាលដាលនៃជំងឺ ។

គុណសម្បត្តិការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត

- បង្កាត់ដល់កន្លែងចិញ្ចឹមមេ ដោយមិនចាំបាច់ដឹកមេគោទៅជួបបា
- អត្រាផើមមានកម្រិតខ្ពស់
- អាចបង្កាត់ជាមួយមេខ្លាចបា ឬមិនចង់ឱ្យបាពាក់
- ការពារការឆ្លងរាលដាលនៃជំងឺ ជាពិសេសជំងឺផ្លូវបន្តពូជ (រលូតកូន ងាប់កូនក្នុងពោះ)
- មិនមានគ្រោះថ្នាក់ដល់មេក្នុងពេលបង្កាត់ (របួសបាក់ជើង...)
- អ្នកចិញ្ចឹមអាចទទួលបានពូជគោល្អ និងធំៗ
- អ្នកចិញ្ចឹមមិនចាំបាច់ចំណាយពេលវេលា និងទុនសម្រាប់ចិញ្ចឹមបា

គុណវិបត្តិការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត

- ទាមទារអ្នកមានជំនាញទើបអាចបង្កាត់មេបាន
- ទឹកកាមឈ្មោលនាំចូលមកពីបរទេស (មិនមានផលិតក្នុងប្រទេស)
- អាចបង្កាត់បានជាមួយមេមានមាឌធំល្មម ព្រោះបាមានមាឌធំ
- មេ និងកូនត្រូវផ្ដល់ចំណីគ្រប់គ្រាន់ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព

ឃ. ការប្រុងប្រយ័ត្ន និងការថែរក្សាមេគោ ក្រោយពេលបង្កាត់រួច

- ត្រូវថែទាំមេគោឱ្យបានត្រឹមត្រូវក្រោយពេលដាក់ឈ្មោលរួច៖
- មេគោក្រោយពេលដាក់ឈ្មោលភ្លាម មិនត្រូវឱ្យដេកត្រាំទឹកនោះទេ ។ មេគោអាចលាងទឹកបាន តែមិនត្រូវឱ្យទឹកប៉ះ ឬហូរកាត់ប្រដាប់បន្តពូជ ព្រោះស្បូនមេគោមិនទាន់បិទជិត ដែលជាហេតុអាចបណ្ដាលឱ្យមេរោគចូលក្នុងស្បូន ហើយសម្លាប់កូនក្នុងពោះដែលទើបចាប់កំណើត ។
- ផ្ដល់ចំណីគ្រប់គ្រាន់ទាំងបរិមាណ និងគុណភាពដើម្បីឱ្យមេ និងកូនលូតលាស់បានល្អ ។
- មិនត្រូវវាយដំ ឬប្រើមេគោ ជាកម្លាំងអូសទាញ ដូចជា៖ អូសរទេះ ភ្ជួររាស់ជាដើម ។

៤. ប្រព័ន្ធរំលាយអាហារ

គោជាសត្វទំពារអៀងដែលមានប្រព័ន្ធរំលាយ

អាហារសាំញ៉ាំហើយអាចផលិតថាមពល និងប្រូតេអ៊ីន បានមកពីចំណី ។

៤.១. ពោះធំ (ពោះស្មៅ)

សម្រាប់គោពេញវ័យ ពោះធំមានចំណុះ ១០០ លីត្រ ហើយពោរពេញទៅដោយពពួក អតិសុខុមប្រាណ ដែលមានមុខងាររំលាយជាតិសរសៃអាមីដុងប្រូតេអ៊ីន។

ចំណីដែលគោស៊ីចូលលាយជាមួយទឹក និងអតិសុខុមប្រាណ បង្កើតបានជាថាមពល ។ ប្រសិនបើស្ថានភាពសំខាន់ៗនៅក្នុងពោះធំ (សីតុណ្ហភាព PH និងជីវជាតិ)មិនត្រូវបានបំពេញ នោះធ្វើឲ្យអតិសុខុមប្រាណមិនអាចលូតលាស់ ហើយមិនអាចបម្លែងចំណីឱ្យទៅជាថាមពល និងប្រូតេអ៊ីនបានល្អទេ ។

៤.២. ពោះចក

ជាកន្លែងសម្រាប់ប្រមូលចំណីជាដុំ និង ជាអ្នករុញចំណីឱ្យមកបំពង់អាហារ និងមាត់ ដែលគេហៅថាទំពារអៀង ។ ការទំពារអៀងមានសារៈសំខាន់ណាស់ ព្រោះវាជួយបំបែកជាតិសរសៃទៅជាបំណែកតូចៗ ជាហេតុធ្វើឱ្យល្បឿនចំណីបានល្អ ។ ការទំពារអៀងកើតមានឡើងនៅពេលសត្វសម្រាកឈប់ស៊ីស្មៅ។

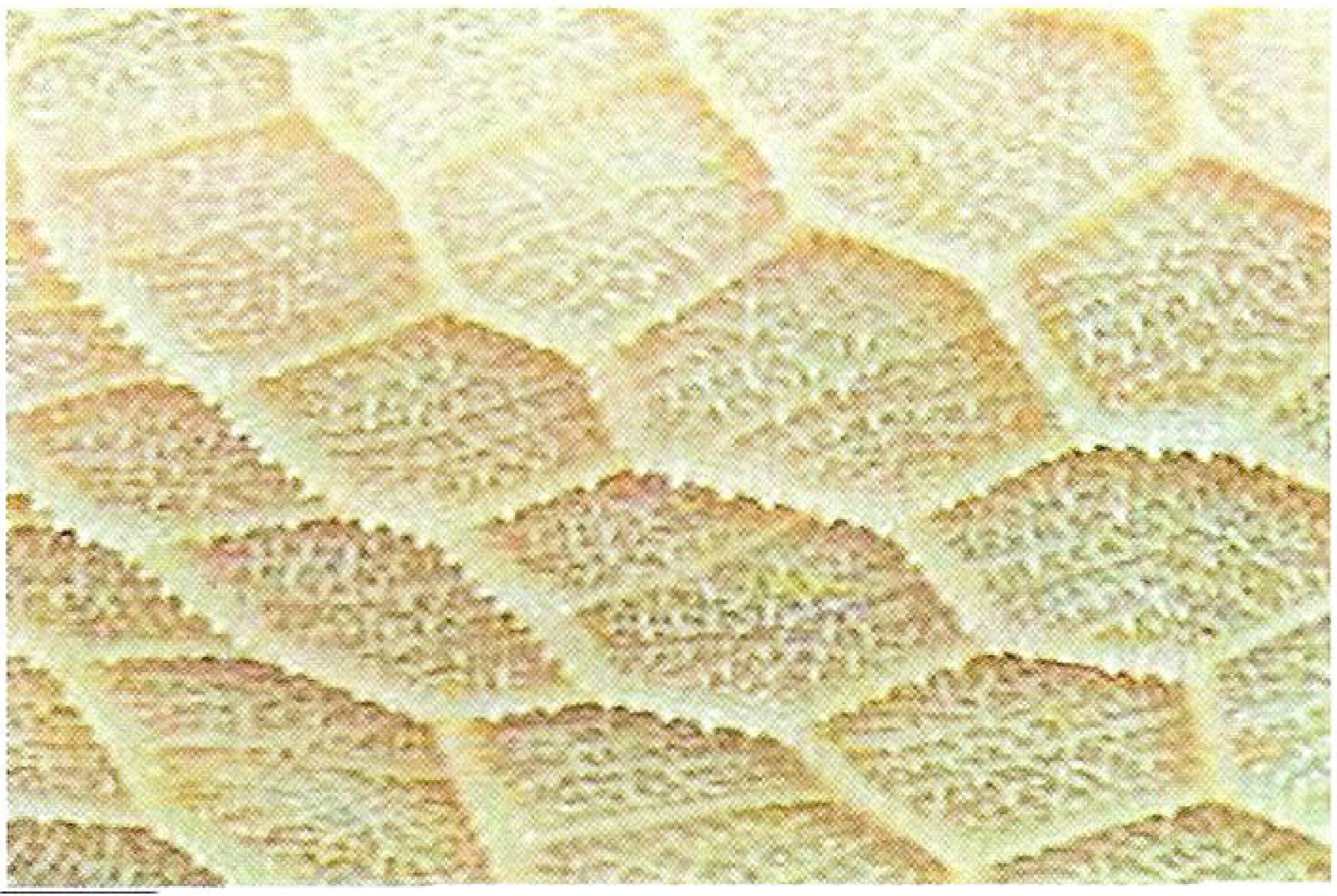

៤.៣. ពោះស្រទាប់ និងពោះកន្ទៀង

ពោះស្រទាប់ មានមុខងារស្រូបយកជាតិទឹកពីចំណី ។

ពោះកន្ទៀង គឺជាក្រពះពិត មានជាតិ អាស៊ីតខ្លាំង ធ្វើឱ្យពួកអតិសុខុមប្រាណ មិនអាចរស់នៅបានហើយ ការរំលាយអាហារធ្វើឡើង តាមរយៈអង់ស៊ីម ។

កូនគោកំពុងបៅដោះ នៅអាយុមួយខែដំបូង ទឹកដោះហូរចូលផ្ទាល់ទៅពោះស្រទាប់ ។

៤.៤. ពោះវៀន

បន្ទាប់ពីបំណែកចំណីអាហារនិងពពួកអតិសុខុមប្រាណបានចូលទៅដល់ពោះកន្ទៀង ក៏ហូរចូលបន្តទៅពោះវៀនតូច ដែលជាកន្លែងស្រូបយកជីវជាតិ ។

ចំណីដែលមិនបានស្រូបយក ត្រូវហូរបន្តចូលទៅពោះវៀនធំ ដែលជាកន្លែងស្រូបយកជាតិទឹក រួចបង្កើតជាលាមក ។

៥. តម្រូវការសារធាតុចិញ្ចឹមសម្រាប់គោ

ចំណីមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ដំណើរការទ្រទ្រង់នៃសារពាង្គកាយសត្វដូចជា ការទ្រទ្រង់ជីវិត ការលូត

លាស់ ការបន្តពូជ ការផលិតទឹកដោះ ។ល។ ដូច្នេះដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់សត្វ ត្រូវផ្តល់ចំណីជាច្រើនប្រភេទ និងគ្រប់គ្រាន់ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព ។

សេចក្តីត្រូវការចំណីអាចប្រែប្រួលតាមដំណាក់កាលលូតលាស់ ការបន្តពូជ ការអូសទាញ ការផលិតទឹកដោះ។ល។

សារធាតុទាំងឡាយនៅក្នុងចំណី ត្រូវបានបែងចែកទៅគ្រប់ទីកន្លែងនៃសារពាង្គកាយសត្វ តាមរយៈចរន្តឈាម ។ ដូច្នេះបើផ្តល់ចំណីត្រឹមត្រូវអាចធ្វើឱ្យសត្វ៖

- លូតលាស់លឿនជាប្រក្រតីតាំងពីតូចដល់ធំ
- បន្តពូជបានល្អ (បង្កកំណើតល្អ) និងសំបូរទឹកដោះ
- មានកាយសម្បទារឹងមាំ កម្លាំងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់អូសទាញ និងទប់ទល់ជំងឺ
- ផលិតផលសាច់មានគុណភាព

ផ្ទុយទៅវិញការផ្តល់ចំណីមិនបានត្រឹមត្រូវ នឹងនាំឲ្យសត្វជួបបញ្ហាជាច្រើនដូចជា ៖

- មានការលូតលាស់យឺត
- ការបង្កកំណើតមិនបានល្អ ជួនកាលធ្វើឱ្យសត្វមិនរកញី ឈ្មោល ឬគ្មានកូនមួយជីវិត
- បាត់បង់ប្រព័ន្ធការពារខ្លួន សត្វងាយនឹងទទួលជម្ងឺផ្សេងៗ និងអាចស្លាប់
- បាត់បង់លទ្ធភាពអូសទាញ
- កូនក្នុងពោះមានការលូតមិនធម្មតា
- សាច់គ្មានរសជាតិ
- ខាតបង់ថវិកា

៥.១. ចំណីផ្តល់ថាមពល

ចំណីផ្តល់ថាមពលមានប្រភពចេញពី គ្រាប់ធញ្ញជាតិ ស្មៅ រុក្ខជាតិ ស្ករ ទឹកត្នោត ។ល។ ដែលជាសមាសធាតុចាំបាច់ក្នុងចំណីសត្វ ហើយវាជាកត្តាមួយសំខាន់បំផុតក្នុងរបបអាហារ ដែលមានតួនាទីធ្វើឱ្យសត្វមានកម្លាំងខ្លាំងក្លា បង្កើនកំដៅក្នុងខ្លួនសត្វ ប្រឆាំងនឹងជម្ងឺផ្សេងៗ សម្រាប់ការធំធាត់ ការបន្តពូជ និងការផលិតទឹកដោះ ។

ចំណីអាហារខ្វះថាមពល បណ្តាលឱ្យសត្វពុំចង់ស៊ីចំណី ធ្វើឱ្យវាទទួលនូវប្រូតេអ៊ីន និងសារធាតុរ៉ែមិនបានគ្រប់គ្រាន់ផងដែរ ។

ការធ្វើឱ្យខ្វះជាតិរ៉ែ គឺជាហេតុបង្អាក់ការលូតលាស់របស់អតិសុខុមប្រាណ ដែលធ្វើឱ្យការរំលាយស្មៅ និងចំបើងក្នុងពោះវៀនធំមិនបានល្អ ។

៥.២. ចំណីផ្តល់ប្រូតេអ៊ីន

ប្រូតេអ៊ីន (ជាតិសាច់) ជាសារធាតុចិញ្ចឹមក្នុងចំណី មាននៅក្នុងត្រី ស្លឹកដំឡូងឈើ/មី សណ្តែកសៀង សណ្តែកបាយ ប្រភេទស្មៅនាំចូល ។ល។ មានតួនាទីធ្វើឱ្យសត្វមានការលូតលាស់ធំធាត់ ។

៥.៣. ចំណីផ្តល់ជីវជាតិ (វីតាមីន)

មានតួនាទីចាំបាច់សម្រាប់ដំណើរការគ្រប់គ្រងសរីរាង្គនៃសារពាង្គកាយសត្វ ។ ពពួកវីតាមីន មានប្រភពមកពីផ្លែឈើ បន្លែស្រស់ ស្មៅស្រស់ ខ្លាញ់ត្រី ពន្លកគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ។

កង្វះវីតាមីន អាចបណ្តាលឱ្យសត្វ ៖

- មិនធំធាត់
- ការបង្ករកំណើតមិនបានល្អ គ្មានកូន
- រកឈ្មោលមិនប្រក្រតី

ស្បែកគ្មានពណ៌

- រលាកស្បែក រោមបះ ជ្រុះរោម រោម គ្មានពណ៌ (ប្រែពណ៌ពីលឿងទៅជា ពណ៌ប្រផេះ) ចាញ់កម្ដៅ ខ្សោយ ...
- ងងឹតភ្នែក ខូចគ្រាប់ភ្នែក ខ្វាក់មាន់.មិនសូវស៊ីចំណី ...

៥.៤. ចំណីផ្ទុកសារធាតុរ៉ែ

ជាតិរ៉ែមានប្រយោជន៍សំខាន់ក្នុងការធ្វើឱ្យឆ្អឹងមានការលូតលាស់ល្អ ។ ក្នុងករណីដែលសត្វ ពុំបានទទួលនូវសារធាតុរ៉ែបានគ្រប់គ្រាន់ អាចបណ្ដាលឱ្យសត្វក្រិនឆ្អឹងកោង រឹងសន្លាក់ ក្រោកមិនរួច មានជំងឺស្រួយឆ្អឹង ទន់ឆ្អឹង រលាកសន្លាក់ឆ្អឹង ពកក គ្រុនទឹកដោះ (ចំពោះមេបំបៅកូន) ... ។

៥.៥. តម្រូវការទឹក

ទឹកមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិ ។ គោដែលស៊ីចំណីស្ងួតត្រូវការទឹកច្រើនជាងស៊ីស្មៅខ្ចី ។

គោទម្ងន់ ២៥០គីឡូក្រាម ត្រូវការទឹកប្រហែល ៣៥លីត្រក្នុងមួយថ្ងៃ ។ បើសិនជាផ្តល់ទឹក ពុំបានគ្រប់គ្រាន់ទេ ធ្វើឱ្យការស៊ីចំណីរបស់សត្វត្រូវថយចុះ ។

ជំពូក ២
ដំណាំចំណីសត្វសម្រាប់គោ

ដំណាំចំណីសត្វមាន ២ប្រភេទសំខាន់ៗ គឺ៖

១. ពពួកស្មៅ:

ប្រភេទពូជស្មៅសំខាន់ៗ ដែលមានគុណភាពខ្ពស់:

- ម៉ូឡាត
- តេរ៉េណូស
- ហ្គីនេ
- សីម៉ួង
- មារ៉ាន់ឌូ
- ស្មៅដំរី ។ល។

២. ពពួកលេហ្គីម:

- សណ្តែកបាយ
- សណ្តែកសៀង
- សណ្តែកដី
- ពពួកស្មោរ
- ពពួកស្តាយឡូ ។ល។

ជាទូទៅដំណាំចំណីសត្វដែលមានស្រាប់នៅក្នុងស្រុក និងដំណាំចំណីសត្វដែលនាំចូលពីបរទេសមកដាំនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើងនាពេលបច្ចុប្បន្ន ត្រូវចែកជាលំដាប់ថ្នាក់ដូចខាងក្រោម ៖

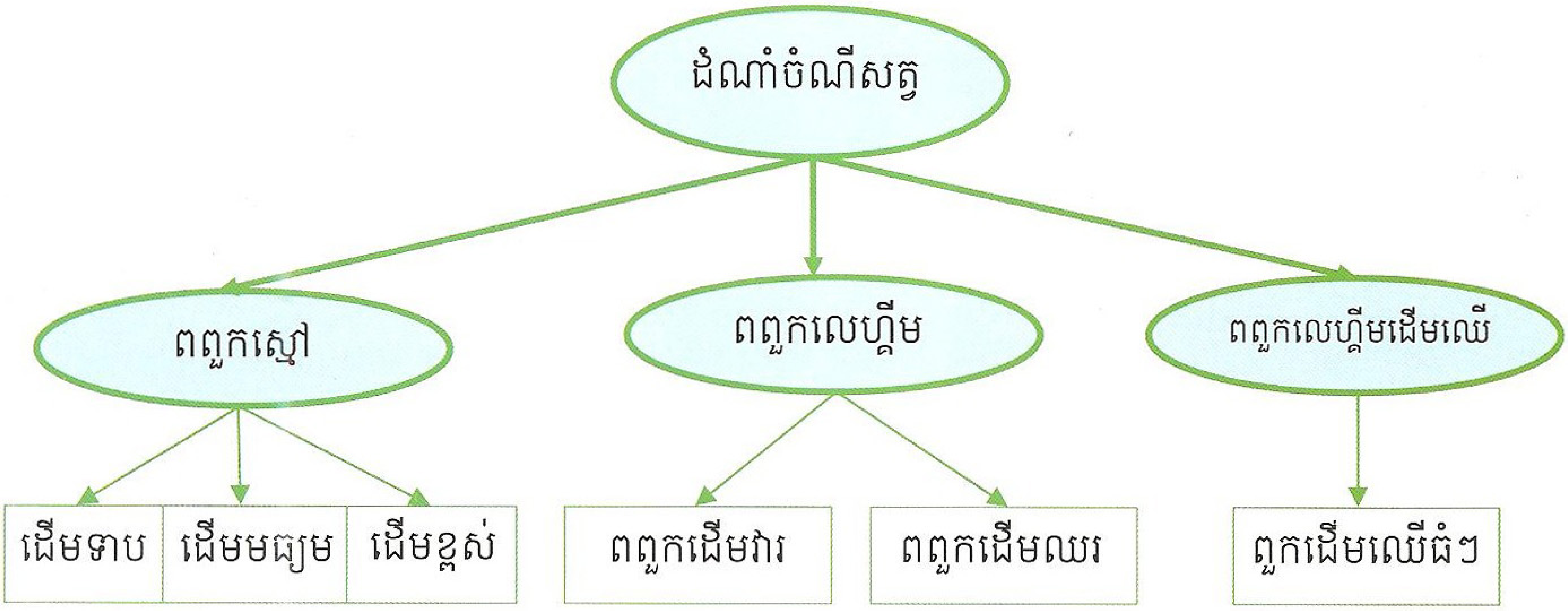

៣. ឈ្មោះប្រភេទពូជដំណាំចំណីសត្វសំខាន់ៗដែលបានដាំនៅកម្ពុជា:

ពពួកស្មៅ		ពពួកលេហ្គឹម		ពពួកលេហ្គឹម	
មុលឡាតូ	(Mulato)	កន្ធំថេត	(Leucaena)	ស្តាយឡូ ១៨៤	(Stylo-184)
ម៉ារ៉ាន់ឌូ	(Marandu)	គ្លីរីស៊ីដ្យា	(Gliricidia)	ស្តាយឡូអាមាតា	(Stylo Hamata)
ហ្គាមបា	(Gamba)	ទ្រីចាន់ធារា	(Trychantra)	ដិសមិនធ័ស	(Desmenthus)
បាស្ពាលូម	(Paspalum)	កាលៀនត្រា	(Callindra)	កាលូបប៉ូ	(Calopo)
ស្មៅហ្គីនេ	(Ginea grass)	អង្គាដី	(Sesbania)	អារាក់ឈីពីនទាល	(Arachis pintoi)
ស្មៅដំរី	(Elephant grass)				
ឃីងក្រាស	(King grass)				

៣.១. ការជ្រើសរើសទីតាំងសម្រាប់ដាំដំណាំចំណីសត្វ

- យកដីទួលមិនលិចទឹករយៈពេលយូរ និងមិនជាំទឹក
- មានពន្លឺថ្ងៃគ្រប់គ្រាន់
- ដីដែលងាយស្រួលការពារពីការស៊ីបំផ្លាញពីសត្វនានា
- ដីដាំដំណាំអាយុកាលវែង និងដាំស្មៅដោយស្ម័គ្រចិត្តរយៈពេលយូរ
- មានប្រភពទឹកស្រោចស្រពជាពិសេសនៅរដូវប្រាំង។

៣.២. សកម្មភាពដាំដំណាំចំណីសត្វ

ការរៀបចំដី ឬថ្នាលដាំស្មៅ

- ភ្ជួររាស់ដ ២ ទៅ ៣សារ ដើម្បីបំបែកដី និងសម្លាប់ស្មៅចង្រៃ
- ដាក់ជីលាមកសត្វ ឬដាក់ជីកំប៉ុស្តជ្រោយកប់ក្នុងដី ចំនួនប្រហែល ១ ទៅ ២រទេះក្នុងផ្ទៃ ១០០ម^2។
- ធ្វើរបងព័ទ្ធជុំវិញចំការដំណាំចំណីសត្វមុនពេលដាំដុះដើម្បីការពារពីការស៊ីបំផ្លាញ។

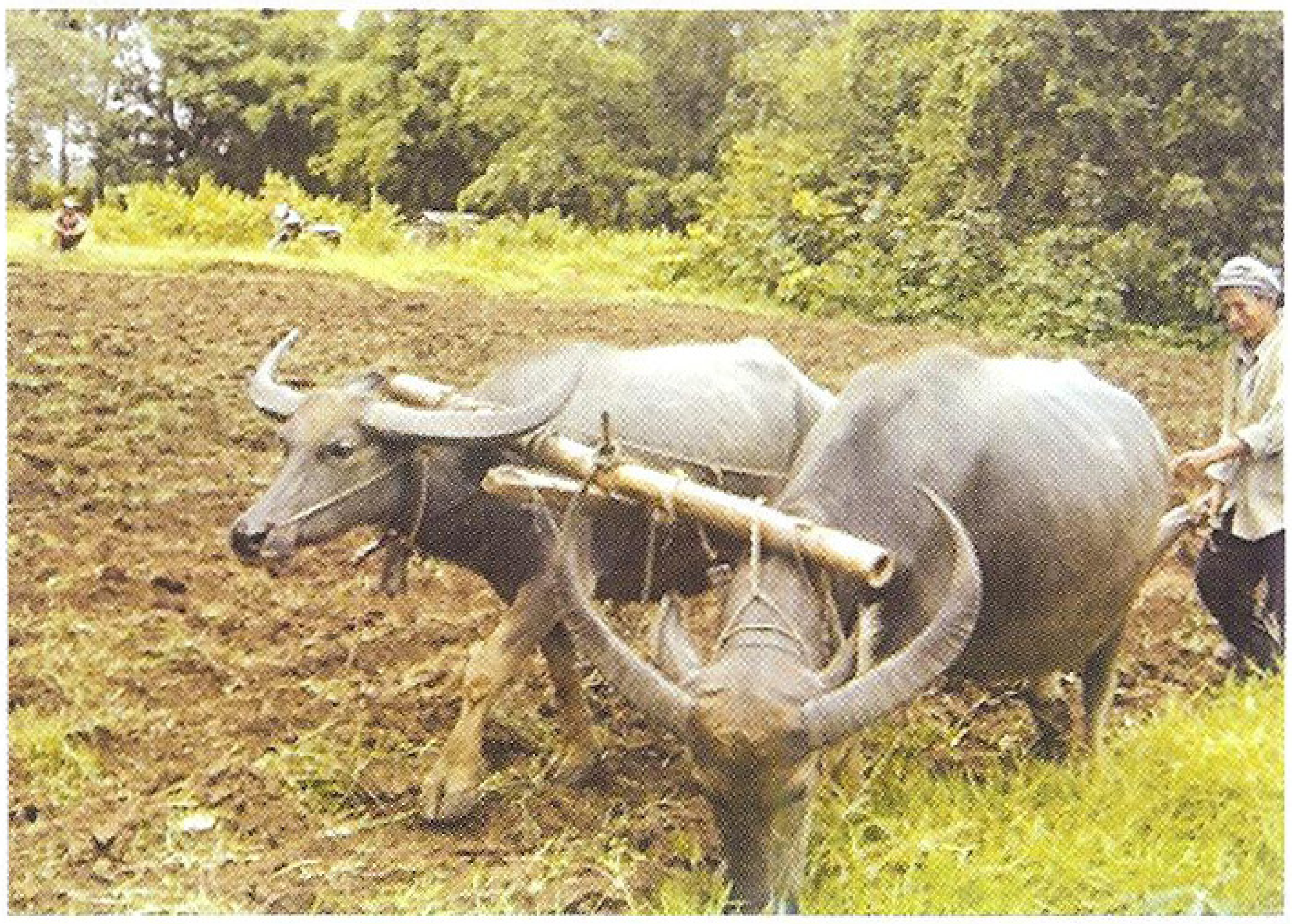

ការរៀបចំដីសម្រាប់ដាំដំណាំចំណីសត្វ

វិធីសាស្ត្រដាំដំណាំចំណីសត្វ

វិធីសាស្ត្រនៃការដាំដំណាំចំណីសត្វ មានលក្ខណៈផ្សេងៗគ្នា ទៅតាមប្រភេទពូជស្មៅ។ វិធីដាំដុះសំខាន់ៗមានដូចជា៖

- ដាំដោយគ្រាប់
- ដាំដោយដើមមានឫស (សន្ទូង) និងខ្នែង
- ដាំដោយកំណាត់ដើម

ពេលវេលាដាំដុះ

ជាទូទៅ ទឹកមានសារៈសំខានណាស់សម្រាប់

ការរស់នៅ និងលូតលាស់ដំណាំចំណីសត្វ។ កសិករគួរដាំដុះនៅកំឡុងពេលចាប់ផ្តើមធ្លាក់ភ្លៀងលើកដំបូង។

៣.៣. តើត្រូវដាំដុះយ៉ាងដូចម្តេច ?

◉ ការដាំដោយគ្រាប់

ដីសម្រាប់ដាំដោយគ្រាប់ត្រូវភ្ជួរ និងរាស់សំអាតស្មៅឱ្យបានស្អាត ។ ត្រូវឆូតរងជាជួរ ចន្លោះពីមួយទៅមួយចម្ងាយពី ០,៨ម ទៅ ១ម និងជម្រៅចង្អូរព ២ សម ទៅ ៣ស.ម ។ រោយគ្រាប់ដំណាំចំណីសត្វជាជួរតាមរងនីមួយៗ ។

ការដាំដោយគ្រាប់ អាចរោយដោយដៃក៏បាន ឬដោយប្រើកំប៉ុងចោះរន្ធដែលមានដាក់គ្រាប់ខាងក្នុង រួចគោះទម្លាកតាមចង្អូរជួរ ។

ការដាំស្មៅដោយគ្រាប់រោយនឹងដៃ

ការដាំស្មៅដោយគ្រាប់រោយនឹងដៃ

◉ ការដាំដោយដើមមានឫស ឬស្ទូង

ស្មៅមួយចំនួនអាចដាំបានដោយសារឫស(ស្ទូង) ត្រូវស្ទូងពូជដំណាំចំណីសត្វជាជួរ ដែលគម្លាតពីជួរមួយទៅជួរមួយចម្ងាយ ៤តឹក និងមានចន្លោះគុម្ព ២ តឹក ។

បើសិនដីគោក ត្រូវសម្រួចឈើបុកជារន្ធសម្រាប់ស្ទូង ។

កន្លែងស្ទូងមិនត្រូវឱ្យមានទឹកដក់ខ្លាំង និងយូរពេកទេ ព្រោះវាអាចបណ្តាលឱ្យរលួយស្មៅ ជាពិសេសស្មៅទើបស្ទូងរួច ។ បើមានទឹកដក់ត្រូវធ្វើចង្អូរសម្រាប់នាំទឹកចេញ ។

ការដាំស្មៅដោយស្ទូងដើម (សំណាប)

ការធ្វើចង្អូរសម្រាប់បង្ហូរទឹកចេញ

◉ ការដាំដោយកំណាត់ដើម

ពូជស្មៅដែលអាចដាំដោយកំណាត់ដើមមានដូចជាពូជស្មៅដំរី និងស្តេចស្មៅ (យីងក្រាស)ដោយកាត់ដើមជាកំណាត់ៗ ដែលមានថ្នាំងមានភ្នែកល្អ ៣ថ្នាំង ។ កំណាត់ដើមអាចកប់ត្រង់បញ្ឈរឡើងលើ ឬផ្តេកបញ្ឆិត ពាក់កណ្តាលដើម ឬ១ថ្នាំង។

ចំណុចដំណុះរបស់ស្មៅ

៣.៤.ការថែទាំ

មុនពេលដាំត្រូវភ្ជួររាស់ហាលដីឱ្យបាន ២ ទៅ ៣ដងដើម្បីសម្លាប់ស្មៅចង្រៃ។ ត្រូវតាមដានការលូតលាស់របស់ស្មៅ ហើយបោចស្មៅចង្រៃ និងស្រោចទឹកនៅពេលដីស្ងួត។

ករណីដាំគ្រាប់ត្រូវសំអាតស្មៅធម្មជាតិឱ្យបានញឹកញាប់ ព្រោះស្មៅនេះអាចលូតសង្កត់លើស្មៅដាំដែលទើបចាប់ផ្តើមលូតលាស់ដំបូង។

៣.៥. ការប្រមូលផល

ស្មៅចំណីសត្វ អាចកាត់លើកដំបូងក្រោយពីដាំ ៣០ ទៅ ៤៥ ថ្ងៃ និងប្រមូលផលជាបន្តបន្ទាប់រៀងរាល់ ១៥ ថ្ងៃម្តង។ ប៉ុន្តែនៅរដូវប្រាំងត្រូវពន្យាការច្រូតកាត់យូរជាងនេះ ឬមិនច្រូតកាត់រហូតដល់មានទឹកស្រោចស្រព។

គេអាចច្រូតបានពេញមួយឆ្នាំ ដោយនៅរដូវគ្មានភ្លៀងត្រូវស្រោចទឹកស្មៅ ២ ទៅ ៣ដងក្នុង ១ខែ។

៤. ពពួកស្មៅ និងអត្ថប្រយោជន៍ :

៤.១. មុលឡាតូ (Mulato) :

ជាប្រភេទស្មៅកូនកាត់ ។ នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង មិនអាចផលិតគ្រាប់បានទេ ។ ជាស្មៅដែលមានលក្ខណៈធន់ទ្រាំបំផុតនៅរដូវក្តៅ សមស្របនឹងការកាត់ឱ្យជាចំណីសត្វ ។ វាមានគុណភាពល្អជាងពពួកស្មៅដទៃទៀត ។

ការដាំដុះគឺការបំបែកដើមដាំនៅរដូវវស្សាវាត្រូវការប្រភេទដីដែលមានជីជាតិសមល្មម ។

៤.២. ម៉ារ៉ាន់ឌូ (Marandu) :

ជាប្រភេទស្មៅផ្តល់ជាចំណីសត្វពេញវ័យ ។ ជាស្មៅដែលដុះលូតលាស់ល្អ នៅលើដីដែលមានជីជាតិ ពិសេសលើប្រភេទដីក្រហម វាលូតលាស់ល្អ បំផុត ។ ប៉ុន្តែបើដាំនៅលើដីឥដ្ឋខ្មៅ វាដុះលូតលាស់ល្អបង្គួរ ។ ស្មៅនេះ មានលក្ខណៈធន់ទ្រាំទៅនឹង រដូវប្រាំង ប្រហាក់ប្រហែលនឹងមុលឡាតូដែរ ។

គេអាចដាំវាដោយគ្រាប់ និងដោយបំបែកដើមដាំនៅរដូវវស្សា ។

៤.៣. ហ្គាមបា (Gamba) :

ជាប្រភេទស្មៅដែលសត្វចូលចិត្តស៊ីជាងប្រភេទស្មៅ

ដទៃទៀត ។ អាចផ្តល់ជាចំណីសត្វគ្រប់វ័យ ។ ជាស្មៅដែលដុះលូតលាស់នៅលើគ្រប់ប្រភេទដី វាអាចធន់ទ្រាំទៅនឹងភាពរាំងស្ងួតរយៈពេលវែង និង អាកាសធាតុក្តៅ ។

គេអាចដាំវាដោយគ្រាប់ ឬដាំដោយរំលែកដើមនៅរដូវវស្សាក៏បាន ។

៤.៤. ប៉ាស្ប៉ាលូម (Paspalum) :

ជាប្រភេទស្មៅដែលមានលក្ខណៈងាយស្រួលដាំមានការដុះលូតលាស់លឿននៅរដូវវស្សា ។ ភាគច្រើនវាដុះលូតលាស់នៅលើដីខ្សត់ជីជាតិ និង ដីអាសុីត ។

ការដាំដុះគឺការដាំដោយគ្រាប់ ឬការបំបែកដើមដាំ ។

៤.៥. ហ្គីនេ (Guinea) :

ជាប្រភេទស្មៅសម្រាប់សត្វពាហនៈ ដែលមានគុណភាពល្អ ។ មានការងាយស្រួលក្នុងការកាត់ និងដឹកជញ្ជូន។ អាចដាំនៅលើដីដែលមានជីជាតិខ្ពស់ និងមធ្យម ។ មានការដុះលូតលាស់លឿនជាងប្រភេទស្មៅផ្សេងទៀតនៅរដូវវស្សា ។

ការដាំដុះគឺការដាំដោយគ្រាប់ ឬការបំបែកដើមដាំ ។

៤.៦. ស្មៅដំរី (Elephant grass) :

ជាប្រភេទស្មៅសម្រាប់សត្វទំពារអៀង ពិសេសសម្រាប់គោ ក្របី ។ ពេលដើមវានៅខ្ចី គេអាចផ្តល់ជាចំណីបន្ថែមដល់មាន់ និងជ្រូកផងដែរ ។ ជាចំណីដែលមានអាហារូបត្ថម្ភខ្ពស់សម្រាប់សត្វ ។

ស្មៅនេះអាចដុះបានស្ទើរនៅលើគ្រប់ប្រភេទដី ។

ការដាំដុះ គឺការដាំដោយគ្រាប់ ឬការកាត់ជាកំណាត់ដើម ។

ការកាត់កំណាត់ពូជ

ចំពោះការដាំកំណាត់ដើមគឺកាត់ដើមជាកង់ខ្លីៗ ដោយរក្សាទុក ៣ថ្នាំង (្ន ក) សម្រាប់ឱ្យវាលូតលាស់។

របៀបដាំ

យើងអាចដាក់ដាំកំណាត់ដើមដោយបញ្ឈរត្រង់ ឬបញ្ឆិត។

ការប្រមូលផល:

- ប្រមូលផលជាលើកដំបូងនៅពេលស្មៅមានអាយុ៥០ ទៅ ៦០ថ្ងៃ
- ប្រមូលផលលើកទី២ បន្ទាប់ពីលើកទី១ ចំនួន ១ខែ
- ត្រូវកាត់ស្មៅដំរីកម្ពស់ពីដីប្រវែង ៥ ទៅ ១០ ស.ម និងបន្តកាត់លើកក្រោយដោយរំកិលឡើងលើ ៣ស.ម ជាបន្តបន្ទាប់។

ការផ្តល់ឱ្យសត្វស៊ី

មិនគួរផ្តល់ចំណី ស្មៅដំរីឱ្យគោស៊ីតែមួយមុខនោះទេ ត្រូវលាយជាមួយចំណីផ្សេងៗទៀតដូច ជា៖ ចំបើង ឬស្មៅប្រភេទផ្សេងៗទៀត។

៥. ពពួកលេហ្គីម និងអត្ថប្រយោជន៍ :

៥.១. ស្តាយឡូ ១៨៤ (Stylo 184) :

ដំណាំប្រភេទនេះសម្រាប់ផ្តល់ឱ្យសត្វទំពារអៀង ទូទៅ និងជាចំណីសំខាន់សម្រាប់ជ្រូក បក្សី និងត្រីផងដែរ ។ គេអាចដាំវាបានស្ទើរនៅលើគ្រប់ប្រភេទដី ។

វាជាចំណី ដែលផ្តល់ជាតិប្រូតេអ៊ីនខ្ពស់ ។ គេអាចផ្តល់ឱ្យសត្វស៊ីទាំងនៅស្រស់ ឬក៏ហាលធ្វើជាម្សៅ។

៦. ប្រភេទដំណាំផ្សេងៗទៀត និងអត្ថប្រយោជន៍

៦.១. កន្ធំថេត (Leucaena) :

វាស្ថិតនៅក្នុងគ្រួសារតែមួយ គ្រាន់តែមានពូជខុសៗគ្នា ។

ស្លឹកកន្ធំថេតជាប្រភពប្រូតេអ៊ីន ដ៏ប្រសើរបំផុតសម្រាប់គោ។ គេអាចឱ្យគោស៊ីដោយផ្ទាល់ ឬកាត់ឱ្យស៊ីទាំងស្រស់ ឬស្ងួត ។

ជាប្រភេទឈើដែលដុះល្អ ហើយអាចធន់ទ្រាំទៅនឹងការលែងឱ្យស៊ីសត្វដែរ ។ វាអាចដុះលូតលាស់ឡើងវិញបន្ទាប់ពីការកាត់ និងសត្វស៊ីរួច ។

៦.២. ដំឡូងមី

ស្លឹកដំឡូងមីផ្តល់នូវប្រូតេអ៊ីន សារធាតុរ៉ែ និងថាមពល ព្រមទាំងជួយកាត់បន្ថយពពួកប៉ារ៉ាស៊ីតខាងក្នុង ។

គេអាចកែច្នៃមើម និងស្លឹកដំឡូងមីសម្រាប់ធ្វើជាចំណីគោបានយ៉ាងល្អ ។ សារជាតិដែលមាននៅក្នុងដំឡូងមី អាចជួយឱ្យសត្វមានការលូតលាស់ល្អ រឹងមាំ និងមានសមត្ថភាពបន្តពូជល្អ ។

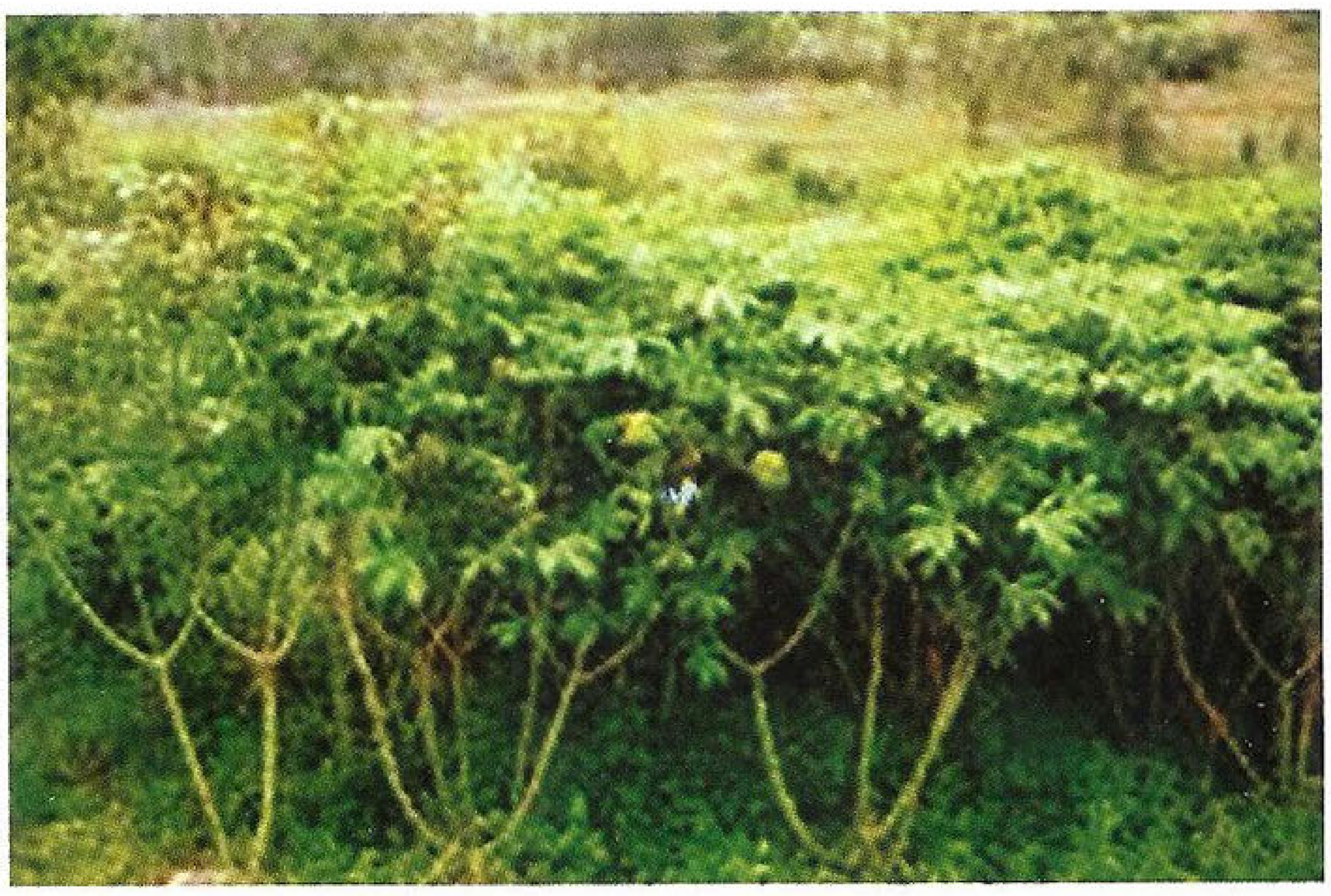

៦.៣. ដើមពោត

ដើមពោត ជាចំណីផ្តល់ជាតិសរសៃសំខាន់សម្រាប់គោ ជាពិសេសជាចំណីផ្សំសម្រាប់កូនគោ និងមេគោដែលមិនផលិតទឹកដោះ ។

៦.៤. សណ្តែកប្រេង

ជាប្រភេទបន្លែ វាចាប់ផ្តើមចេញផ្កានៅអាយុ ៣-៤ខែ ហើយអាចប្រមូលផលផ្លែនៅអាយុ ៥ខែ ។

ស្លឹក និងដើមសណ្តែកមានជាតិប្រូតេអ៊ីនពី ១៦-២០% និងអាចផ្តល់ជាចំណីគោបាន ។

១. ការធ្វើផ្អកស្មៅជាចំណីបំប៉នគោក្របី

(Silage Making for Ruminant Feed):

១.១. តើផ្អកស្មៅ (Silage) ជាអ្វី?

ផ្អកស្មៅគឺជាស្មៅ ឬរុក្ខជាតិនៅស្រស់ដែលកាត់ជាកំណាត់ល្អិតៗ ហើយរក្សាទុកកន្លែងគ្មានខ្យល់ ដោយដាក់ក្នុងធុងបិទជិត ឬថង់ប្លាស្ទិកបិទជិត។

១.២. ផលប្រយោជន៍ផ្អកស្មៅ

- មានសារធាតុបំប៉ន និងជួយឱ្យគោក្របីលូតលាស់លឿន
- អាចរក្សាទុកបានយូរ ជាពិសេសទុកប្រើប្រាស់នៅរដូវខ្វះចំណី

១.៣. ការផលិតទឹកមេផ្អកស្មៅ

កសិករអាចផលិតបរិមាណទឹកមេផ្អកស្មៅដោយខ្លួនឯងអាស្រ័យលើតម្រូវការជាក់ស្តែងផលិតផ្អកស្មៅជាចំណីគោ ឬក្របី។ ទឹកមេផ្អកស្មៅនេះអាចរក្សាទុកបានត្រឹមតែ ១អាទិត្យប៉ុណ្ណោះ។

សមាសធាតុផលិតទឹកមេផ្អកស្មៅ

- ស្មៅស្រស់ ទម្ងន់ ០,៥គីឡូក្រាម
- ស្ករ ទម្ងន់ ២ក្រាម (០,២ខាំ)
- ទឹកសុទ្ធ ចំណុះ ០,៥លីត្រ
- ដបទឹក មានចំណុះ ១លីត្រ
- ប្រដាប់វាស់កំហាប់ ប៉េហាស់ (Ph)

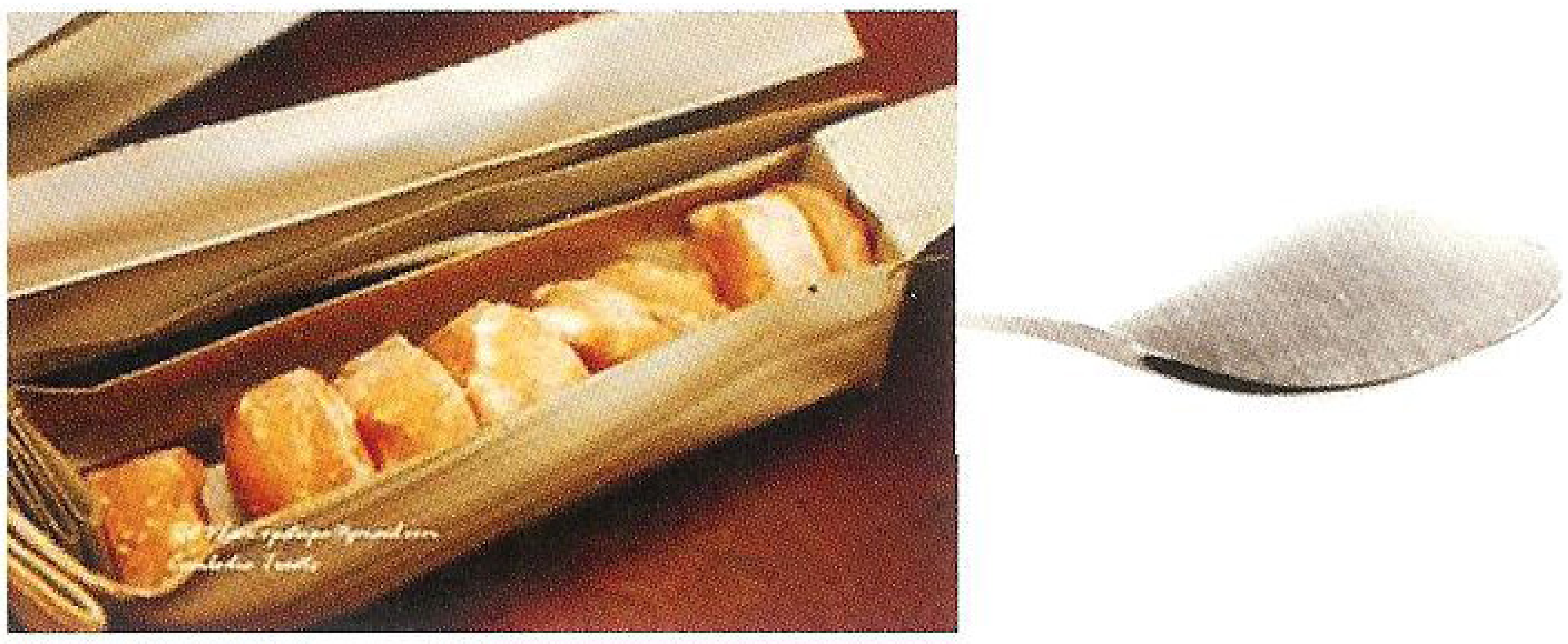

ស្ករ

របៀបធ្វើទឹកមេផ្អកស្មៅ

បុកស្មៅស្រស់ចំនួន ០,៥គីឡូក្រាមឱ្យម៉ត់រួចពូតយកទឹកស្មៅ និងច្រោះឱ្យបានស្អាត (ថ្លាល្អ) ជាមួយតម្រងក្រណាត់ស្អាតដែលមិនមានជាប់សារធាតុផ្សេងៗ (ឧទាហរណ៍៖ ជាតិប្រៃ សាប៊ូ.....)។

របៀបធ្វើ

យកទឹកស្មៅដែលច្រោះបានទៅលាយជាមួយស្ករ ០,២ខាំ និងទឹកចំណុះ០,៥លីត្រ បន្ទាប់មកច្រកចូលទៅក្នុងដបកែវស្អាត រួចបិទដបឱ្យជិតមិនឱ្យមានខ្យល់ចេញចូល។

ការរក្សាទុក និងត្រួតពិនិត្យពីគុណភាពទឹកមេផ្អកស្មៅ

ទឹកមេផ្អកស្មៅ ត្រូវរក្សាទុកកន្លែងត្រជាក់ល្មម (មិនក្តៅ មិនត្រជាក់) ក្នុងរយៈពេល ៣ថ្ងៃ បន្ទាប់មកត្រូវយក ដបមកពិនិត្យមើលគុណភាព និងវាស់កំហាប់របស់ទឹកមេផ្អកស្មៅ ។ កំហាប់ល្អស្ថិតក្នុងចន្លោះពី ៣ ទៅ ៤,៥ ។

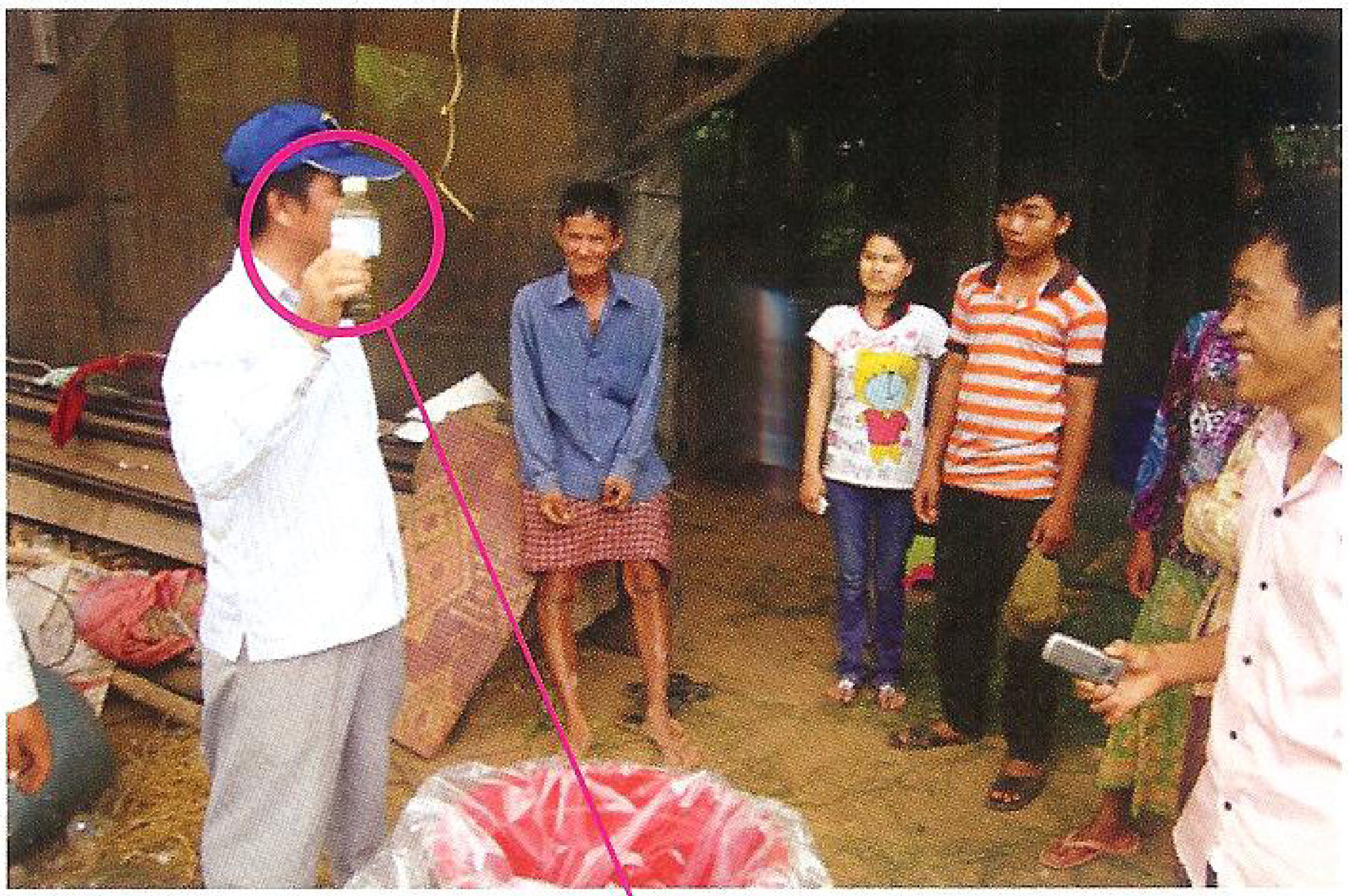

មេផ្អកស្មៅ

របៀបលាយមេផ្អកស្មៅសម្រាប់ធ្វើផ្អកស្មៅ

យើងមិនអាចយកទឹកមេផ្អកស្មៅមកប្រើដោយ

ផ្ទាល់ទេ ។ ទឹកមេផ្អកស្មៅ១ដប (បរិមាណលាយខាងលើ) ត្រូវយកទៅលាយទឹកបន្ថែមចំណុះ ១០លីត្រជាមុនសិនទើបអាចលាយធ្វើជាផ្អកស្មៅបាន។

ដំណើរការនៃការធ្វើផ្អកស្មៅ

- ច្រូតស្មៅស្រស់រួចដាក់ហាលឱ្យស្រពាប់
- ហាន់ ឬកាប់ចិញ្ច្រាំឱ្យល្អិតតូចៗ
- ប្រោះ ឬបាញ់ទឹកមេផ្អកស្មៅដែលលាយទឹករួចឱ្យសព្វល្អ ក្នុងបរិមាណ ០,៥លីត្រ ក្នុងស្មៅ ២០ គីឡូក្រាម
- ច្រកស្មៅចូលក្នុងថង់ប្លាស្ទីក ឬធុងមានថង់ប្លាស្ទីកខាងក្នុង បន្តិចម្តងៗដោយជាន់បង្ហាប់ឱ្យណែន
- ចងមាត់ថង់ប្លាស្ទីកដោយមិនឱ្យមានខ្យល់ខាងក្នុង។ បើអាច បឺតខ្យល់ចេញពីថង់ រួចចងកុំឱ្យខ្យល់ចូល
- រក្សាទុកយ៉ាងតិចចំនួន ៣អាទិត្យ ទើបអាចយកទៅផ្តល់ឱ្យគោក្របីស៊ី

សម្គាល់ៈ

ច្រូតស្មៅរួចហាលឱ្យស្រពាប់បន្តិច

ការកាត់ចិញ្ច្រាំស្មៅជាកំណាត់ខ្លីៗ

ផ្អកស្មៅដែលល្អមានពណ៌លឿងចាស់ និងមានក្លិនឈ្ងុយ។ ប្រសិនបើផ្អកស្មៅមានពណ៌ក្រម៉ៅ ប្រផេះ ឬដុះផ្សិត មិនត្រូវផ្តល់ឱ្យគោក្របីស៊ីទេ ។

ការហាលសម្ងួតកំណាត់ស្មៅឱ្យស្រពាប់

រៀបចំថង់ប្លាស្ទីកសម្រាប់ជាន់បង្ហាប់ផ្អកស្មៅ

ការប្រោះទឹកមេផ្អកស្មៅ និងស្មៅពេលជាន់បង្ហាប់

ការបង្ហាប់ស្មៅក្នុងថង់ប្លាស្ទិក

ការចងថង់ប្លាស្ទិកឱ្យតឹងកុំឱ្យមានខ្យល់នៅខាងក្នុង

ការរក្សាទុកផ្អកស្មៅ

១.៨. ការផ្តល់ឱ្យគោ ឬក្របីស៊ី

កសិករអាចផ្តល់ចំណីផ្អកស្មៅឱ្យគោក្របីស៊ីជារៀងរាល់ថ្ងៃទៅតាមបរិមាណដែលមាន។ គោក្របី ១ក្បាលអាចស៊ីផ្អកស្មៅចំនួន ១គីឡូក្រាម ក្នុង ១ថ្ងៃ ដោយលាយជាមួយចំណីផ្សេងៗទៀត ដូចជា ចំបើង ស្មៅ ជាដើម។

គួរផ្តល់ផ្អកស្មៅដល់សត្វមេកំពុងបំបៅកូន ភ្ជួររាស់ អូសទាញ និងបំប៉នសាច់លក់ជាដើម។

២. ការធ្វើចំបើងផ្អាប់ជាចំណីគោ

ស្មៅសម្រាប់គោក្របីស្ទើរគ្រប់កន្លែងមានការខ្វះខាតពិសេសនៅរដូវប្រាំង ដូច្នេះកសិករត្រូវកែច្នៃចំណីដែលមាន ឱ្យមានរសជាតិ និងមានសារជាតិបំប៉នគ្រប់គ្រាន់ ។ ការផ្តល់ចំបើងធម្មតា តែមួយមុខមិនអាចជួយឱ្យគោក្របីទទួលបានសារជាតិគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់លូតលាស់ឡើយ ព្រោះវាគ្រាន់តែជួយឱ្យបានត្រឹមបំពេញក្រពះ និងបំបាត់ឃ្លានតែប៉ុណ្ណោះ ។

២.១. គុណប្រយោជន៍ចំបើងផ្អាប់

តាមរយៈការពិសោធន៍បង្ហាញថា៖

ក.ចំបើងស្ងួតធម្មតាមានប្រូតេអ៊ីន ១% ទៅ ៤% ចំណែកចំបើងផ្អាប់មាន៨% ទៅ ១០% និងបន្ថែមអាម៉ូញ៉ាក់នីត្រូសែន ក្នុងក្រពះគោទៅតាមតម្រូវការ។

ខ.បន្ថែមការរំលាយអាហារ (ចំបើងស្ងួត) បានរហូតដល់ ១០% ទៅ ១៥%

គ.គោស៊ីចំបើងច្រើនជាងមុន ៣០% ទៅ ៤០%

ឃ.គោមានកម្លាំងខ្លាំងសម្រាប់អូសទាញបានល្អ

ង.ផ្តល់ចំបើងផ្អាប់ជាមួយចំណីគ្រាប់ ធ្វើឱ្យគោមានការធំធាត់លឿន។

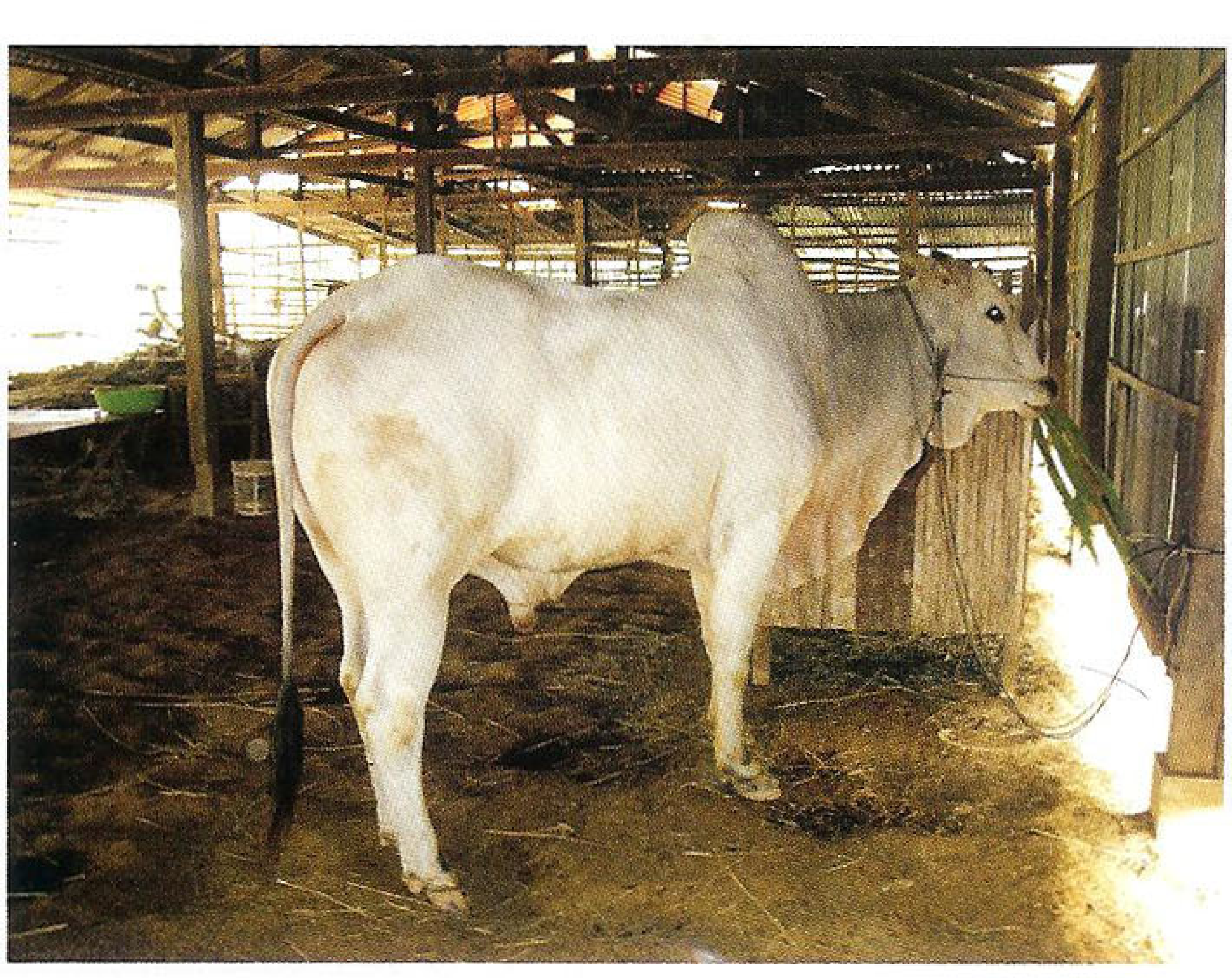

២.២. បច្ចេកទេសនៃការកែច្នៃចំបើងផ្អាប់ជាចំណីបំប៉នគោក្របី

ក.ឧបករណ៍ និងសម្ភារសម្រាប់កែច្នៃធ្វើចំបើងផ្អាប់

- ចំបើង ១០០ គ.ក្រ
- ទឹក ១០០ លីត្រ
- ធុងទឹកមានចំពួយផ្កាឈូក
- ជញ្ជីង
- ក្រណាត់តង់ ឬក្រណាត់កៅស៊ូ ឬអាង
- ជីអ៊ុយរ៉េ ២ គ.ក្រ
- កំបោរស (កំបោរថ្ម) ២ គ.ក្រ
- ខ្សែសម្រាប់ចងចំបើង

ខ. វិធីធ្វើចំបើងផ្អាប់

- លាយជីអ៊ុយរ៉េ ២គ.ក្រ និងកំបោរថ្ម ២គ.ក្រ ជាមួយទឹក ១០០លីត្រ រួចកូរឱ្យសព្វ
- រៀបចំបើងជាស្រទាប់ក្នុងអាង ឬថង់ បន្ទាប់មកស្រោចទឹកជីអ៊ុយរ៉េពីលើ។ ត្រូវធ្វើដូចគ្នារហូតដល់អស់ចំបើង ១០០គ.ក្រ។
- ចងមាត់ថង់ ឬគ្របមាត់អាងឱ្យជិត ដោយមិនឲ្យទឹកភ្លៀងហូរចូល
- ផ្អាប់ទុករយៈពេល ១០ថ្ងៃទើបយកមកឱ្យគោក្របីស៊ី។ ត្រូវយកឱ្យស៊ីតាមស្រទាប់ចំបើង ហើយពេលយកចេញរួចត្រូវគ្របវិញឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។

សម្គាល់៖

ប្រសិនបើកចំហរ ធ្វើឱ្យចំបើងហើរក្លិន ព្រមទាំងរក្សាមិនបានយូរ។

តម្រៀប និងជាន់បង្អាប់ចំបើង

ស្រោចទឹកជីអ៊ុយរ៉េលើចំបើង

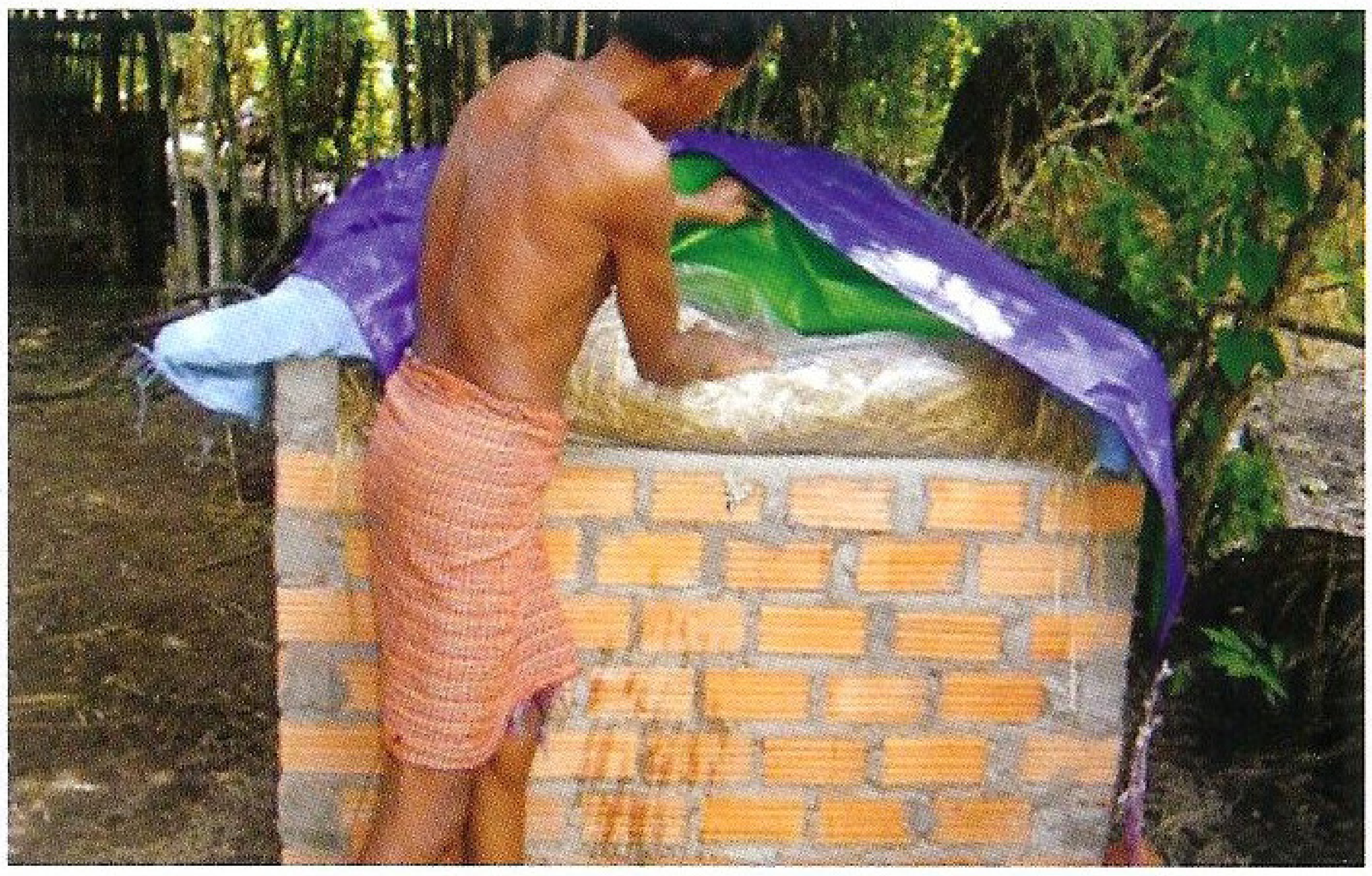

គ្របកៅស៊ូលើអាងចំបើងដើម្បីផ្អាប់ចំបើង

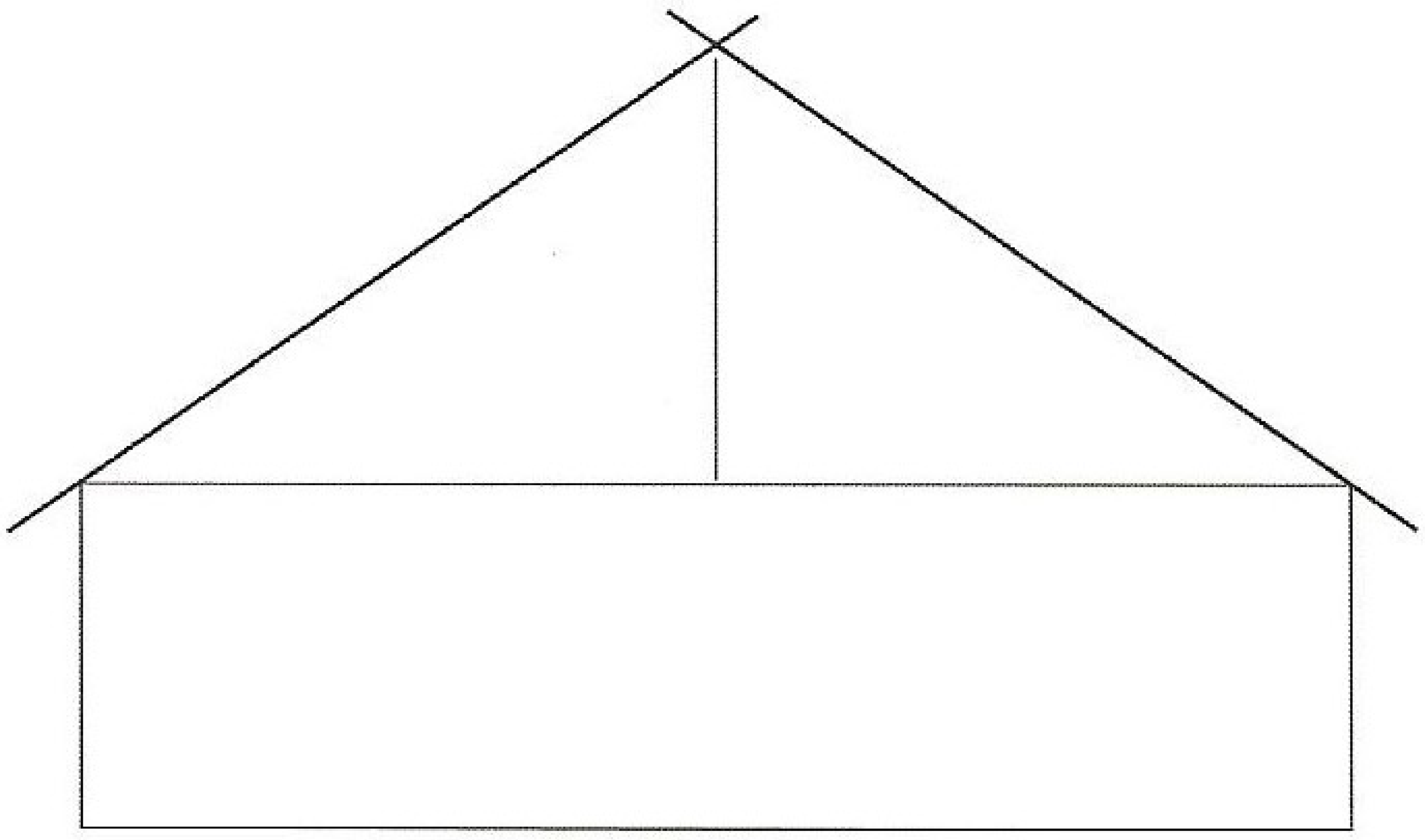

ផ្អាប់ចំបើងច្រើនដោយធ្វើដំបូលពីលើ

គ. ចំបើងផ្អាប់ដែលមានលក្ខណៈល្អ

- មានពណ៌ក្រហមចាស់ បើប្រៀបធៀបជាមួយចំបើងធម្មតា
- មានក្លិនក្រអូបឈ្ងុល
- មានសំណើមប្រមាណ ៤០% ទៅ ៥០%
- មានលក្ខណៈទន់គួរឱ្យចង់ស៊ី
- មិនមានដុះផ្សិត (ប្រសិនបើមានដុះផ្សិត ត្រូវយកទៅហាលថ្ងៃ)

ឃ. ការផ្តល់ឱ្យសត្វស៊ី

កសិករអាចធ្វើចំបើងផ្អាប់បន្តបន្ទាប់គ្នា ដើម្បីឱ្យស៊ីបានយូរ ។ បើមានផ្សិតច្រើន ត្រូវយកចំបើងហាលថ្ងៃឱ្យស្ងួតមុននឹងឱ្យសត្វស៊ី ។ ចំបើងផ្អាប់នៅសល់ពីសត្វស៊ី ត្រូវយកទៅលាយជាមួយនឹងចំបើងថ្មី ព្រោះវាចំណេញពេលវេលា និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

- ត្រូវដាក់ចំបើងផ្អាប់ឱ្យគោស៊ីបន្តិចម្តងៗ ហើយវា នឹងស៊ីច្រើនឡើងៗ ក្នុងរយៈពេល ៣ ទៅ ៤ ថ្ងៃ យើងអាចឱ្យគោស៊ីឱ្យឆ្អែតជារៀងរាល់ថ្ងៃ ដោយលាយជាមួយចំបើងធម្មតា
- ផ្តល់ចំបើងផ្អាប់ឱ្យគោស៊ីពេលយប់ច្រើនជាងពេលថ្ងៃ
- ត្រូវដាក់ទឹកឱ្យគោផឹករហូត ក្នុងពេលដាក់ចំបើងផ្អាប់ឱ្យគោស៊ី

ការដាក់ចំបើងផ្អាប់ឱ្យគោស៊ី

៣. ការកែច្នៃស្លឹកដំឡូងមី

៣.១. ការហាលឱ្យស្ងួត

ការផ្តល់ស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតជាចំណីគោជួយកាត់បន្ថយការចំណាយដើមទុន និងពេលវេលាក្នុងការចិញ្ចឹមគោ ជាពិសេសកសិករអាចប្រើប្រាស់មើមជាចំណីអាហារផ្ទាល់ខ្លួន និងជាចំណីសត្វដ៏ល្អ ។ ការប្រើប្រាស់ស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតជាចំណីគោ ជួយធ្វើឱ្យចំណីមានគុណភាពល្អ និងមានប្រូតេអ៊ីនខ្ពស់ ។

ផលប្រយោជន៍ស្លឹកដំឡូងមី

- ផ្តល់ប្រូតេអ៊ីន សារធាតុរ៉ែ និងថាមពល
- កាត់បន្ថយពពួកប៉ារ៉ាស៊ីតខាងក្នុង
- ជាចំណីបន្ថែមជំនួយដល់ការរំលាយអាហាររបស់សត្វទំពារអៀង

ការប្រមូលផលស្លឹកដំឡូងមី

ក. ពេលវេលាប្រមូលផលស្លឹកដំឡូងមី

ការប្រមូលផលស្លឹកដំឡូងមីសម្រាប់ធ្វើជាស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតក្រោយពេលដាំបាន ៤ខែ និងបន្ទាប់មកទៀតអាចប្រមូលផលបាន ២ខែម្តង រហូតដល់ប្រមូលផលមើម ។

ខ. របៀបប្រមូលផលស្លឹកដំឡូងមី

ពេលប្រមូលផលលើកទី១ ត្រូវកាច់ដើមកម្ពស់ពីដីប្រមាណ ៣ ទៅ ៦តឹក ហើយជាបន្តបន្ទាប់ត្រូវកាច់ដើមដំឡូងមីរម្កិលឡើងលើពីកន្លែងកាច់មុន ៣សង្ទីម៉ែត្ររាល់ពេលកាច់មួយលើកៗ ។

របៀបកាច់ដើមដំឡូងមីធ្វើជាចំណីសត្វ

ការយកស្លឹក និងមើមដំឡូងមីមកហាលឱ្យស្ងួតដើម្បីធ្វើចំណីគោ

ក. របៀបចិញ្ច្រាំចុង និងស្លឹកដំឡូងមី

មែកខាងចុង និងស្លឹកដំឡូងមីដែលកាច់បានត្រូវចិញ្ច្រាំឱ្យល្អិតៗ ឬកំណាត់ខ្លីៗ ។

ចំណាំ៖

កសិករមិនត្រូវទុកស្លឹកដំឡូងមី ឡើងពណ៌លឿង

ដែលនាំឱ្យខូចគុណភាពនោះទេ ។

រូបភាពចញ្រ្ចាំស្លឹកដំឡូងមី

ខ. របៀបហាលថ្ងៃ

ក្រោយពីចិញ្ច្រាំរួច ត្រូវយកមកហាលលើកម្រាល ដោយពង្រាយស្តើងៗ ឱ្យបានស្ងួតល្អ ។ គួរហាលលើកៅស៊ូតង់ ឬសង្កសី ឬកម្រាលផ្សេងដែលឆាប់ស្ងួត ។

ចិញ្ច្រាំស្លឹកដំឡូងមីល្អិតៗ រួចហាលឱ្យស្ងួត

ការរក្សាទុកស្លឹកដំឡូងមីស្ងួត

ស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតច្រកបាវ រក្សាទុកជាចំណីគោ

ស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតត្រូវច្រកបាវ ឬការ៉ុង រក្សាទុកឱ្យបានល្អ ។ បើស្លឹកដំឡូងមីស្ងួត មិនត្រូវទឹក ឬសើមទេ វាអាចទុកបានរហូតដល់ ៦ខែ ដោយមិនខូចគុណភាព ។

ការផ្តល់ឱ្យគោស៊ី

កសិករអាចយកស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតចំនួន ២០ ទៅ ៣០គីឡូក្រាម លាយជាមួយចំបើងផ្អាប់ ចំនួន ១០០គីឡូក្រាម ឱ្យគោស៊ី ។

គោក្របី ១ក្បាលអាចស៊ីស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតចំនួន ២០០ ក្រាម ក្នុង ១ថ្ងៃ ។

ការផ្អាប់

ការផ្អាប់ ជាវិធីសាស្ត្រមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាព និងងាយស្រួល ដើម្បីរក្សាស្លឹកដំឡូងមីឱ្យនៅមានគុណភាពល្អ សម្រាប់ធ្វើជាចំណីសត្វ ។

របៀបធ្វើ

បេះស្លឹក និងទងពីដើមដំឡូង រួចយកទៅហាលថ្ងៃបន្តិច (ពី៣-៤ម៉ោង អាស្រ័យលើអាកាសធាតុ) ។ ក្នុងស្លឹកដំឡូង ១០គក្រ លាយជាមួយស្ករត្នោត ០.៥ គក្រ និងទឹក ០.៥លីត្រ ។ ច្របល់ចូលគ្នាឱ្យសព្វ ច្រកចូលទៅក្នុងថង់ប្លាស្ទិក រួចច្របាច់យកខ្យល់ចេញឱ្យអស់ពីក្នុងថង់ ។ បន្ទាប់មកចងមាត់ថង់ជាមួយពោះវៀនកៅស៊ូកង់ ដាក់ចូលក្នុងពាង ឬកប់ក្នុងដី ។

ការលាយស្ករត្នោតជាមួយទឹក

ការច្របល់ស្លឹកដំឡូងជាមួយទឹកស្ករ

ការច្រកល្បាយស្លឹកដំឡូងចូលក្នុងថង់

ការចងមាត់ថង់

ការផ្តល់ឱ្យសត្វស៊ី

ក្រោយពេលផ្អាប់ពី ២៥-៣០ ថ្ងៃ អាចយកស្លឹកដំឡូងផ្អាប់ឱ្យសត្វស៊ីបាន ។ ក្នុងគោ មួយក្បាលអាចផ្តល់ពី ៣-៥គក្រ ក្នុងមួយថ្ងៃ ។

ស្លឹកដំឡូងផ្អាប់ អាចរក្សាទុកបានរយៈ ពេល ៦ ខែ ។

ការផ្តល់ឱ្យគោស៊ី

៣.២. ការធ្វើចំណីផ្សំតាមផ្ទះកសិករ សម្រាប់ជាចំណីបំប៉នគោ

ចំណីផ្សំនេះមានសារជាតិខ្ពស់គ្រប់គ្រាន់ ដូចជាៈ ប្រូតេអ៊ីន វីតាមីន ថាមពល និងសារធាតុរ៉ែ ដែលធ្វើឱ្យគោក្របីលូតលាស់ធំធាត់លឿន ឆាប់រកឈ្មោល មានកម្លាំងមាំមួន ។

កសិករអាចទិញគោស្គមៗ មកចិញ្ចឹមបំប៉នសម្រាប់លក់បន្ត ។

៣.៣. ការធ្វើស្លឹក និងចំណិតមើមដំឡូងមីស្ងួត

ដូចគ្នានឹងការផលិតស្លឹកដំឡូងមីស្ងួតដែរ គឺស្លឹក

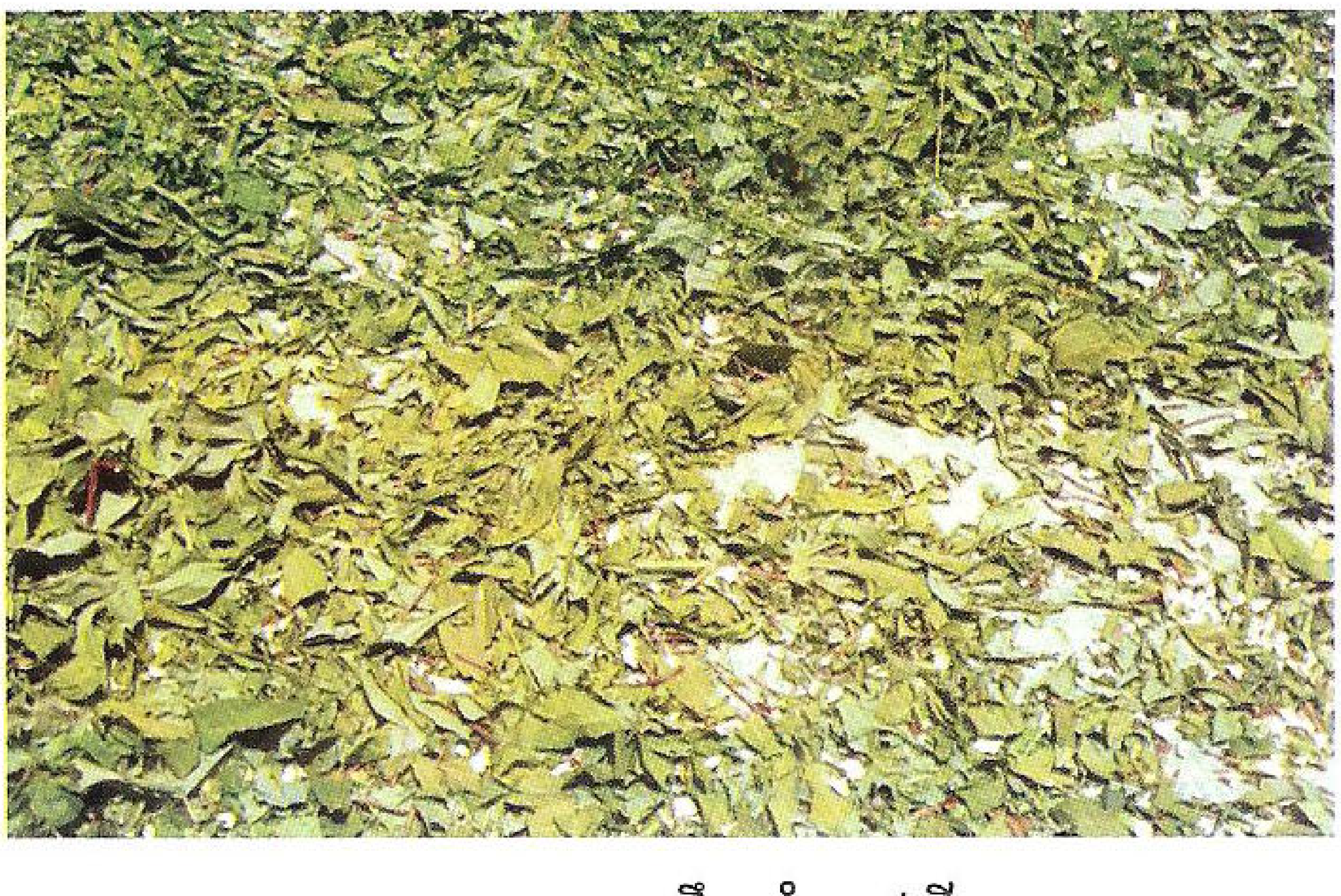

ការហាលស្លឹកដំឡូងមី

ការហាលចំណិតមើមដំឡូងមី

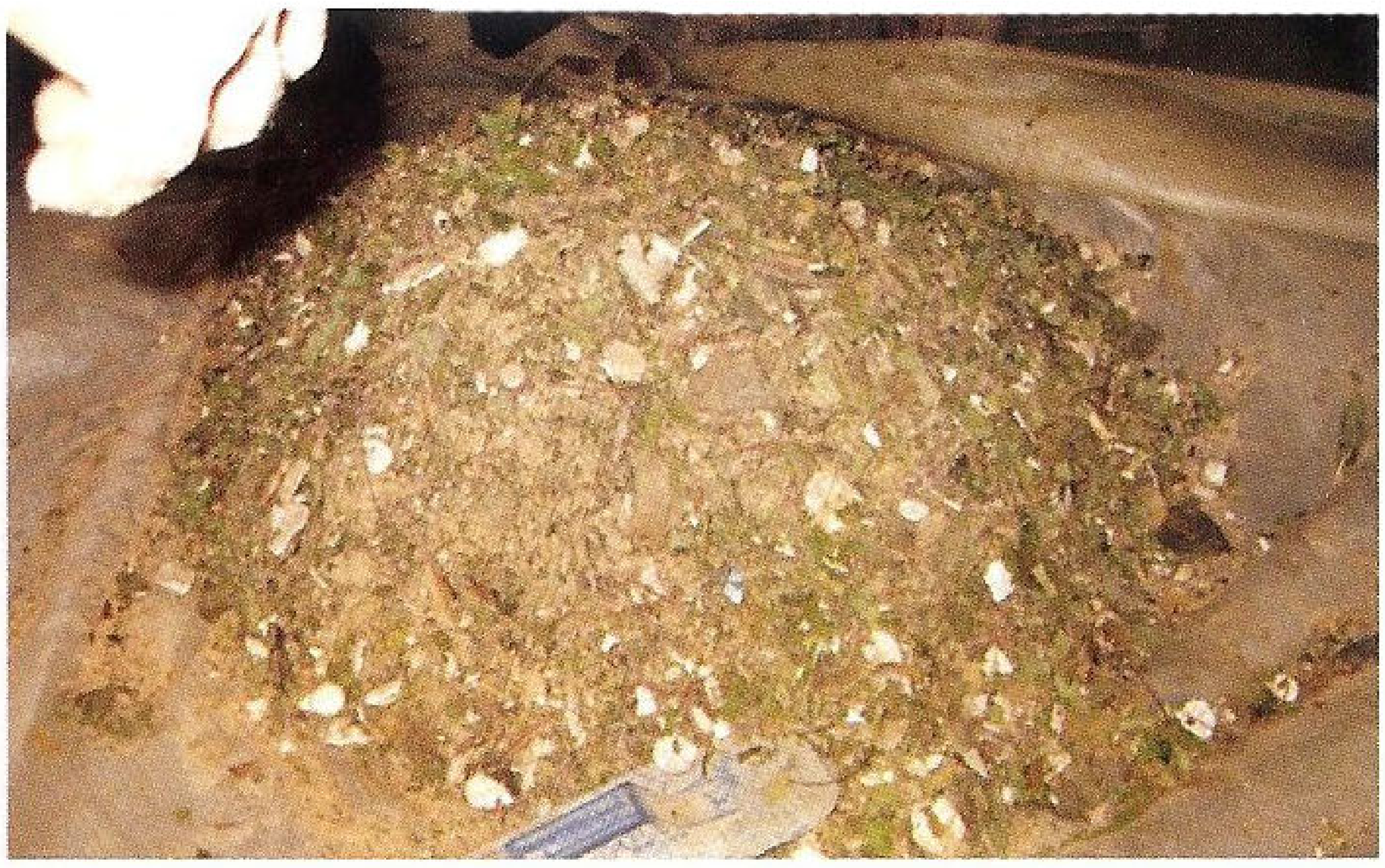

ការច្របល់ចំណីផ្សំចូលគ្នា

និងចុងដំឡូងមីត្រូវចិញ្ច្រាំឱ្យល្អិត រួចហាលឱ្យស្ងួត ។ ចំណែកមើមដំឡូងត្រូវចិតស្តើងៗរួចហាលឱ្យស្ងួតល្អ ។ ស្លឹក និងមើមដំឡូងស្ងួតច្រកទុកក្នុងបាវ ឬការ៉ុងដើម្បីទុកលាយជាមួយចំណីផ្សំផ្សេងៗទៀតសម្រាប់បំប៉នគោ ។

៣.៤. រូបមន្តលាយចំណី

- ចំណិតមើមដំឡូងមីស្ងួត ៧ គីឡូក្រាម
- ស្លឹកដំឡូងមីស្ងួត ៣ គីឡូក្រាម
- កន្ទក់ ១២ គីឡូក្រាម
- ជីអ៊ុយរ៉េ ៣០០ ក្រាម (៣ខាំ)
- អំបិល ២៥០ ក្រាម (២,៥ ខាំ)
- ស្ករ ២៥០ ក្រាម (២,៥ ខាំ)
- ទឹក ២៥០ ក្រាម (២,៥ ខាំ)

ចំណាំ៖

ចំពោះស្ករ និងទឹក ត្រូវកូរលាយគ្នាឱ្យសព្វជាមុន រួចប្រោះ ឬរលាស់លើចំណីផ្សំ ហើយកូរច្របល់ឱ្យសព្វ។

៣.៥. របៀបផ្តល់ចំណី

- មេដើម និងមេកំពុងបៅដោះកូន៖ ឱ្យស៊ី ៣០០ ក្រាម (៣ខាំ) ក្នុង១ក្បាល ក្នុង១ថ្ងៃ
- គោអូសទាញ (ទឹម)និងគោបំប៉នយកសាច់៖ ៥០០ក្រាម (៥ខាំ) ទៅ ១គីឡូក្រាម ក្នុង ១ ក្បាល ក្នុង១ថ្ងៃ

ការច្របល់ចំណីផ្សំចូលគ្នា

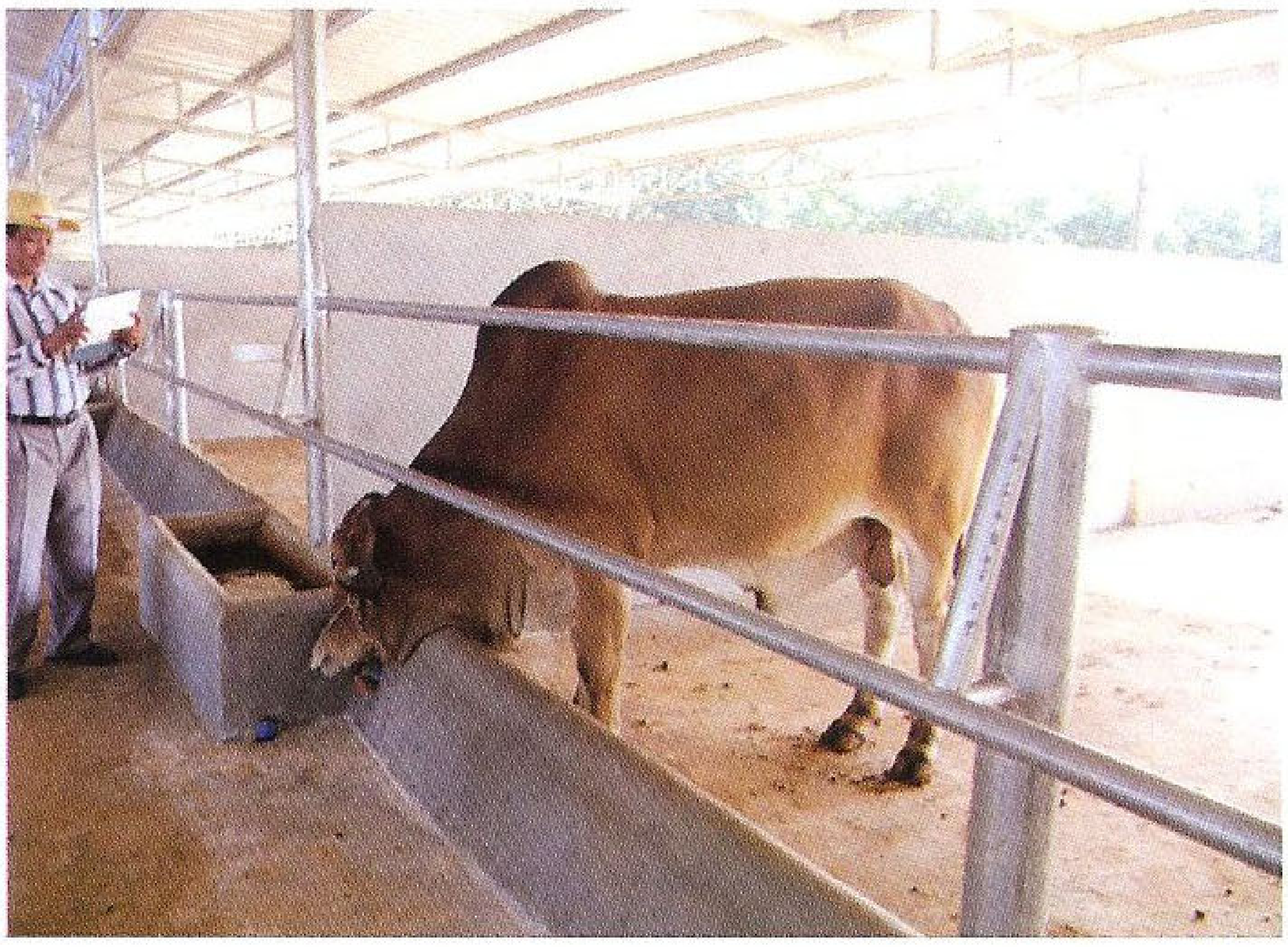

ជំពូក ៤
ការការពារ និងការព្យាបាលជំងឺគោ

១. ការការពារសុខភាពសត្វ

១.១ អនាម័យ

អនាម័យកន្លែងរស់នៅ

កន្លែងរស់នៅ និងដេកត្រូវសម្អាតឱ្យបានស្អាត និងមិនមានភក់ជ្រាំ ។ ត្រូវកើបលាមកគោឱ្យបានញឹកញាប់ យ៉ាងហោចណាស់ ១-២ដងក្នុងមួយថ្ងៃ ។

ការសម្អាតលាមក និងសម្រាមក្នុងទ្រុងគោ

អនាម័យសត្វ

ត្រូវលាងសម្អាតខ្លួនគោ ឬក្របីឱ្យបានញឹកញាប់ ជាពិសេសនៅរដូវក្តៅ ។

អនាម័យចំណីអាហារ និងទឹក

គោក្របីត្រូវការផឹកទឹកស្អាតច្រើន រៀងរាល់ថ្ងៃ ។ ត្រូវផ្តល់ទឹកឱ្យគោក្របីផឹកមុនពេលផ្តល់ចំណី ហើយយ៉ាងហោចណាស់ឱ្យផឹកយ៉ាងតិចបីដងក្នុងមួយថ្ងៃ ។ មិនត្រូវឱ្យសត្វជាន់ក្នុងស្នូកទឹក និងចំណីនោះទេ ព្រោះវាអាចចម្លងនូវជំងឺ ។

ទម្លាក់បរាសិត

បរាសិតចែកជា២ផ្នែកសំខាន់ៗ គឺបរាសិតខាងក្នុង (ព្រូន) និងបរាសិតខាងក្រៅ (អង្កែ តឹកកែ រុយរបោម ជាដើម) ។

កាលណាសត្វមានកើតបរាសិតធ្វើឱ្យការលូតលាស់យឺត ស្គមរីងរៃ និងអាចបណ្តាលឱ្យងាប់បើធ្ងន់ធ្ងរ។

១.២. ការការពារ និងទប់ទល់ជំងឺឆ្លង

ការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាលតាមបែបជីវសុវត្ថិភាព

បើក្នុងតំបន់មានជម្ងឺឆ្លងកើតឡើងត្រូវបង្ខាំងសត្វមិនឱ្យមានចរាចរណ៍ពីតំបន់មួយទៅតំបន់មួយ និងបង្ខាំងសត្វនៅនឹងកន្លែង។ មិនត្រូវឱ្យសត្វមកពីតំបន់ផ្សេង និងមនុស្សពីក្រៅចូលមកជិតគោក្របីឡើយ ព្រោះអាចចម្លងជំងឺ។

ការចាក់វ៉ាក់សាំងការពារដើម្បីប្រឆាំងជំងឺ

នៅពេលដែលបាក់តេរី ឬវីរុសចូលទៅ ក្នុងខ្លួនសត្វនោះសរីរាង្គរបស់សត្វនឹងបង្កើតអង់ទីគ័រដើម្បីទប់ទល់នឹងពួកវា ។

ប្រសិនបើមេរោគជាបាក់តេរីនោះអង់ទីប៊ីយ៉ូទិកនឹងមានប្រសិទ្ធិភាពលើវា ហើយអាចបំផ្លាញ វាបានយ៉ាងរហ័ស ។

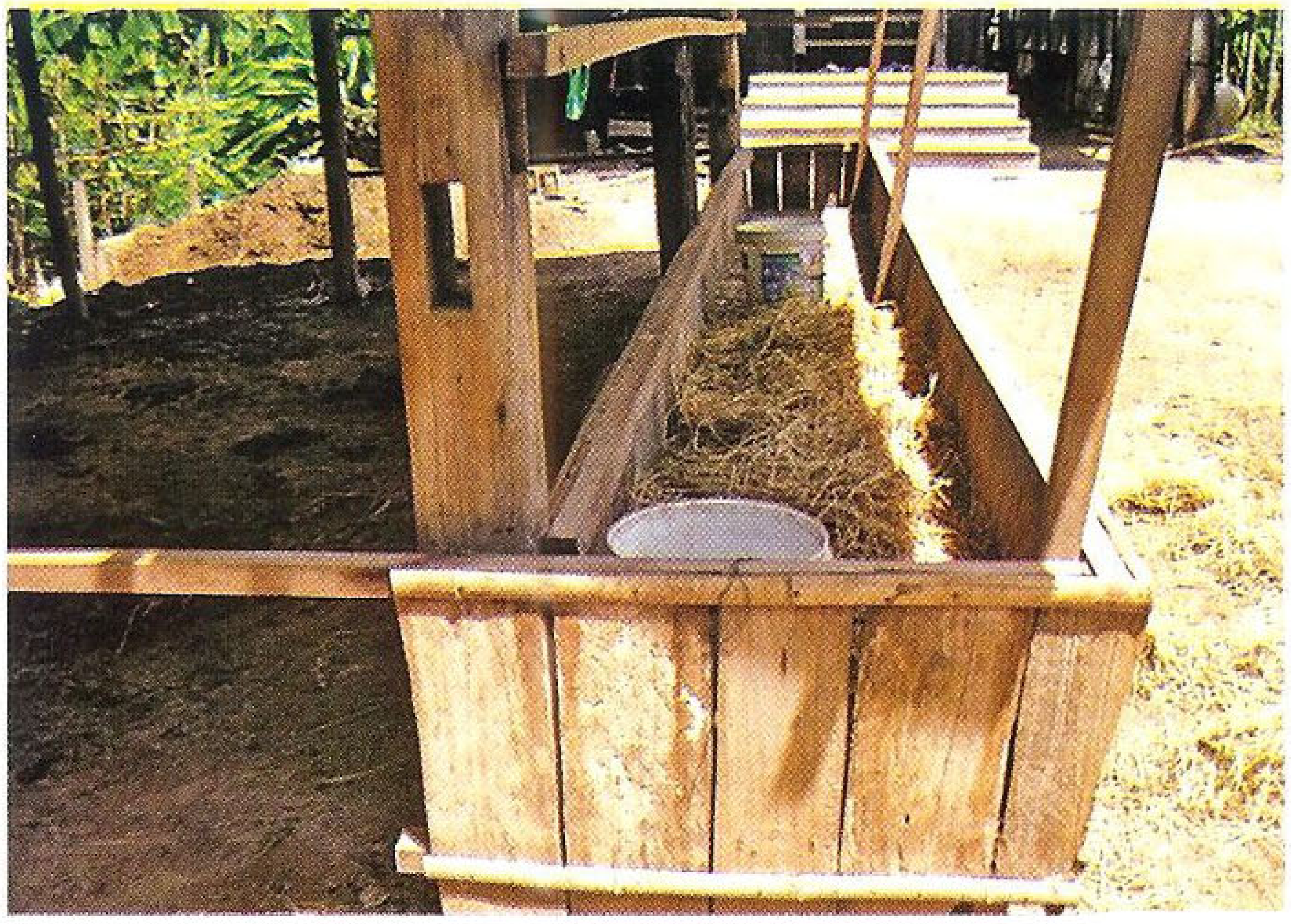

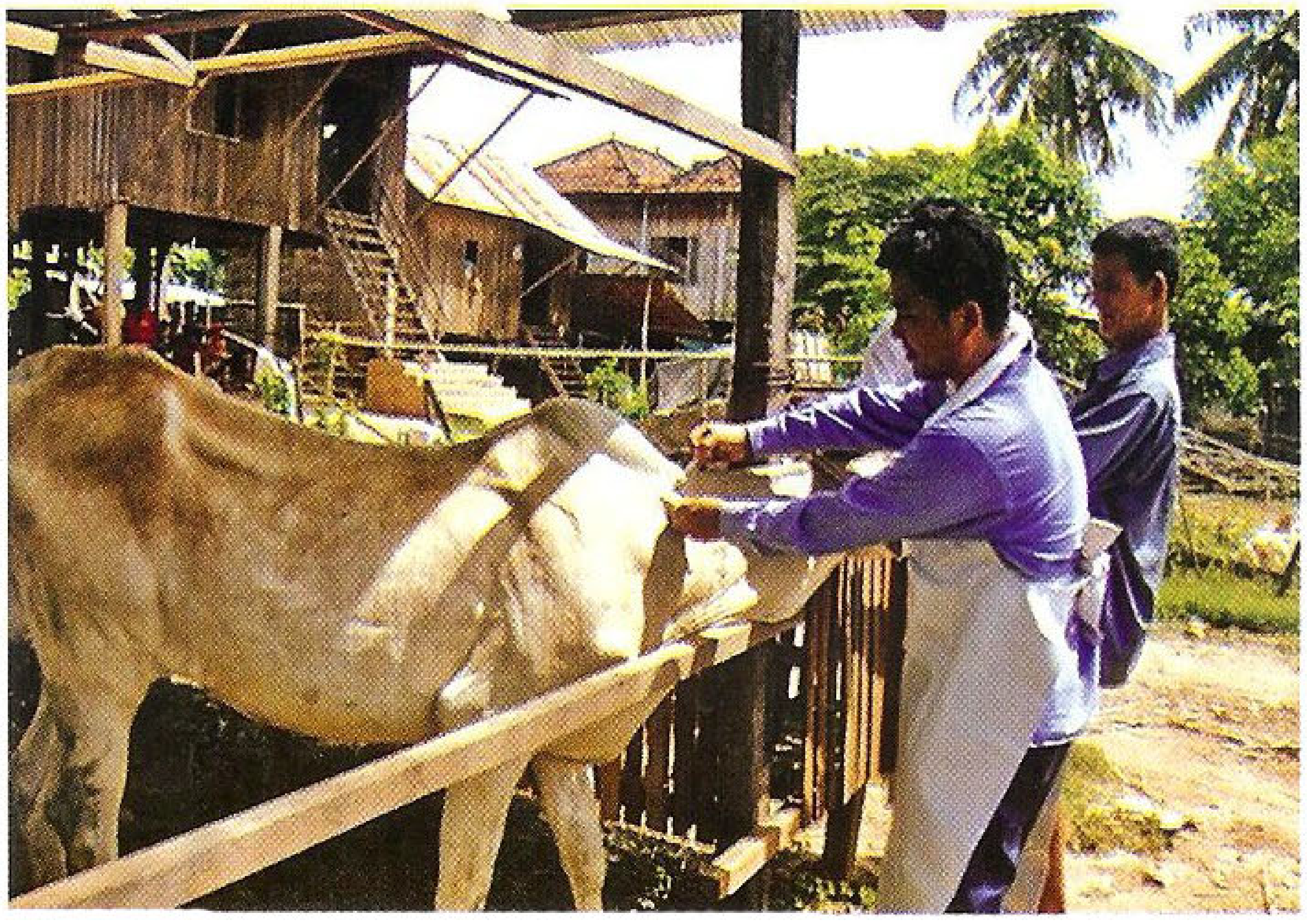

តែប្រសិនបើមេរោគជាវីរុស នោះអង់ទីប៊ីយ៉ូទិក មិនមានប្រសិទ្ធិភាពលើវាទេ ហើយអង់ទីប៊ីយ៉ូ ទិកគ្រាន់តែអាចទប់ទល់ជាមួយវីរុសតែប៉ុណ្ណោះ ។

បាក់តេរី ឬវីរុស ជាប្រភេទមេរោគធ្វើការបំបែកខ្លួនបានលឿន ហើយសាយភាយពេញសរីរាង្គទាំងមូល ។ ប្រសិនបើសត្វមិនមានពេលគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង្កើតអង់ទីគ័រទប់ទល់ជាមួយបាក់តេរី ឬវីរុស នោះសត្វនឹងឈឺហើយស្លាប់ ។

ជំងឺឆ្លងសំខាន់ៗ ដែលតែងតែកើតញឹកញាប់ចំពោះគោក្របីគឺជំងឺអុតក្តាម និងសារទឹក ។ ដូច្នេះគោក្របីត្រូវចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជំងឺទាំងនេះ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងទៀងពេលវេលា ។ ជំងឺទាំងនេះភាគច្រើនកើតឡើងនៅរដូវវស្សា ដូច្នេះត្រូវចាក់មុនរដូវវស្សា ១ខែ ដើម្បីទប់ទល់នឹងជំងឺ ។

វ៉ាក់សាំងគឺជាការចាក់បញ្ចូលនូវមេរោគ ដែលមេរោគនោះត្រូវបានបន្ថយសកម្មភាពសម្លាប់ ឬមិនបង្កជំងឺ។ ទម្រង់របស់បាក់តេរី ឬវីរុស ដែលផលិតជាថ្នាំការពារនេះ មិនចង់ឱ្យមានជំងឺទេ តែវាបង្កើតអង់ទីគ័រ ។ អង់ទីគ័រនឹងមាននៅក្នុងខ្លួនសត្វជាច្រើនខែ ហើយអាចទប់ទល់ជាមួយបាក់តេរី ឬវីរុស ដែលធ្វើឲ្យសត្វមិនឈឺ ។

វ៉ាក់សាំងគឺជាថ្នាំចាក់ការពារជំងឺ ។ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការទប់ទល់ជាមួយជំងឺ ។ វ៉ាក់សាំងមួយមុខអាចចាក់ការពារបានតែជម្ងឺមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ។ អង់ទីគ័រមានប្រសិទ្ធិភាពក្នុងរយៈពេលខ្លី មិនអាចមានពេញមួយជីវិតនោះទេ ដូច្នេះត្រូវគោរពតាមកម្មវិធីចាក់វ៉ាក់សាំង ។

២. ជំងឺឆ្លងរាតត្បាត

២.១. ជំងឺឈាមខ្មៅ

ជំងឺឈាមខ្មៅបង្កឡើងដោយបាក់តេរី ឈ្មោះ បាក់ស៊ីឡុស អង់ត្រាក់ស៊ីស (Bacillus anthracis) ។ សត្វអាចស្លាប់ភ្លាមៗ ក្នុរយៈពេលពី ២-៣ម៉ោង។បន្ទាប់ពីស្លាប់ ដងខ្លួនសត្វមានសភាពទន់ មាន ហូរឈាមតាមមាត់ និងរន្ធគូថ ។

សត្វកើតជំងឺឈាមខ្មៅតាមរយៈការចម្លង មេរោគពីបាក់តេរីដែលរស់នៅក្នុងដី ។

នៅពេលដែលមានគោស្លាប់ដោយជំងឺនេះ គោផ្សេងទៀតដែលស៊ីស្មៅក្នុងវាលតែមួយ អាចប្រឈមនឹងការឆ្លងជំងឺនេះដែរ ។

ភ្នាសស្តើងគ្របកន្ទែកមានពណ៌ ដូចទឹកដោះគោ

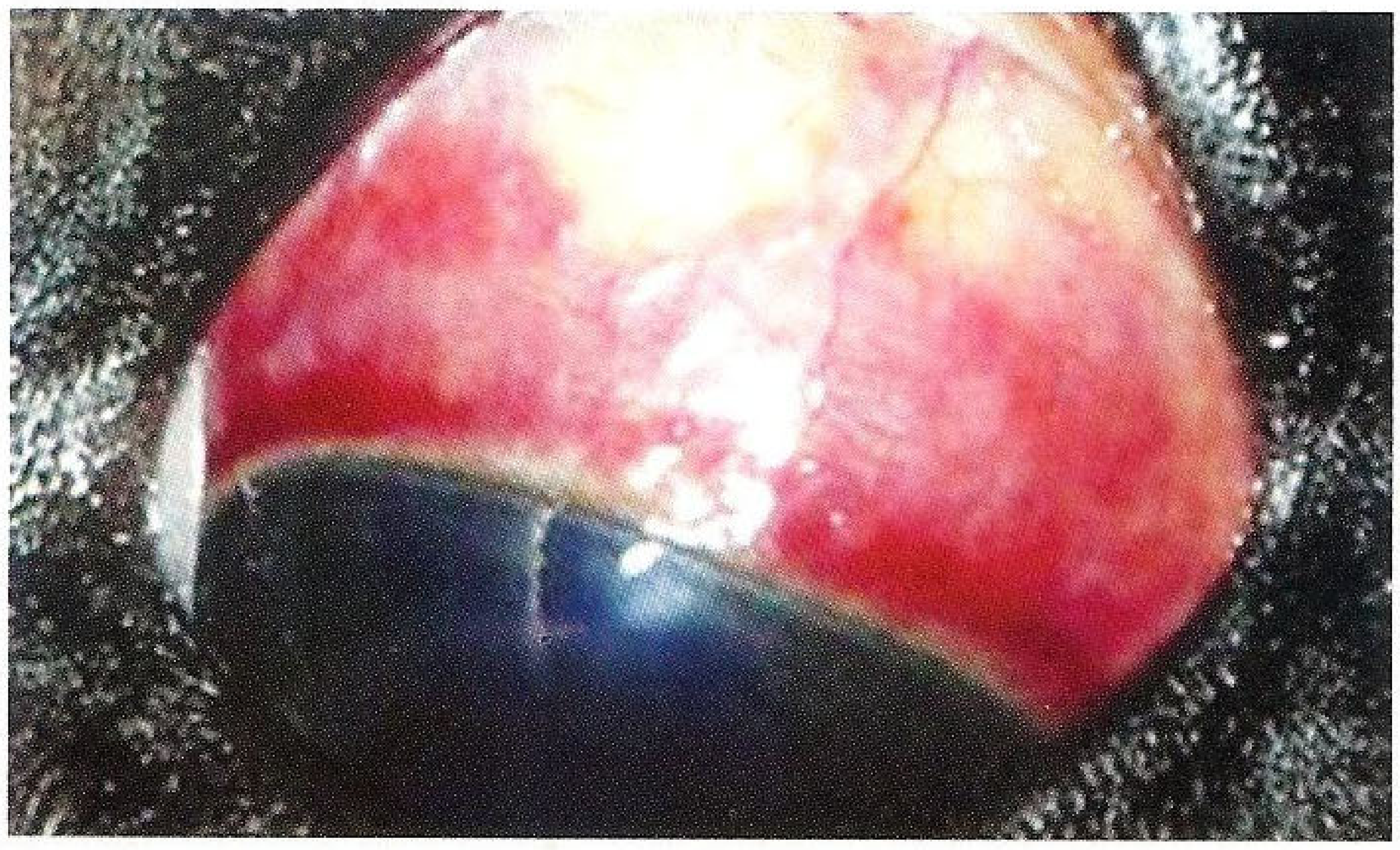

ខ័ណ្ឌាលឿង

ក្នុងករណីមិនស្រួចស្រាវ សត្វអាចចុះខ្សោយខ្លាំង មានកម្តៅរហូតដល់ ៤១.៥ អង្សាសេ ពិបាកដកដង្ហើម មានឈាមក្នុងទឹកនោម ទឹកដោះ និងលាមក សត្វមិនអាចបញ្ជាខ្លួនបាន និងសន្លប់ ។

ការព្យាបាល

ប្រសិនបើសត្វចាប់ផ្តើមឈឺ ត្រូវតែធ្វើការព្យាបាលភ្លាមៗ ដោយប្រើពពួកអង់ទីប៊ីយ៉ូទិក ។

ការចាក់វ៉ាក់សាំង

ការចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជំងឺឈាមខ្មៅ ជាវិធានការមួយដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ។ ក្នុងមួយឆ្នាំត្រូវចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជំងឺនេះម្តង ដោយចាក់មុនរដូវភ្លៀងធ្លាក់។

២.២. ជំងឺបួសខ្យល់

ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយបាក់តេរីឈ្មោះ ក្លូស្ទ្រីដ្យូម

ត្រូវពិនិត្យលើការហើម ទន់ឬរឹង ឈឺចាប់ឬមិនឈឺចាប់ ក្តៅឬត្រជាក់

បួសនៅកន្សោមដោះដោយក្តៅខាំ បានបែកដោយខ្លួនឯង

សូវ៉ី (Clostridium Chauvei) ។ ជំងឺនេះ ច្រើនកើតឡើងលើគោដែលមានអាយុពី ៦-២៤ខែ ។

ជំងឺបូសខ្យល់អាចឱ្យសត្វស្លាប់រយៈពេលពី ១២-២៤ម៉ោង ដោយមិនបញ្ចេញរោគសញ្ញាអ្វីទាំងអស់ ។

ជាទូទៅគេឃើញគោស្លាប់ ដោយពុំមានឃើញអាការៈឈឺឡើយ ហើយក៏មិនចម្លងពីសត្វមួយទៅសត្វមួយទៀតដែរ លុះត្រាតែសត្វដែលពុំមានជំងឺទៅស៊ីស្មៅខ្ទីកៀកនឹងដីដែលមានមេរោគ ទើបអាចឈឺបាន ។

ករណីមិនស្រួចស្រាវ សត្វមិនចង់ដើរ ដោយសារឈឺជើង ។ នៅសាច់ដុំត្រគៀក ស្មា ឬក មានហើម និងឮសូរសម្លេងខ្យល់ ។ ពេលចាប់ផ្តើមដំបូង កន្លែងហើមមានទំហំតូច ក្តៅ និងឈឺចាប់ ខ្លាំង ។ ដោយសារជំងឺនេះវិវត្តន៍លឿន ធ្វើឱ្យកន្លែងហើមនេះរីកធំឡើង ហើយពេលស្ទាបឮសូរសម្លេង ប្រិបៗ ។

ការព្យាបាល

ពេលដែលដឹងថាសត្វឈឺត្រូវចាក់ប៉េនីស៊ីលីន ឬអាម៉ុក ស៊ីលីន ដោយចាក់សាច់ដុំ និងចាក់នៅជុំវិញ កន្លែងដែលហើមក្នុងសាច់ដុំ ។

ការចាក់វ៉ាក់សាំង

វ៉ាក់សាំងដែលចាក់ទៅមានប្រសិទ្ធភាព គឺវ៉ាក់សាំង ៧មុខ ដែលអាចប្រឆាំងបានគ្រប់ក្លូស្ទ្រីដ្យូម ។

ការចាក់វ៉ាក់សាំង ៖

- លើកទី ១ ពេលដែលកូនគោអាយុ ២ខែ
- លើកទី ២ ធ្វើឡើង ១ខែ ក្រោយលើកទី ១
- លើកទី ៣ ធ្វើឡើង ១ឆ្នាំ ក្រោយលើកទី ២

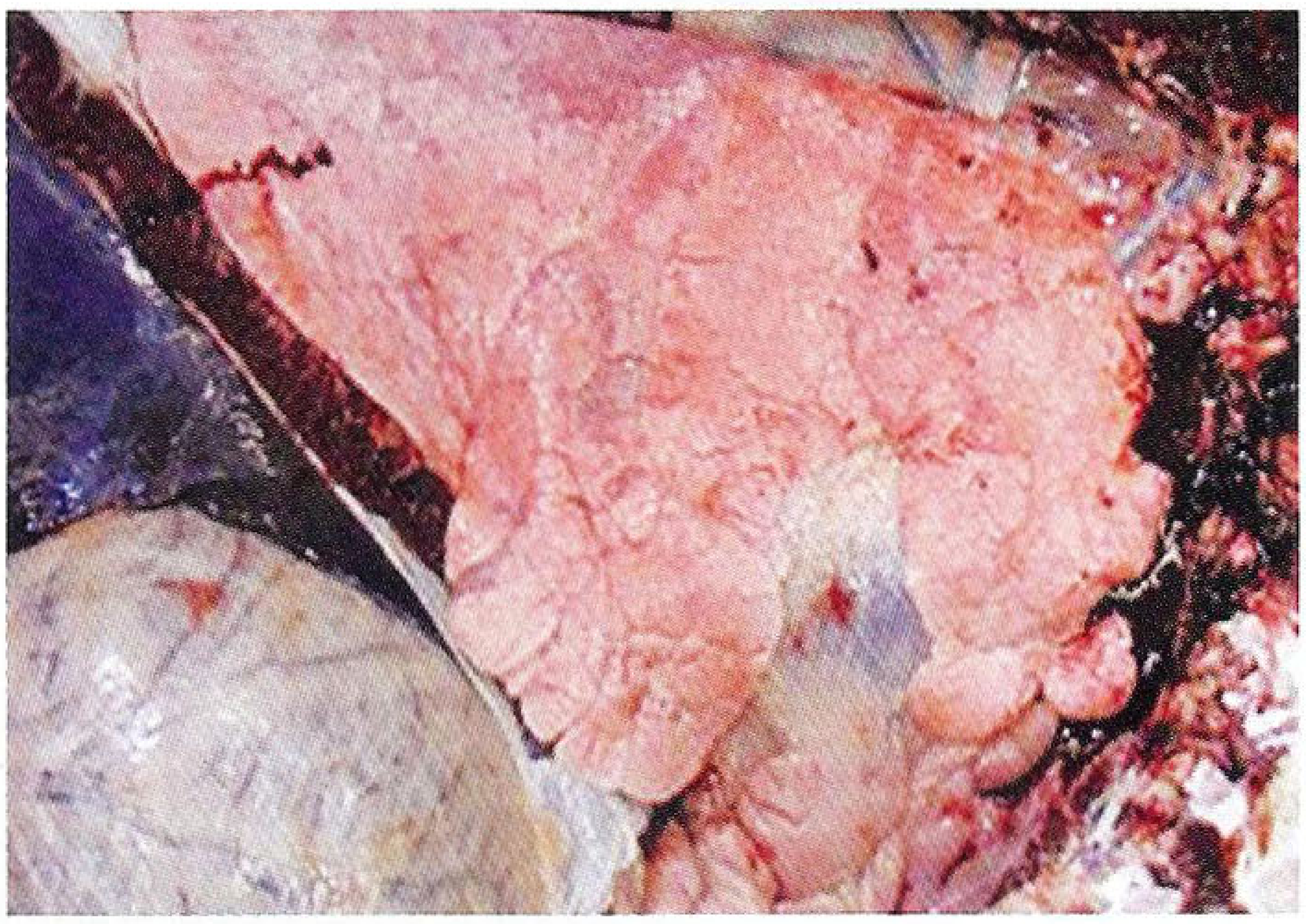

សួតគោពុំមានជំងឺ

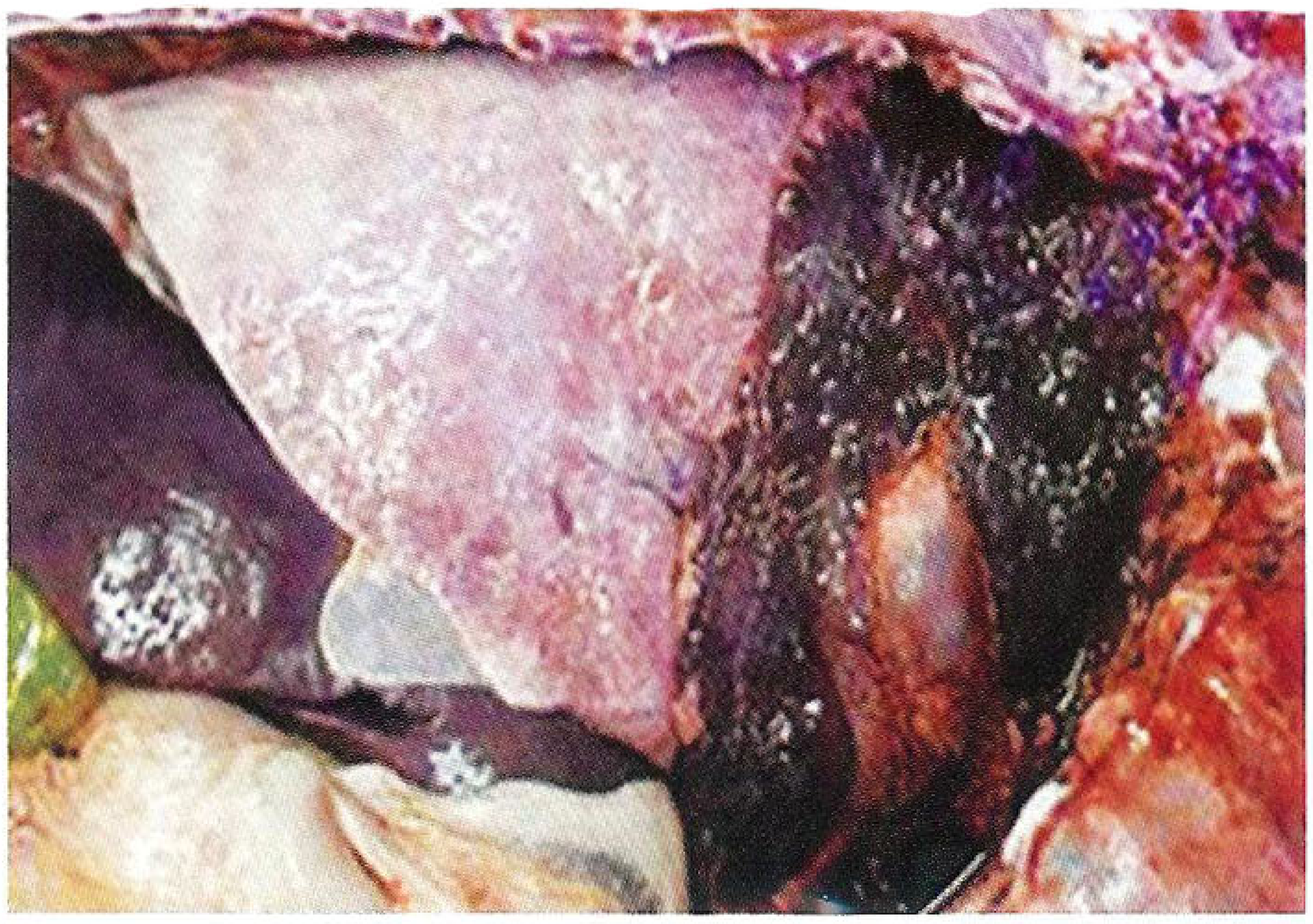

សួតគោមានជំងឺ

ពេលរលាកសួតចាប់ផ្តើម មានសំបោរហូរខ្លាំង

សំបោរក្លាយជាខ្ទុះ ពេលមានខ្ទុះនៅសួត ឬទងសួត

- ចាក់រំលឹករៀងរាល់ ៥ឆ្នាំម្តង ។

២.៣. ជំងឺសារទឹក

ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយបាក់តេរីឈ្មោះ ប៉ាស្ទ័ររ៉ែលឡា មុលតូស៊ីដា ប្រភេទ បេ (Pasteurella Multocida Type B)។ បាក់តេរីប្រភេទនេះបង្កឡើងតែនៅលើសត្វ

គោ និងក្របី ។ ពួកវារស់នៅ និងបំបែកខ្លួននៅក្នុងដើម ក ។ សត្វខ្លះជាអ្នកផ្ទុកជំងឺ តែវាមិនឈឺទេ។ សភាពជំងឺ កើតឡើងទៅលើ ភាពស្រេសរបស់សត្វ ។

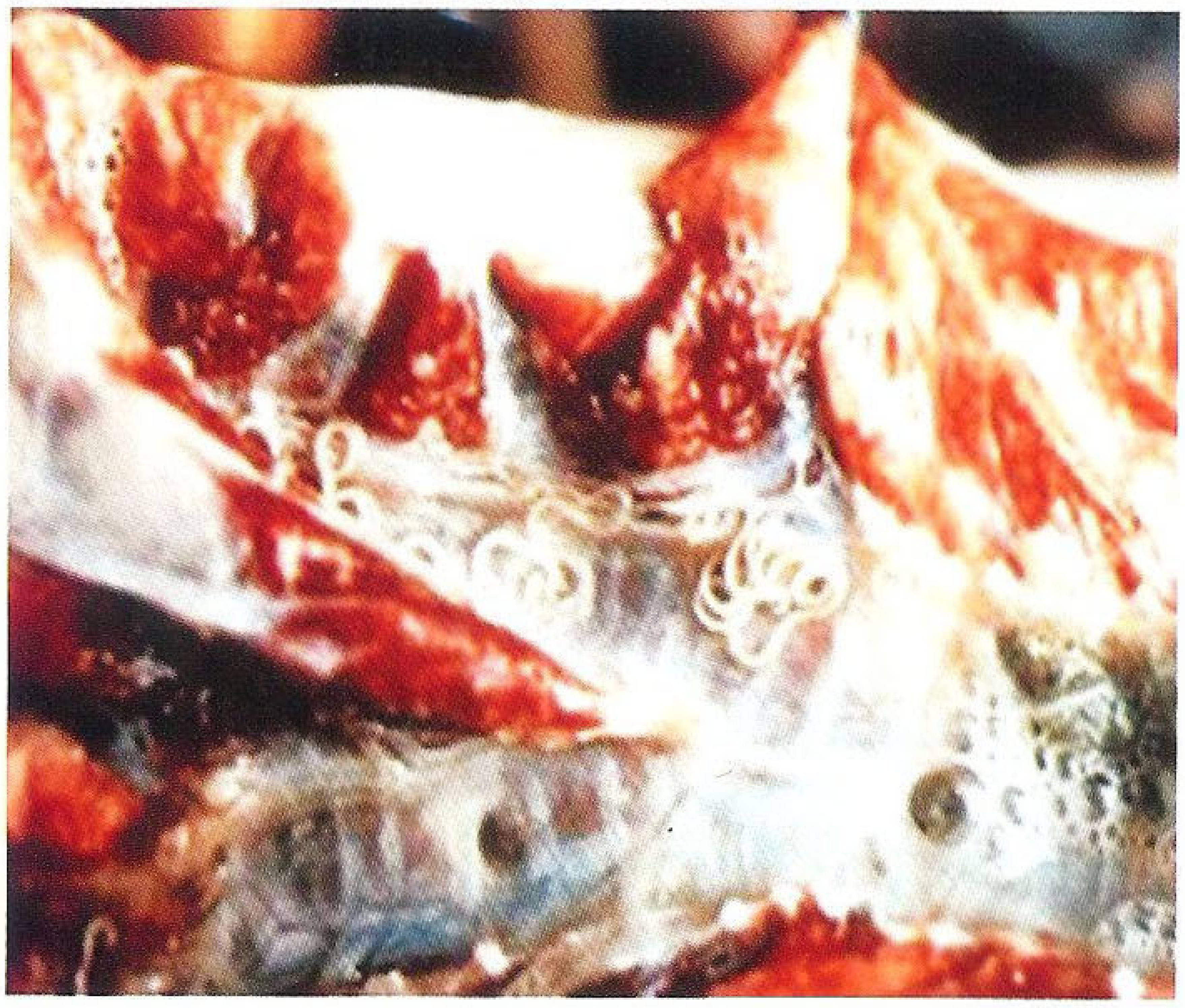

ព្រូនសួត (Dictyocaulus) នៅក្នុងសួត

ស្ពានភាពសើម ប្រឈមមុខនឹងការ សាយភាយ ជំងឺខ្លាំង ។ ហ្វូងសត្វប្រមូលផ្តុំគ្នាច្រើន រួមជាមួយអាកាស ធាតុសើម ពិសេស នៅរដូវភ្លៀង ជាសកម្មភាពនៃការ សាយភាយជំងឺ ។

សត្វចាប់ផ្តើមឈឺចាប់ពី ២-៣ ម៉ោង ក្រោយពី បាក់តេរីជ្រាបចូលក្នុងខ្លួនសត្វ ។ ការស្លាប់ របស់សត្វ កើតមានពី ៦-២៤ម៉ោង ។

រោគសញ្ញានៃជំងឺសារទឹក គឺសត្វមិនចង់ដើរ គ្រុន ក្តៅខ្លាំង ហូរទឹកមាត់ និងសំបោរ ពិបាកដកដង្ហើម មាន ឈាមតាមច្រមុះ ហើមនៅក្បាល ក និងទ្រូង ។ ការឆ្លង តាមរយៈដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោល ។

ក្រោយពេលសត្វស្លាប់ បើសិនជាធ្វើការវះកាត់

ការស្ហាបនៅដើមក

នៅកន្លែងដែលហើម នោះនឹងបង្ហាញឱ្យឃើញមានដុំ ឈាមកក និងទឹកនៅក្នុងស្រោមបេះដូង ទ្រូង និងពោះ។

ការព្យាបាល

ដោយជំងឺនេះមានការវិវត្តលឿន ធ្វើឲ្យមានការ លំបាកក្នុងការព្យាបាលបានទាន់ពេល ។ ត្រូវចាក់ស៊ុល ហ្វាណាមីត និងតេត្រាស៊ីគ្លីន តាមសរសៃវ៉ែន ។ ពេល ចាក់ដំបូងត្រូវប្រើកម្រិតទ្វេដង ។

ការចាក់វ៉ាក់សាំង

ត្រូវចាក់វ៉ាក់សាំងនៅរៀងរាល់ ៦ខែ ជាពិសេស មុនរដូវភ្លៀង ។

ដើម្បីឱ្យមានភាពស៊ាំដល់កូនដែលទើបនឹងកើត ត្រូវចាក់វ៉ាក់សាំង ដល់មេធើមនៅតំណាក់កាលចុងក្រោយ នៃការធើមរបស់វា ។

២.៨. ជំងឺអុតក្តាម

ជម្ងឺអុតក្តាមបង្កឡើងដោយវីរុសជាច្រើនប្រភេទ។

ការគោះនៅតំបន់ខ្នងច្រមុះ

ប្រភេទវីរុស អូ អា និងអាស៊ី១ (Type O, A, Asia1) ត្រូវបានរកឃើញថាបង្កជាជំងឺដល់គោនៅព្រះរាជាណា ចក្រកម្ពុជាយើង ។

ការប្រើអង់ទីប៊ីយ៉ូទិកពុំមានប្រសិទ្ធភាពលើជំងឺ នេះទេ ។

វីរុសអាចសាយភាយជំងឺពីជ្រូកទៅគោ ព្រោះជ្រូក បញ្ចេញវីរុសច្រើន ហើយគោងាយទទួលនូវការចម្លង តាមខ្យល់ដែលមានមេរោគ។ការចម្លងដ៏សំខាន់នៃជំងឺ នេះ គឺតាមរយៈខ្យល់ ដកដង្ហើម ការប៉ះពាល់ផ្ទាល់ជា

មួយសត្វឈឺ ការប៉ះពាល់ដោយប្រយោល (ស្បែកជើង ដៃ សម្ភារ ដែលមានមេរោគ) ។

រោគសញ្ញានៃជំងឺអុតក្តាមគឺ គ្រុនក្តៅ មិនស៊ីចំណី ហូរទឹកមាត់ ពងដោរនៅលើអណ្តាត អញ្ចាញ បបូរមាត់

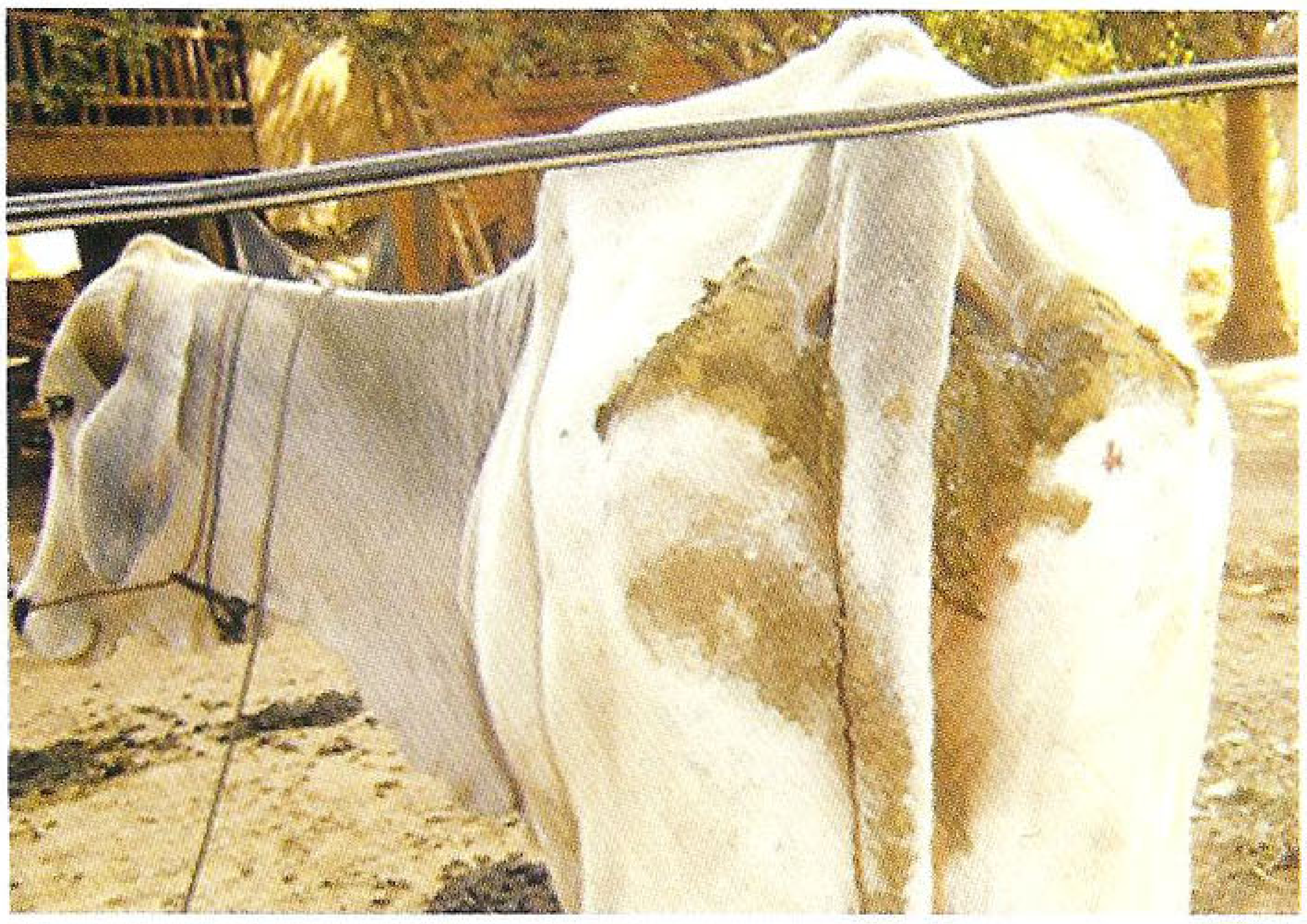

ការរាគដោយមានស្លាកប្រឡាក់នៅគូថ និងគល់កន្ទុយ

ក្បាលដោះ កន្សោមដោះ មានខ្ទាញ់នៅគល់ក្រចក និងចង្វែកជើង ។

ការព្យាបាល

ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយវីរុស ដូច្នេះគ្មានការព្យាបាលទេ ។

ការព្យាបាលដោយចាក់ ៖

- ទ្រីមេតូព្រីម / ស៊ុលហ្វា ឬអុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន រយៈពេលពី ៥-៧ថ្ងៃ

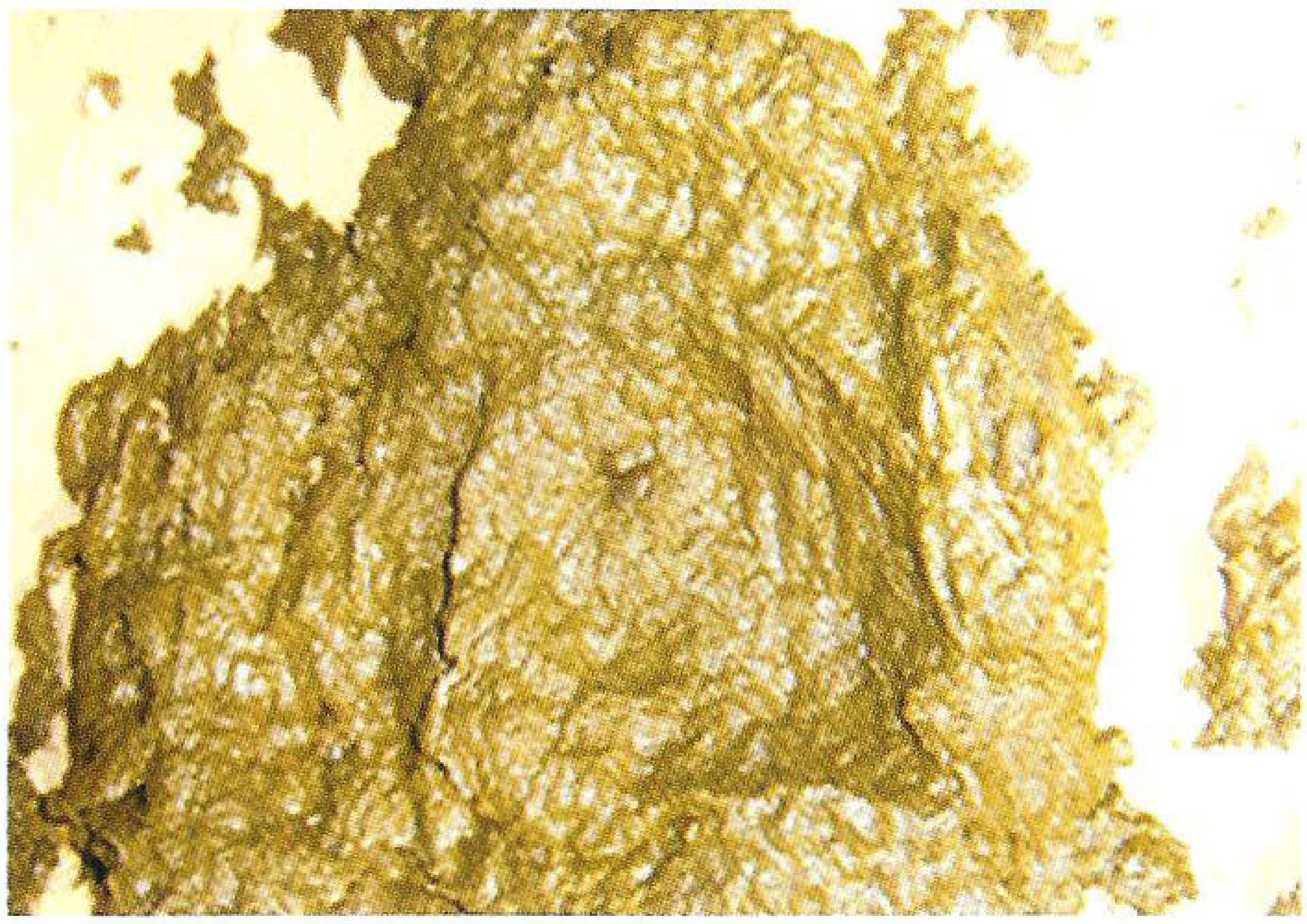

លាមករាគមានពណ៌ប្រផេះ

- លាងដំបៅជាមួយសាប៊ូ ឬសាច់ជូរ ឬទឹកម្នូរ
- បាញ់ថ្នាំសម្លាប់មេរោគដែលមានជាតិវីយ៉ូឡេហ្សង់ត្យាន និងអុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន

ការព្យាបាលនេះ គឺការពារការជ្រាបចូលនៃបាក់តេរីផ្សេងទៀត ។

គោមិនអាចដើរស៊ីចំណី និងផឹកទឹកទេ ដូច្នេះត្រូវផ្តល់ស្មៅ និងកន្ទក់ដល់វា ចងទុកក្នុងម្លប់ ដើម្បីកាត់បន្ថយការខ្សោះទឹក ។

ការចាក់វ៉ាក់សាំង

ត្រូវចាក់វ៉ាក់សាំងប្រភេទ អូ អា និង អាស៊ី១ (Type O, A, Asia1) ។

លាមករាគមានពណ៌បៃតង និងច្រើន

- ចាក់វ៉ាក់សាំង លើកទី ១ នៅពេលគោមានអាយុ ៤ខែ
- ១ខែក្រោយមកទៀតចាក់ជាលើកទី ២
- ចាក់រំលឹករៀងរាល់ ៦ខែ
- ត្រូវចាក់ឡើងវិញ ប្រសិនបើនៅភូមិជិតនោះមានផ្ទុះជំងឺនេះ ។

៣. ជំងឺបង្កដោយបរាសិត និងជំងឺផ្សេងៗទៀត

៣.១. គ្រុនក្តៅ

នៅពេលដែលគោគ្រុនក្តៅខ្លាំង ជាធម្មតាធ្វើឱ្យវាមិនចង់ស៊ីចំណី អសកម្មភាព ផលិតកម្ម ទឹកដោះថយចុះ ។ ត្រូវបំបែកគោដែលឈឺចេញពីហ្វូង ចងទុកនៅក្រោមម្លប់ ឬកន្លែងត្រជាក់ ។ ត្រូវផ្តល់ទឹកស្អាតឱ្យវាផឹក

ការព្យាបាល

ថ្ងៃដំបូងត្រូវទុកសត្វឱ្យនៅស្ងៀម ដោយមិនធ្វើការព្យាបាលឡើយ ។ ថ្ងៃទី ២ ត្រូវចាប់ផ្តើមចាក់ថ្នាំអង់ទីប៊ីយ៉ូទិក ដែលមានសកម្មភាពទូលាយ ដូចជា អុកស៊ី

ពេលគោស្គម រាគរុាំរ៉ៃ សូមកុំភ្លេចនឹកដល់ដង្កូវថ្លើម

តេត្រាស៊ីគ្លីន ឬទ្រីមេតូព្រីម ជាមួយស៊ុលហ្វា ។

បន្ទាប់ពីការព្យាបាលពី ៣-៥ថ្ងៃ សត្វនៅតែមិនមានរោគសញ្ញាច្បាស់ត្រូវប្រញាប់បញ្ជូនឈាមមកមន្ទីរពិសោធន៍ ។

៣.២. បរាសិតក្នុងឈាម

ភាគច្រើនបង្កជាជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ ដោយមិនមាន រោគសញ្ញាច្បាស់លាស់ ។ សត្វចាប់ផ្តើមខ្សោយ មិនស៊ីចំណីចុះស្គម រោមបះ ។

ការធ្វើការងារខ្លាំង ផ្តល់ចំណីអាហារមិនគ្រប់គ្រាន់ ជាកត្តាធ្វើឱ្យជំងឺងាយឆ្លងចូល ។

គ្រុនក្តៅមានសភាពមិនទៀងទាត់ ហើយការស្ទង់

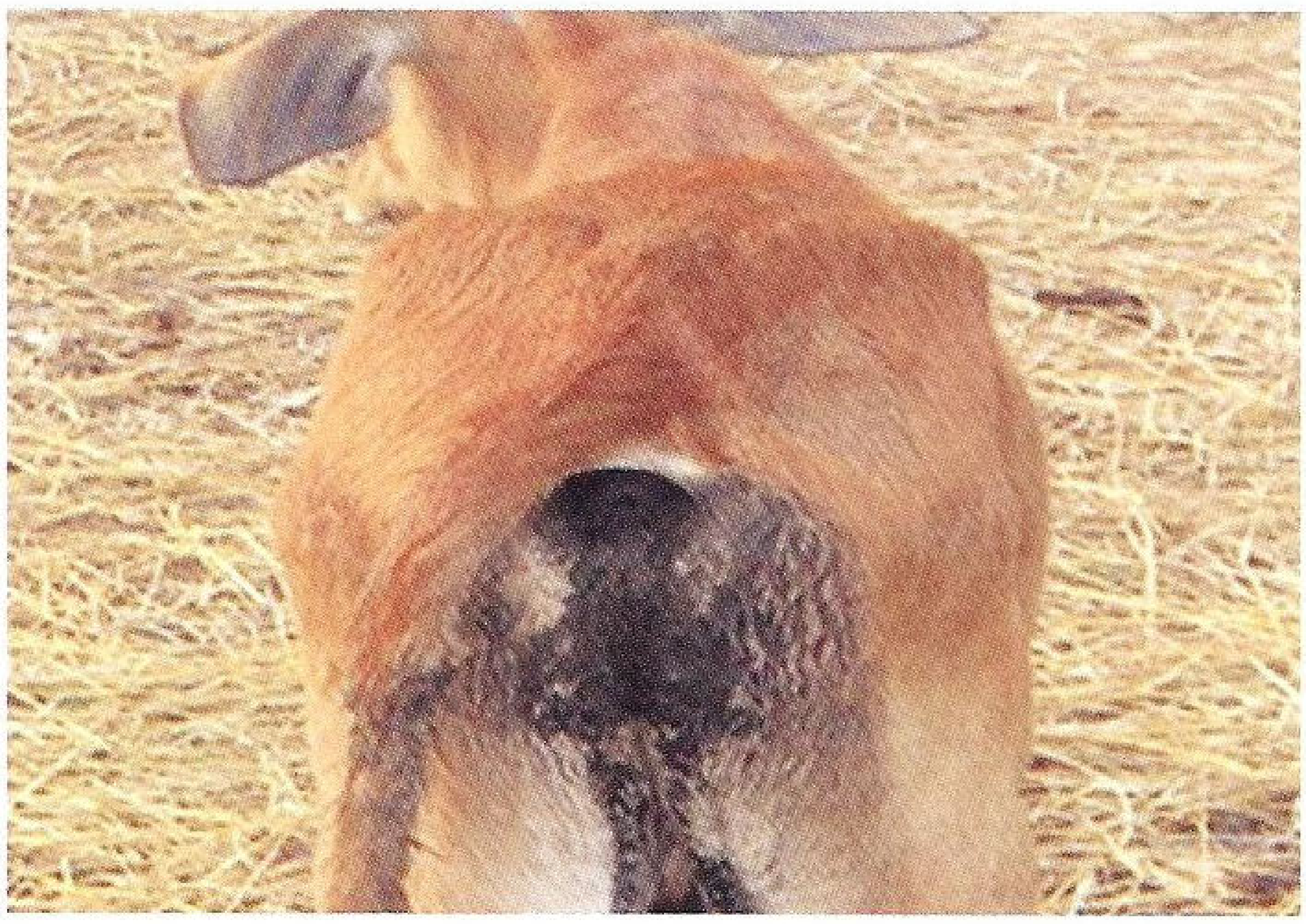

លាមករាគពណ៌ខ្មៅស្អិតជាប់គូថ

សីតុណ្ហភាពមានសភាពធម្មតា ។

អាណាប្លាស្មា

ដង្កែគឺជាភ្នាក់ងារចម្លងជំងឺនេះ ហើយ ដំណាក់កាលសម្ងំមានរយៈពេលវែង គឺ ១០ សប្តាហ៍ ។

ក. រោគសញ្ញា

- ពេលអាទិត្យចាប់ផ្តើម សត្វគ្រុនក្តៅ
- ចុះស្គម រោមបះ
- ស្បែកនៅជុំវិញភ្នែក និងច្រមុះមានសភាពស្លេកស្លាំង

លាមករាគបង្កដោយបាក់តេរីអ៊ីកូលី

- ក្តៀន រសាប់រសល់ ។

ខ. ការព្យាបាល

ប្រើអុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន ក្នុងកម្រិត ១០មក្រ /គក្រ ដោយប្រើក្នុងរយៈពេល ១០ថ្ងៃជាប់គ្នា ឬ ២០មក្រ /គក្រ ប្រើក្នុងរយៈពេល ៥ថ្ងៃជាប់គ្នា ។

ទ្រីប៉ាណូសូម៉ា

ចម្លងដោយសាររុយ ។ គ្មានរោគសញ្ញាច្បាស់លាស់ តែបង្កឥទ្ធិពលអាក្រក់ទៅលើការប្រើប្រាស់ជាកម្លាំងអូសទាញ ។ ការបង្ខំឱ្យសត្វធ្វើការងារកាន់តែខ្លាំងរិតតែធ្វើឱ្យជំងឺនេះរើឡើង កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ ។

ការព្យាបាល

- ថ្នាំដែលមានប្រសិទ្ធភាពល្អនោះ គឺណាហ្គា

ណុលតែវាមិនមានលក់នៅលើទីផ្សារនៃ ប្រទេសយើងទេ

- អាចប្រើថ្នាំបេរ៉េនីល ក្នុងកម្រិត៣.៥មក្រ/គក្រ។

បាបេស្យា

ជាទូទៅមានរោគសញ្ញាដូចទ្រីប៉ាណូសូម៉ា និងអាណាប្លាស្មាដែរ ។ នៅប្រទេសយើង ឃើញមាន បេ. ប៊ីហ្គេមីនា (B. Bigemina) និងបេ. បូវីស (B. Bovis)។

ក. រោគសញ្ញារបស់បេ. ប៊ីហ្គេមីនា

- ទឹកនោមពណ៌ត្នោត
- លាមករាគពណ៌ខ្មៅ
- ចាញ់ពន្លឺ

ខ. រោគសញ្ញារបស់បេ. បូវីស

- គោដើរទ្រេតទ្រោតដូចស្រវឹង
- ឆ្លេឆ្លា

គ. ការព្យាបាល

- ប្រើថ្នាំ បេរ៉េនីល ក្នុងកម្រិត ៥ម.ក្រ/គក្រ ។

ថេលេរៀ

ឆ្លងដោយសារដង្កែ ។ ជាទូទៅរោគសញ្ញាមិនសូវច្បាស់លាស់ទេតែជំងឺនេះរិតតែធ្ងន់ធ្ងរ ឡើងប្រសិនបើ មានបញ្ហា ៖

- ស្រ្តេស(ធ្វើការធ្ងន់)
- ការចម្លងរួមបន្ថែម (អាណាប្លាស្មា បាបេស្យា)
- ភាពខ្សោយ

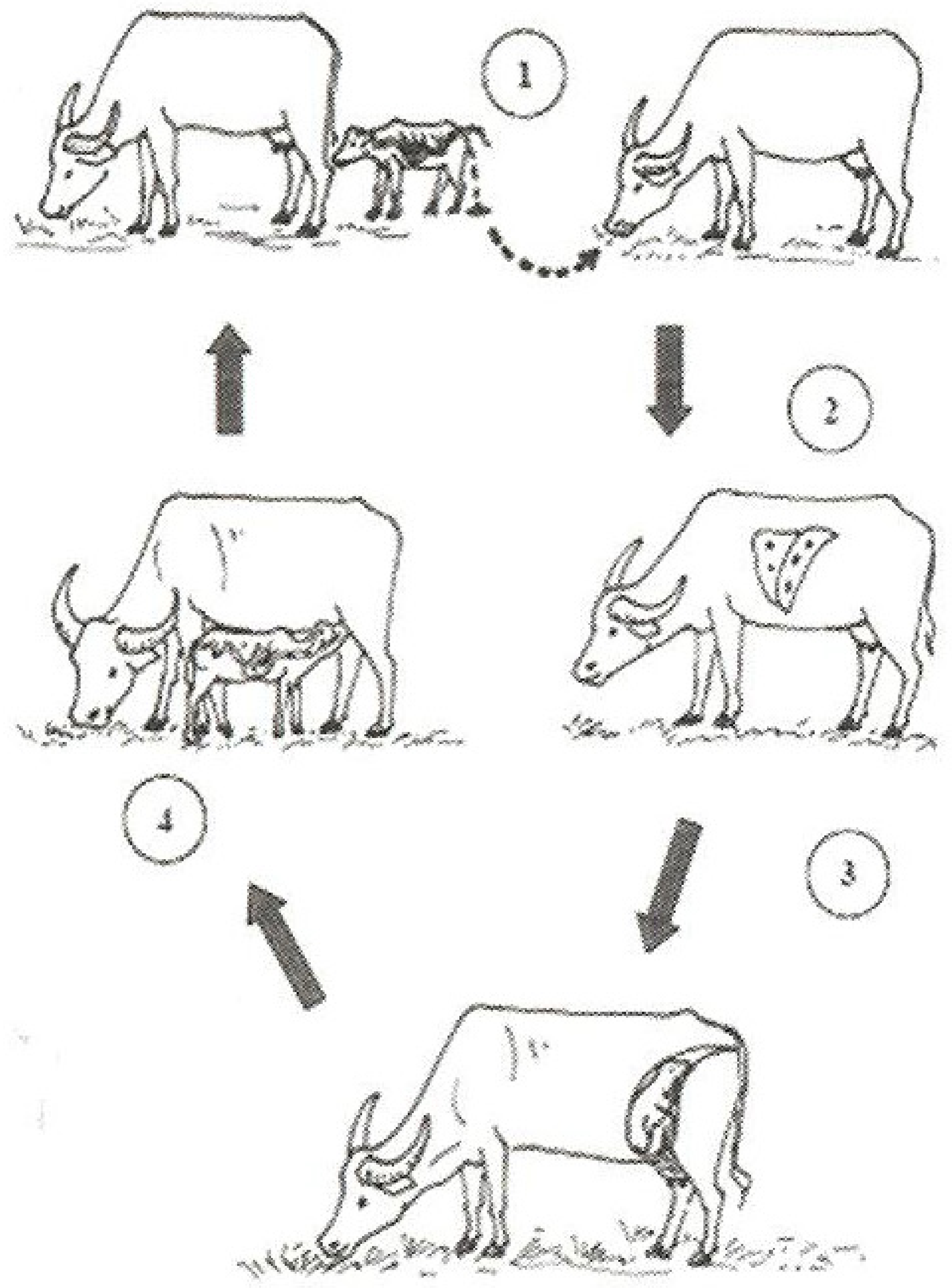

ការព្យាបាល

- ប្រើថ្នាំ អុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន ។
- រាល់បរាសិតក្នុងឈាម មានរោគសញ្ញាដូចគ្នា។ ខ្លះព្យាបាលដោយប្រើបេរ៉េនីល ខ្លះប្រើអុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន ។ ដូចនេះ ប្រសិនបើសង្ស័យថាមានជំងឺនេះ គេត្រូវចាក់បេរ៉េនីល និងអុកស៊ីតតេត្រាស៊ីគ្លីន ។

ហ្វាស្យូឡា

គឺជាព្រូន ដែលជាអ្នកបឺតយកជីវជាតិចំណីពីក្នុងពោះវៀន ធ្វើឱ្យសត្វកង្វះជីវជាតិ ស្គម និងខ្សោយ ។

គេប្រើថ្នាំអាបង់ដាហ្សូល ដើម្បីព្យាបាលព្រូនហ្វាស្យូឡា និងព្រូនក្នុង ពោះវៀនដទៃទៀត ។

ដង្កែ

បើដង្កែមានចំនួនច្រើន ធ្វើឱ្យបាត់បង់ឈាម និងខ្សោយ ពិសេសកូនគោ ។

ដង្កែមានមាត់វែង ហើយអាចបង្កឱ្យមានរបួសស្នាមលើស្បែកធ្ងន់ធ្ងរ ។

គេប្រើថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត ដូចជាប៊ុយតុក (Butox) ក្នុងទឹក ១លីត្រ ត្រូវលាយប៊ុយតុក ២សេសេ ។

គោ ១ក្បាល ត្រូវការសូលុយស្យុងប៊ុយតុក ៣ លីត្រ ។

រលោកកែវភ្នែក

ចំហៀងដែលត្រូវចាក់ត្រូកា (Trocar)

ប្រសិនបើភ្នែកម្ខាងឡើងពណ៌ក្រហមហើម និងហៀរទឹកភ្នែក វាអាចបណ្តាលមកពី ៖

- វត្ថុផ្សេងៗទៀតចូល ដូចជាដីខ្សាច់ ធូលី ឬគ្រាប់ស្មៅ ...
- របួស ឬស្នាមដាច់នៅលើកែវភ្នែក
- មានជំងឺដោយសាររុយ ឬកង្វះអនាម័យ ។

ប្រសិនបើភ្នែកទាំងសង្ខាងឡើងក្រហម ហើម និងហៀរទឹកភ្នែក វាជារោគសញ្ញានៃជំងឺឆ្លង ។

ការព្យាបាល

- បន្តក់ថ្នាំដាក់ភ្នែកឱ្យបានឆាប់
- អាចប្រើថ្នាំដាក់ភ្នែករបស់មនុស្សបាន
- ប្រសិនបើមិនមានរលាកកែវភ្នែក គេដាក់ ហ្សង់តាមីស៊ីន ជាមួយដិចហ្សាមេតាហ្សូន (Gentamicine + Dexamethasone) ឬក្លរ៉ាមហ្វេនីកុល ជាមួយដិចហ្សាមេតាហ្សូន (Chloramphenicol + Dexamethasone)
- ប្រសិនបើមានរលាកកែវភ្នែក គេមិនត្រូវដាក់ថ្នាំភ្នែកជាមួយដិចហ្សាមេតាហ្សូនទេ គឺប្រើតែអង់ទីប៊ីយ៉ូទិកប៉ុណ្ណោះ ។

កែវភ្នែកពណ៌ផ្កាឈូក

បង្កឡើងដោយបាក់តេរីឈ្មោះម៉ូរ៉ាសែលឡា (Moraxella) ។ បាក់តេរីនេះបានបញ្ចេញជាតិពុលដោយបង្កជាបញ្ហាទៅលើកែវភ្នែក ហើយបណ្តាលឱ្យរលាក និងដំបៅកែវភ្នែក ។ រោគសញ្ញាដំបូងគឺ ៖

- មានពពឹកភ្នែកហូរចេញ
- ភ្នែកចាញ់ពន្លឺ
- ព្រិចភ្នែកជាប់
- ត្របកភ្នែកឡើងក្រហម និងហើម ។

កែវភ្នែកស្លេកស្លាំង / លឿង

បង្កឡើងដោយសារមានបរាស៊ីតច្រើន ដូចជា ដង្កៅ ហ្វាស្យូឡា អាណាប្លាស្មា ទ្រីប៉ាណា សូម៉ា ឬ បាបេស្យា ឡិបតូស្ពីរ៉ូស៊ីស ... ។

ឡិបតូស្ពីរ៉ូស៊ីស (Leptospirosis)

ជំងឺនេះឆ្លងតាមរយៈទឹកនោមសត្វដែលឈឺ ។

ទម្រង់ស្រួចស្រាវ :

គ្រុនក្តៅ មិនស៊ីចំណី អស់កម្លាំង ទឹកនោមពណ៌ខ្មៅ ឬក្រហមត្នោត ពិបាកដកដង្ហើម ខ័ណ្ឌលឿងស្លេកស្លាំង ។

ទម្រង់រ៉ាំរ៉ៃ :

ខ្សោយ ស្គម គ្រុនក្តៅដោយពេល ខ័ណ្ឌលឿង និងហូរឈាម ។

បូស

ជាបញ្ហានៅក្រោមស្បែក មានសភាពហើម និងការឈឺចាប់ ដោយសារមានខ្ទុះ ។ បូសបង្កឡើងដោយសារមេរោគ សត្វខាំ ការចាក់ថ្នាំ ឬរ៉ាក់សាំងដោយប្រើម្ជុលកខ្វក់ ។

ការព្យាបាល

បូសអាចនឹងធ្លាយដោយខ្លួនឯង តែបើបូសទន់ហើយនៅតែមិនបែក ត្រូវតែធ្វើការវះកាត់ ដោយធ្វើការសំអាតនៅមុខបូស និងជុំវិញបូស រួចប្រើកាំបិត ឬឡាមវះមុខបូសពីលើចុះក្រោម ដើម្បីឱ្យខ្ទុះហូរចេញអស់ ។ បន្ទាប់មកបាញ់សូលុយស្យុងអ៊ីយ៉ូឌីនបញ្ចូលទៅក្នុងបូស រហូតដល់ផ្ទះមុខរបួស ។

៤. ជំងឺលើផ្លូវដង្ហើម

មូលហេតុដែលបង្កជាជំងឺផ្លូវដង្ហើម ដោយសាររលាកទងសួត (បង្កឡើងដោយមេរោគ) ស្ត្រេសអាកាសធាតុក្តៅខ្លាំង ឬត្រជាក់ខ្លាំង ធូលីច្រើន អស់កម្លាំង ខ្វះជាតិទឹកនៅពេលអូសទាញ កង្វះចំណីអាហារ ។ល។

៤.១. បញ្ចាក្អក

ការក្អក គឺជាសកម្មភាពនៃការខំប្រឹងបញ្ចេញខ្យល់តាមមាត់ និងមានសម្លេង ។

ក្អកបង្កឡើងដោយសារជំងឺនៅសួត ឬបំពង់ខ្យល់ (រលាក) បរាសិតនៅសួត ទឹកឬសំបោរ នៅក្នុងសួត ឬបំពង់ខ្យល់ ។

រលាកទងសួត/សួត (Broncho-Pneumonia) :

ការហូរសំបោរ/ខ្ទុះបង្កឡើងដោយសារការមានខ្ទុះនៅទងសួត ប្រសិនបើគេមិនព្យាបាលទេ នោះវានឹងបង្កទៅជាជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ ដោយសាវាវិវត្តទៅជាបូសក្នុងសួត។

ក. រោគសញ្ញា

ត្រូវបញ្ចុកថ្នាំតាមមាត់ ព្រោះវាទាមទារឱ្យមានការព្យាបាល ២-៣ដង

- មិនស៊ីចំណី
- រលាកកែវភ្នែក (ភ្នែកក្រហម និងហូរទឹកភ្នែក)
- ហូរសំបោរ
- ក្អក
- គ្រុនក្តៅរយៈពេលពី ៣-៤ថ្ងៃ (កម្តៅលើសដល់ ៤០អង្សាសេ)

ខ. ការព្យាបាល

- ប្រើអង់ទីប៊ីយ៉ូទិក មានសកម្មភាពបានយូរ រួមមានអុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន ឬហ្វ្លរផេនីកុល (Flo-tenicol) ឬទីឡូស៊ីន (Tylosin) ។ ក្រោយពេលជាហើយ ត្រូវបន្តព្យាបាល ៣ថ្ងៃបន្តទៀត

ព្រូនសួត (Dictyocaulus) :

បង្កឱ្យមានរលាកសួត ឬទងសួត ។ ព្រូនពេញវ័យរស់នៅ និងពងនៅក្នុងសួត ។

ក. រោគសញ្ញា

- ក្អក
- ហូរសំបោរ
- មានឮសម្លេងគ្រឹតក្រតនៅសួត
- ជាទូទៅកម្តៅឡើងតិចតួច
- ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរកម្តៅអាចឡើង ដល់ ៤០ អង្សាសេ ។

ខ. ការព្យាបាល

ប្រើថ្នាំតែមួយលើកដូចជា ៖

- អាល់បង់ដាហ្សុល (Albendazole) ១០មីលីលីត្រ សម្រាប់គោទម្ងន់ ១០០គីឡូក្រាម

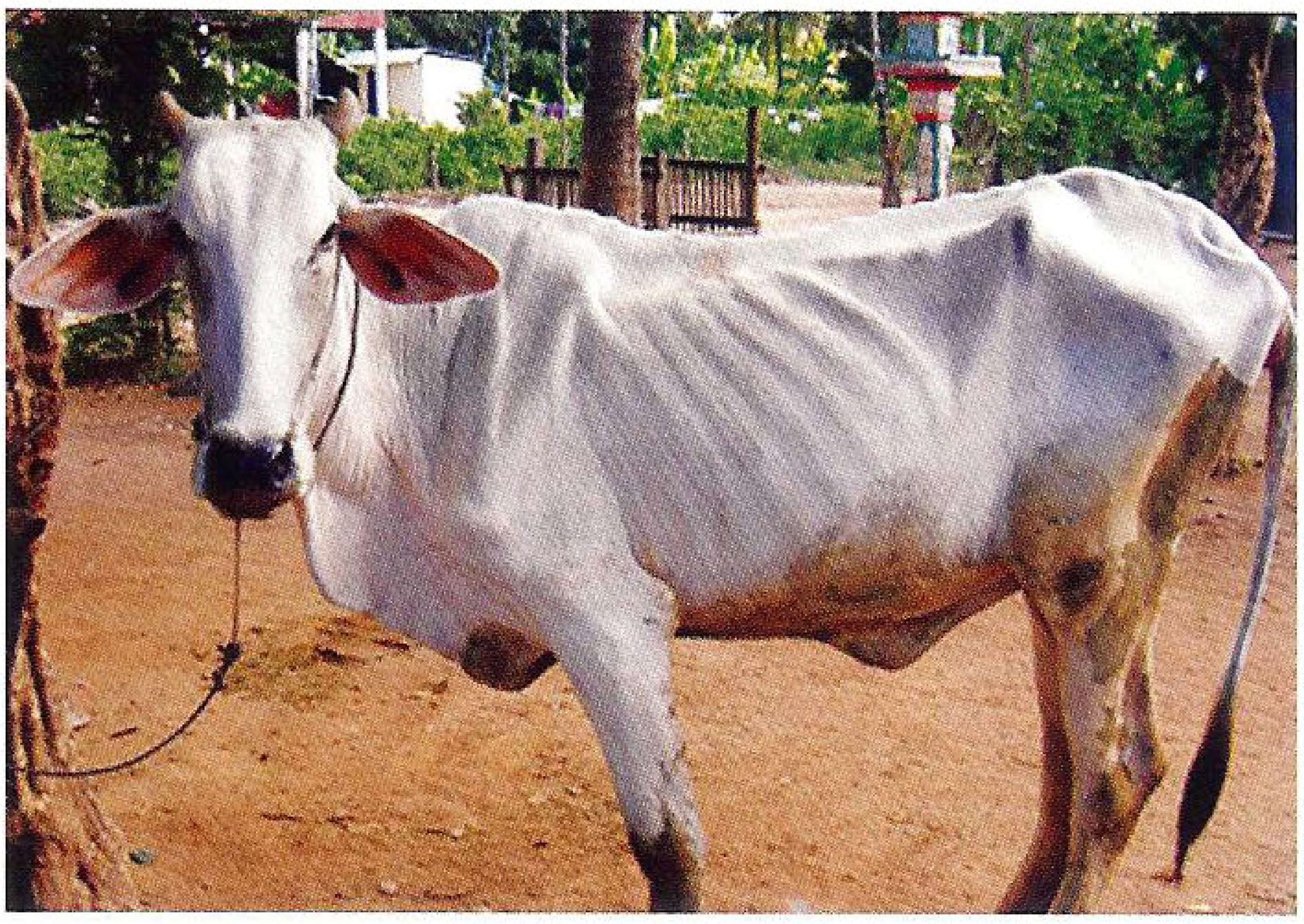

- អ៊ីវែរម៉ិចទីន (Ivermectine) ១មីលីលីត្រ សម្រាប់គោទម្ងន់ ៥០គីឡូក្រាម ។

ដំបៅនៅដើមក :

ដុំពក ឬបូស បង្កឡើងដោយសារការមុតវត្ថុផ្សេងៗ ក្នុងពេលសត្វស៊ីស្មៅ ជាពិសេសវាស៊ីនៅតំបន់

សម្រាម ។

ក. រោគសញ្ញា

- ពិបាកដកដង្ហើម ពិសេសពេលស្រូបដង្ហើមចូល
- ពេល ស្រូបដង្ហើមចូល មានឮសូរសម្លេងគ្រិកៗ
- ពេលស្ទាបនៅដើមក ធ្វើឱ្យគោមានសភាព ឈឺចាប់ខ្លាំង និងក្អក។

ខ. ការព្យាបាល

- ប្រើទ្រីមេតូព្រីម ជាមួយ ស៊ុលហ្វា (TMP + Sulfa) រយៈពេល ៥ថ្ងៃ ។

៤.២. បញ្ហាហូរសំបោរ (Nasal Discharge) :

រលាកឆ្អឹងខ្ចង់ច្រមុះ (Sinusitis) :

ដោយសារការជល់គ្នា រលាកធ្មេញមុខ ក្រឡុះរឹតតឹងពេក ... ។

ក. រោគសញ្ញា

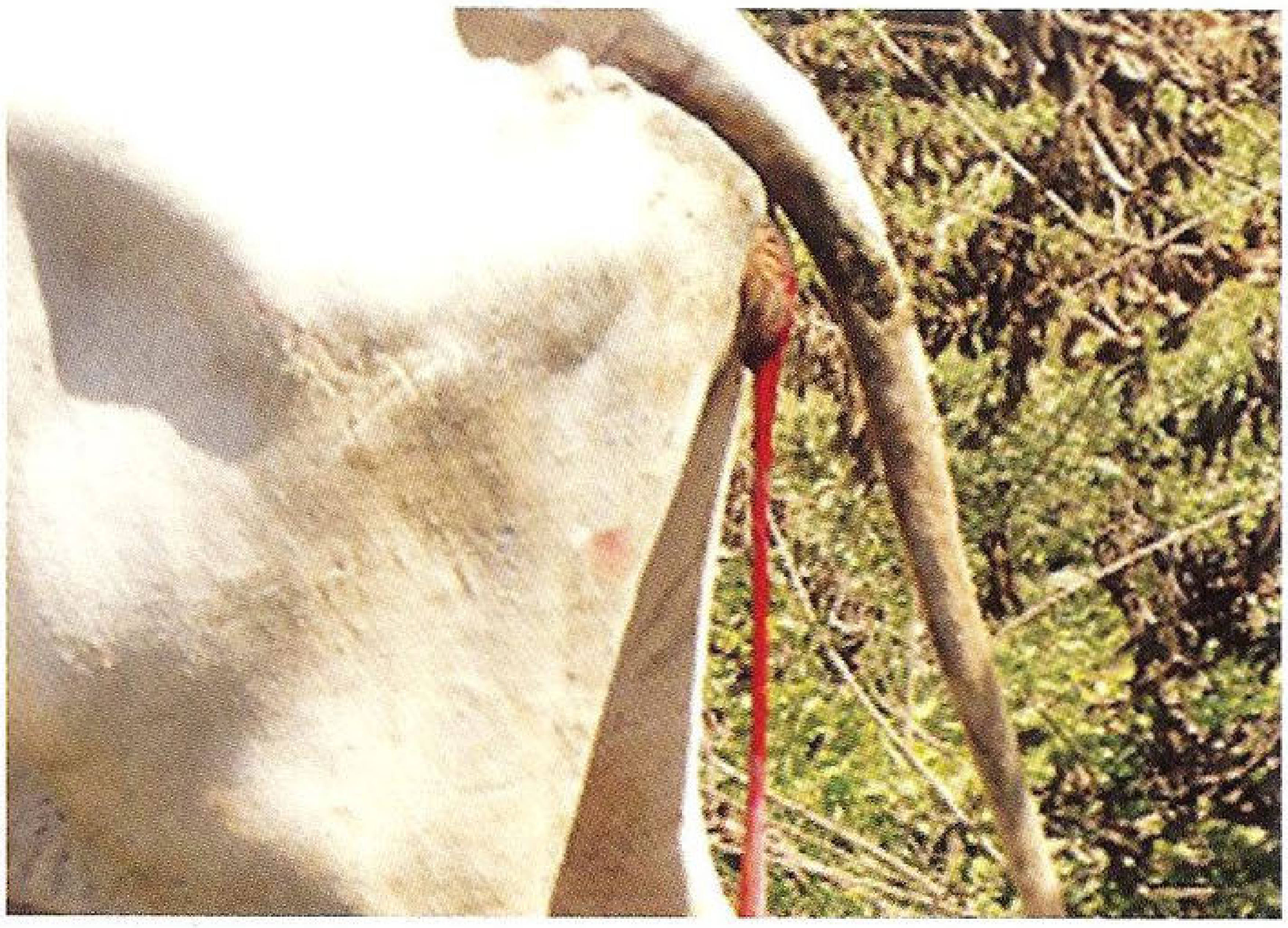

បន្ទាប់ពីកើតកូនភ្លាម មេរោគ ងាយជ្រាបចូល និងធ្វើការចម្លងទៅស្បូន

- ហូរសំបោរឬ ខ្ទុះចេញពីច្រមុះម្ខាង ឬទាំងសងខាង
- សត្វមិនគ្រុនក្តៅ
- ពេលប៉ះត្រូវថ្ងាស សត្វមានសភាពឈឺចាប់ខ្លាំង និងមានសម្លេងស្អក់ ។

ខ. ការព្យាបាល

- ប្រើអាម៉ុកស៊ីលីន មានសកម្មភាពបានយូរ ចាក់បីដង ដោយចាក់រំលង ២ថ្ងៃម្តង។

៥. ជំងឺលើផ្លូវរំលាយអាហារ

៥.១. ជំងឺរាគ

ការរាគអាចកើតឡើងដោយគ្មានរោគសញ្ញាទូទៅផ្សេងទៀត ។

ការរាគ គឺលាមករាវ ជុះច្រើនដងក្នុងមួយថ្ងៃ លាមកមិនស្អិតជាប់គ្នា រាវ និងក្លិនអាក្រក់ ។ លាមកខ្លះមានពណ៌បៃតងចាស់ ពណ៌ត្នោត ឬពណ៌ក្រហមចាស់ ដោយសារមានលាយឈាម ។ ជួនកាលគេមិនអាចឃើញលាមករាគផ្ទាល់ទេ តែគេអាចឃើញស្នាមប្រឡាក់ជាប់គូថ ឬគល់កន្ទុយ។

រាគដោយគ្មានបង្ហាញរោគសញ្ញា

បង្កឡើងដោយសារចំណីអាហារដូចជា ការប្តូរចំណីលឿនពេក ការស៊ីស្មៅច្រើនពេក ជាពិសេសពេលដើមរដូវភ្លៀង ចំណីសល់យូរ មានសភាពជូរផ្អូម ឬដុះផ្សិត (ពោត កន្ទក់) ។

ការការពារ និងព្យាបាល

ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យទ្វារបន្តពូជដោយផ្ទាល់ ដើម្បីអង្កេតលើបញ្ហាហូរខ្ទុះ

- ផ្តល់ចំណីដែលសត្វមិនដែលស៊ីបន្តិចម្តងៗ
- យកចំណីជូរផ្អូមចេញ ។

រាគដោយសារពពួកប៉ារ៉ាស៊ីត និងបាក់តេរី

ព្រូនក្នុងពោះវៀន

នៅពេលគោស៊ីស្មៅដោយកូនព្រូន កូនព្រូននឹងចូលទៅក្នុងពោះវៀន ជាហេតុធ្វើឱ្យសត្វរាគ ។

ក. រោគសញ្ញា

- ស្រកទម្ងន់
- មិនសូវស៊ីចំណី តែមិនគ្រុនក្តៅ

- លាមករាគពណ៌បៃតង និងមានបរិមាណច្រើន
- រោមបាស់

ខ. ការព្យាបាល

- ប្រើឡេវ៉ាមីសុល (Levamisole) ឬអាបង់ដាសុល (Abendazole)
- អ៊ីវែម៉ិចទីន ១% (Ivermectine 1%) ប្រើ ១ សេសេ សម្រាប់គោទម្ងន់ ៥០គីឡូក្រាម ដោយចាក់ក្រោមស្បែក ។

ដង្កូវថ្លើម

ពេលដែលព្រូនចូលដល់បំពង់ទឹកប្រមាត់ វាធ្វើឱ្យស្ទះទឹកប្រមាត់ និងខូចថ្លើម ។

ក. រោគសញ្ញា

- ស្រកទម្ងន់ ស្គមកំប្រឹង
- ស្លេកស្លាំង រាគរ៉ាំរ៉ៃ
- ហើមគល់ថ្គាម

ខ. ការព្យាបាល

- ប្រើដូវីម៉ិច (Dovimec) ដោយចាក់ក្រោមស្បែក ១សេសេ សម្រាប់គោទម្ងន់ ២៥ គីឡូក្រាម ឬប្រើអាបង់ដាសុល (Abendazole)។

កុកស៊ីដ្យូស៊ីស

កើតមាននៅលើកូនគោ ។

ក. រោគសញ្ញារាគ

- មិនសូវស៊ីចំណី ស្រកទម្ងន់ ស្គម
- កន្ទុយ និងជើងក្រោយប្រឡាក់ លាមកពណ៌ខ្មៅស្អិតជាប់គូថ
- ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរ លាមកមានលាយឈាម និងសំបោរ
- ពេលជុះកូនគោខំប្រឹងខ្លាំង

ខ. ការព្យាបាល

- ប្រើស៊ុលហ្វា ៣៣ (Sulfa 33) ។

បាក់តេរី អ៊ីកូលី (E. coli)

ការរាគនេះកើតទៅលើកូនគោកំពុងបៅដោះ ។ កូនគោឆ្លងបាក់តេរីនេះនៅពេលដែលវាបៅ ឬតាមទងផ្ចិត ។

ក. រោគសញ្ញា

សុកមានសភាពពណ៌លឿង

- លាមករាគមានពណ៌សលឿង

ខ. ការការពារ

ត្រូវឱ្យកូនគោបៅទឹកដោះដំបូងឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ពិសេសចន្លោះពីកើតរហូតដល់ ៦ម៉ោង ។

គ. ការព្យាបាល

- ប្រើអង់ទីប៊ីយ៉ូទិក ដូចជាកូលីស្ទីន (Colistine) ឬទ្រីមេតូព្រីមជាមួយស៊ុលហ្វា (TMP + Sulfa) ឬអង់រ៉ូហ្លុកសាក់ស៊ីន (Enrofloxacin)
- កុំឱ្យកូនបៅ
- បង្កើនជាតិទឹក ដោយប្រើស្ករចំនួន ៦ស្លាបព្រា

ថង់ទឹកភ្លោះចេញមកក្រៅ

កាហ្វេ និងអំបិលកន្លះស្លាបព្រាកាហ្វេ លាយជាមួយទឹកឆ្អិនមួយលីត្រ ។

សាល់ម៉ូណែលឡូស៊ីស

ក. រោគសញ្ញា

- គ្រុនក្ដៅ កម្ដៅពី ៤០-៤១អង្សាសេ
- សត្វខ្សោយខ្លាំង និងមិនស៊ីចំណី
- រាគធ្ងន់ធ្ងរ មានក្លិនស្អុយខ្លាំង

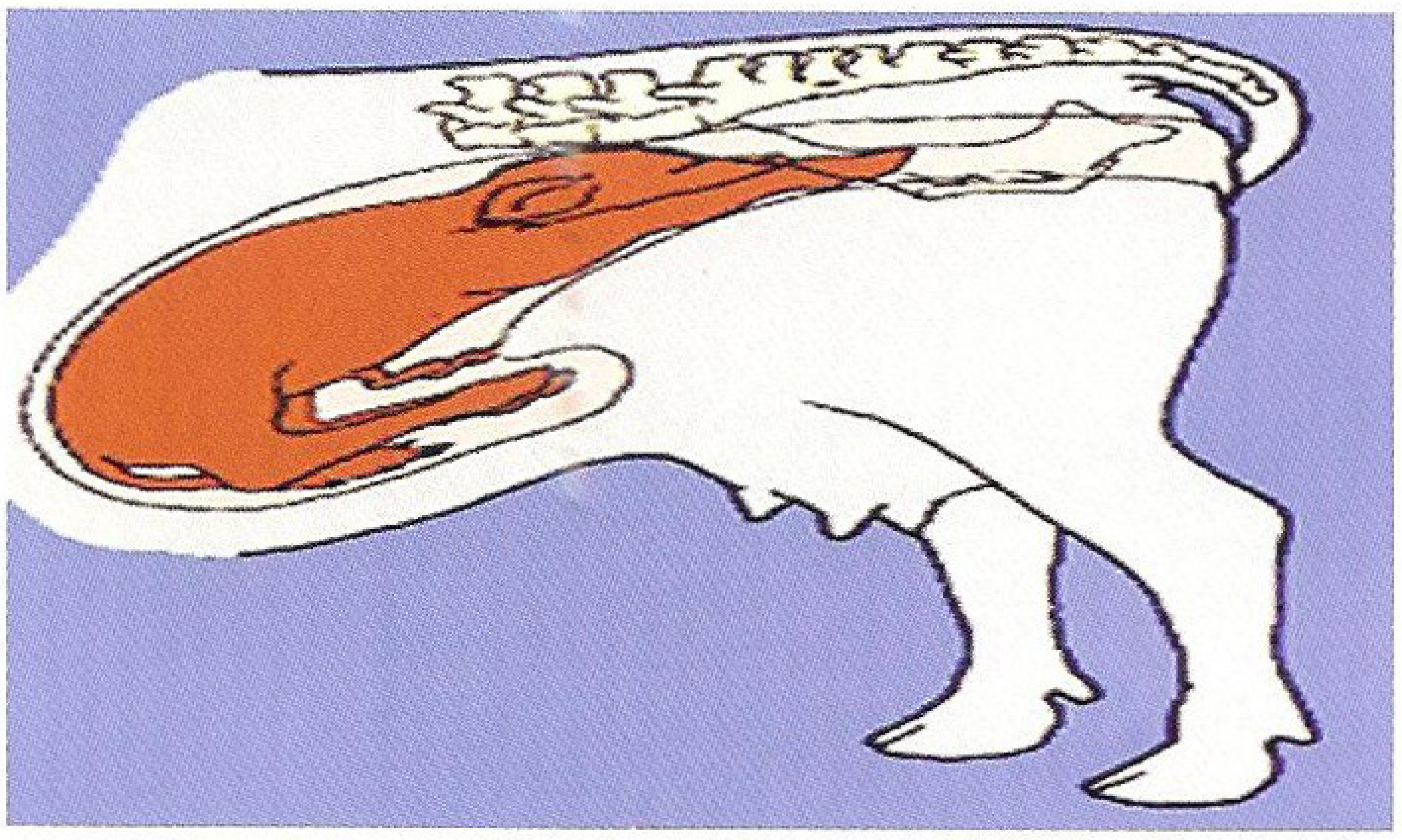

ទីតាំងកូនគោធម្មតា

- រាគធ្ងន់ធ្ងរ មានក្លិនស្អុយខ្លាំង ហើយលាមក

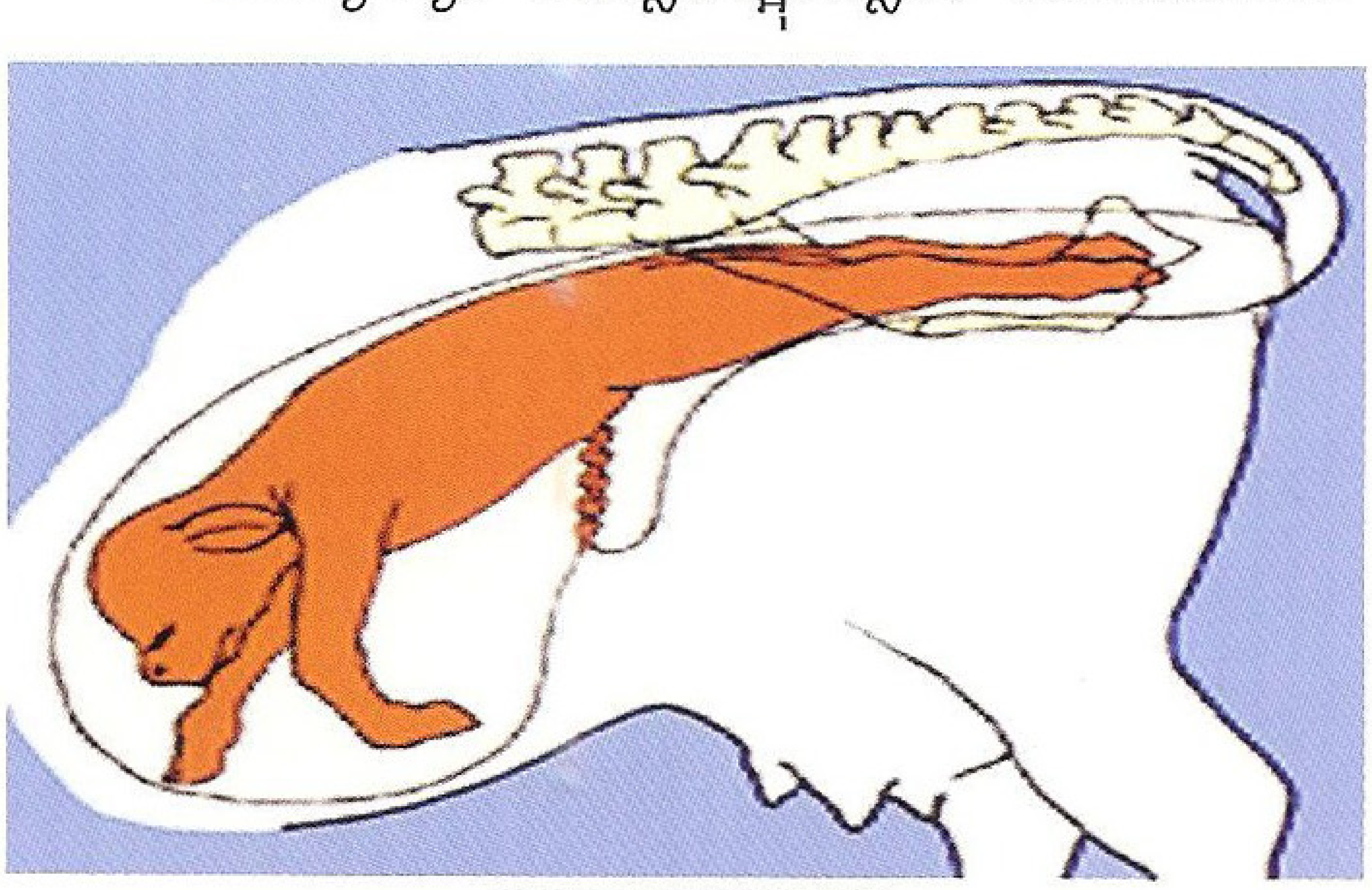

កូនគោបញ្ច្រាស

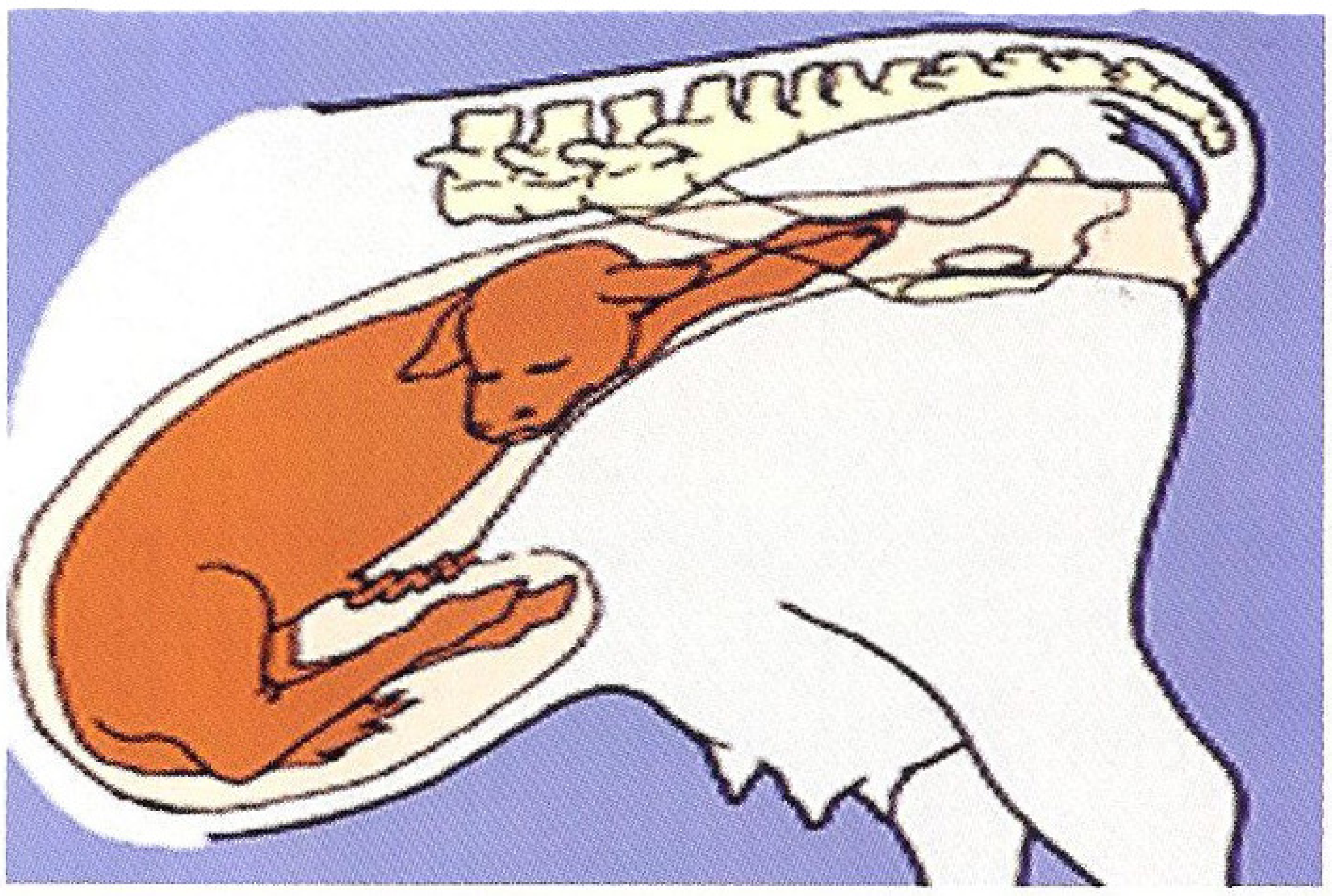

ក្បាលកូនគោបត់ទៅក្រោយ

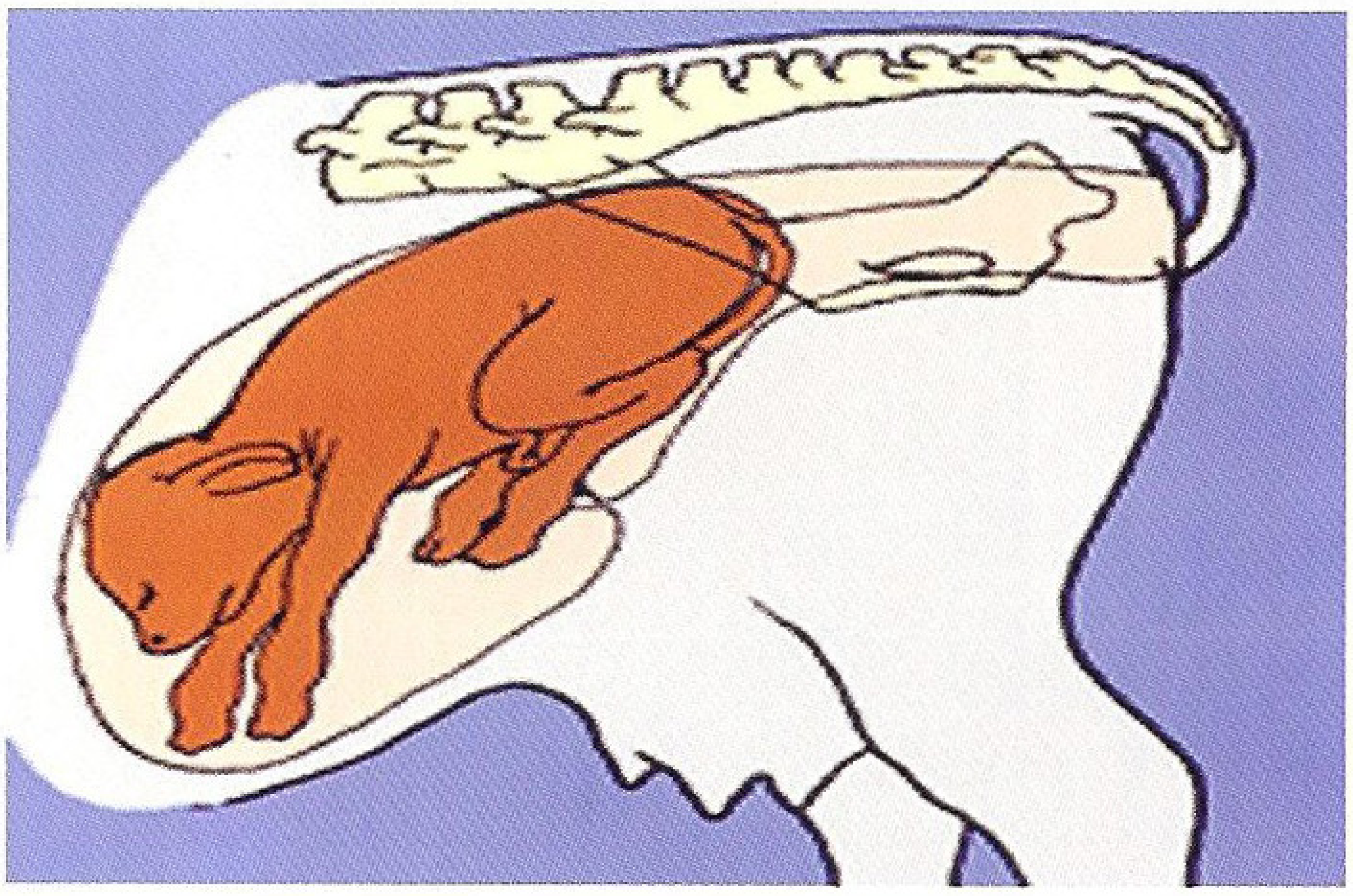

គូថកូនគោចេញមកមុន

អាចមានលាយឈាម ឬសំបោរ

- ចំពោះកូនគោរោគសញ្ញាមានភាពធ្ងន់ធ្ងរហើយ វានឹងស្លាប់នៅចន្លោះ ពី ២-៣ ថ្ងៃ

ខ. ការព្យាបាល

- មានការលំបាកខ្លាំង ព្រោះបាក់តេរីសាល់ម៉ូណែលឡាមានភាពធន់នឹងថ្នាំ អុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន (Oxy tetracycline) ដូច្នេះត្រូវប្រើទ្រីមេតូព្រីមជាមួយស៊ុលហ្វា (TMP + Sulfa) ឬអង់

លូកដៃជួយអន្តរាគមន៍ថ្នមៗតាមប្រដាប់បន្តពូជ

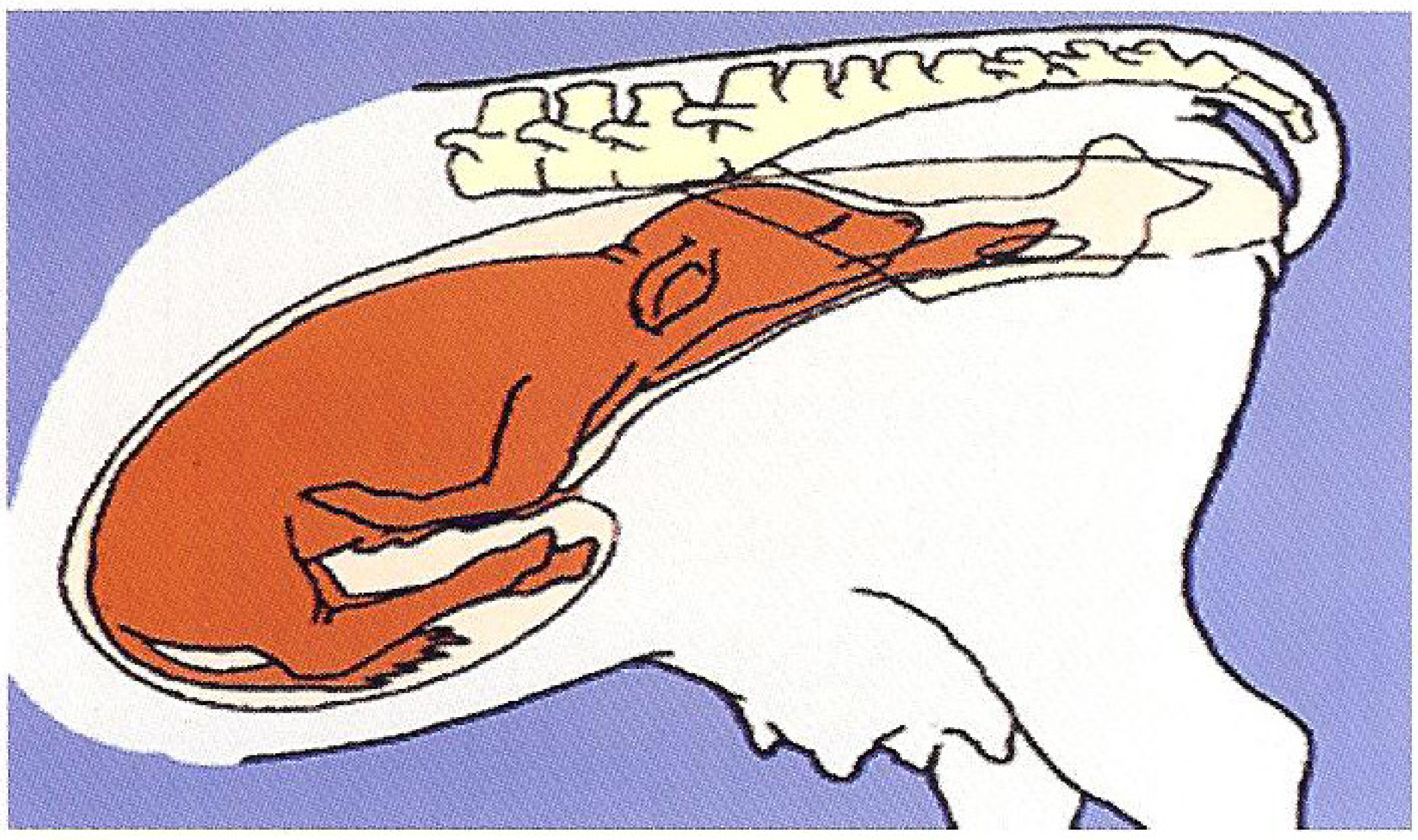

ជើងមុខកូនគោមួយបត់ទៅក្រោយ

ប្រើខ្សែចងជើងមុខលើក្រចក

ជួយទាញជើងកូនគោចេញ

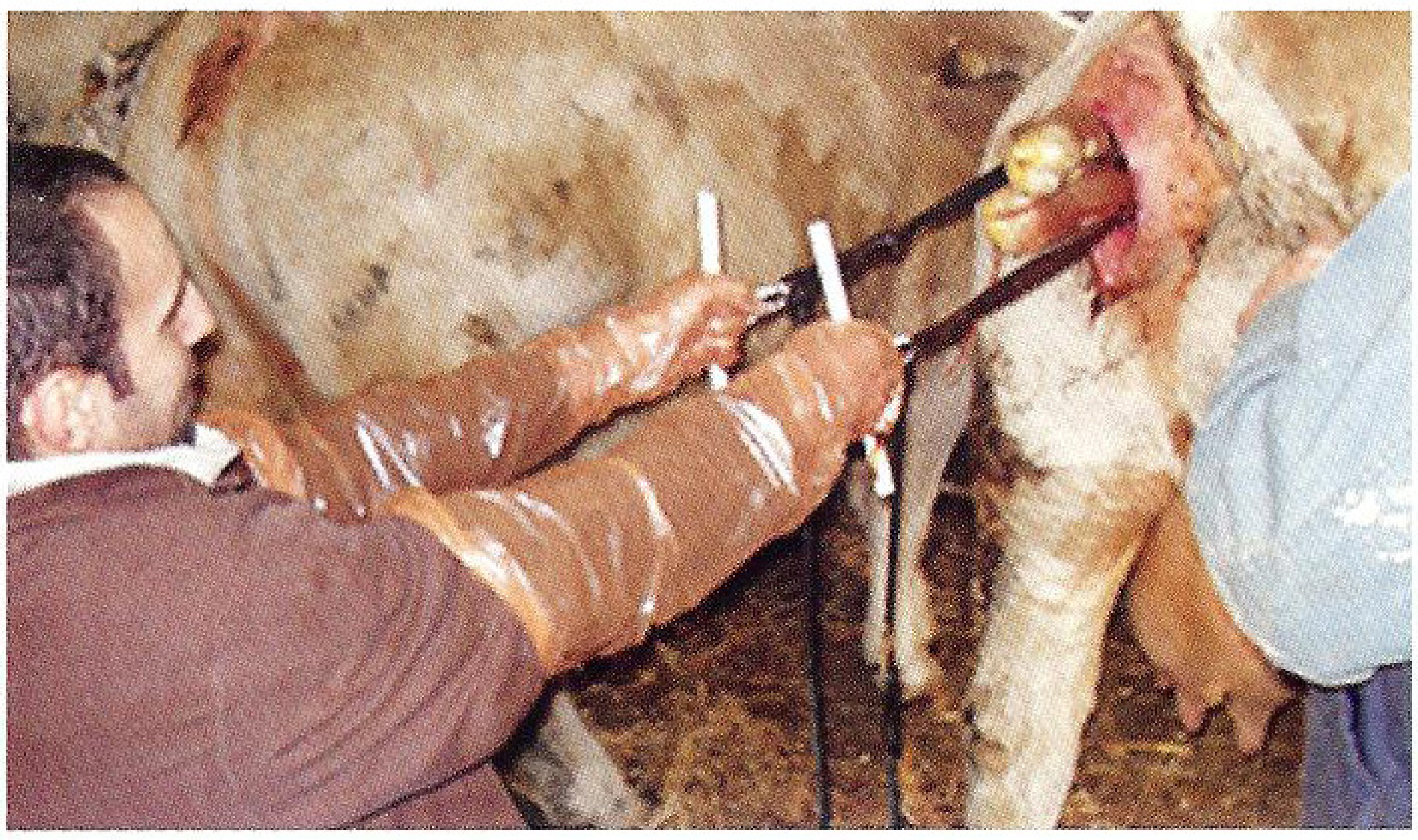

ទាញកូនគោចេញមកក្រៅ

រ៉ូហ្លុកសាក់ស៊ីន (Enrofloxacin) រយៈពេលយ៉ាងតិច ៦ថ្ងៃ ។

តុកសូការ៉ា (Toxocara vitulorum)

- កើតមាននៅលើកូនគោកំពុងបៅដោះ ។
- កូនគោអាចខ្សោយខ្លាំង អាចស្លាប់នៅអាយុ ៣-៤ខែ
- បញ្ហានេះបង្កដោយព្រូន ដែលស្ថិតនៅក្នុងតំណាក់កាលជាកូនដង្កូវ មាននៅមេគោ (រូបទី ២ និងទី ៣)
- គោលេបកូនដង្កូវចូលតាមរយៈទឹកដោះ ក្នុងកំឡុងពីរសប្ដាហ៍បន្ទាប់ពីកើត (រូបទី ៤)
- ព្រូនលូតលាស់ក្នុងកូនគោ ធ្វើឱ្យកូនគោខ្សោយ

ជូតសំអាតកូនគោ

ហើយជួនកាលធ្វើឱ្យកូនគោស្លាប់ (រូបទី ១)

- ព្រូនពេញវ័យនៅក្នុងពោះកូនគោចាប់ផ្ដើមពង ហើយបញ្ចេញមកក្រៅតាមលាមក (រូបទី ១)

ការជួយទាញយកសុកគោចេញ

- ពងធ្លាក់ទៅលើស្មៅ ហើយមេគោស៊ីស្មៅដែលមានកូនដង្កូវនេះ ធ្វើឱ្យកូនដង្កូវថ្មីលូតលាស់នៅក្នុងខ្លួនមេគោ (រូបទី ១) ។
- ដើម្បីការពារកូនគោកុំឱ្យមានព្រូន ដែលធ្វើឱ្យខ្សោយ និងស្លាប់ ត្រូវបញ្ចូកពីរ៉ង់តែល ២៥០ មក្រ (Pyrantel 250 mg) សម្រាប់កូនគោមួយក្បាល នៅពេលវាមានអាយុ ១៤ថ្ងៃ ។

៩.២. ហើមពោះ

ហើមពោះដោយសារមានឧស្ម័នក្នុងពោះ

គេអាចសម្គាល់ឃើញមានការហើមនៅពោះខាងឆ្វេង ។

ក. រោគសញ្ញា

- ពេលគោះផ្ទៃកពោះធំ វាពេញ ទៅដោយឧស្ម័ន
- លែងទំពារអៀង មិនអាចភើបញ្ចេញខ្យល់ដែលមានក្នុងពោះ
- ពោះធំ រីកសង្កត់ទៅលើសន្ទះទ្រូង ជាហេតុធ្វើឱ្យគោពិបាកដកដង្ហើម
- កម្តៅក្នុងខ្លួនមានធម្មតា ។

ខ. ការព្យាបាល

- ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរត្រូវប្រើត្រូកា (Trocar) ចាក់ពោះធំ ដើម្បីទម្លាយខ្យល់ ។

ហើមពោះដោយសារស្ទះវត្ថុផ្សេងៗ

ស្នូលពោត ផ្លែឈើ ... តែងតែបង្កឱ្យមានការស្ទះនៅបំពង់អាហារ ដូចនេះត្រូវស្ទាបនៅដើមក និងបំពង់អាហារ ។

ក្បាលដោះពីរមានបញ្ហា

ការព្យាបាល

- ត្រូវព្យាយាមលូកយកដុំដែលស្ទះចេញ
- ត្រូវចាក់អង់ទីប៊ីយ៉ូទិក ដើម្បីការពារកុំឱ្យរលាកភ្នាសស្តើង ។

ហើមពោះដោយសារស្មៅសើម (មានទឹកច្រើន)

បញ្ហាហើមពោះនេះ អាចកើតមានឡើងភ្លាមៗ ជាពិសេសពេលគោស៊ីស្មៅមានជាប់ទឹកសន្សើមនាពេលព្រលឹម ស៊ីស្មៅខ្ចីច្រើននៅដើមរដូវភ្លៀង ។ ការហើមពោះនេះធ្វើឱ្យគោស្លាប់លឿន ដូច្នេះមិនត្រូវឱ្យគោដែលអត់ចំណីយូរ ទៅស៊ីនៅកន្លែងដែលមានស្មៅខ្ចីច្រើន ឬស្មៅសើមខ្លាំង ។

ការព្យាបាល

- បញ្ចូកប្រេងឆាពី ៣០០-៥០០មល ។

ហើមពោះដោយសារពុលជីអ៊ុយរ៉េ

ការពុលនេះអាចកើតឡើងដោយសារគោលិទ្ធនូវជីអ៊ុយរ៉េដែលមានសល់ក្នុងបាវ ។

ក. រោគសញ្ញា

- ហើមពោះខ្លាំង
- ញាក់ញ័រសាច់ដុំ មិនអាចបញ្ឈរខ្លួនបាន
- ការស្លាប់អាចកើតមានរយៈពេល ២ម៉ោងក្រោយ ។

ខ. ការព្យាបាល

ប្រើទឹកខ្មេះពី ២-៥លីត្រ លាយជាមួយទឹក ។

៩.៣. ក្តៀន

ជាបញ្ហាមួយដែលធ្វើឱ្យសត្វមិនជុះ ឬជុះដោយមានការលំបាក។ ក្តៀនគឺជារោគសញ្ញាមួយ ក្នុងចំណោមរោគសញ្ញាផ្សេងៗនៃជំងឺ ។ វាច្រើនតែធ្វើឱ្យសត្វគ្រុនក្តៅខ្លាំង ដោយសារសត្វមិនស៊ីចំណី ឬការបញ្ចេញលាមកមកយឺត ។ ការពុលចំណីរុំរ៉ៃអាចធ្វើឱ្យមានបញ្ហាក្តៀនធ្ងន់ធ្ងរ ។

ការព្យាបាល

- ត្រូវឱ្យគោផឹកទឹកឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់
- ត្រូវព្យាបាលបុព្វហេតុបង្កជំងឺ ដើម្បីឱ្យសត្វចាប់ផ្តើមស៊ីចំណីឡើងវិញ ។

៥.៤. បញ្ហាថ្លើម

ស្បែករហែក និងហើមជើងគោ

បញ្ហាថ្លើម និងប្រដាប់រំលាយអាហារ

ថ្លើមមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ធ្វើឱ្យសត្វមានសុខភាពល្អ ។ ថ្លើមជាកន្លែងផ្ទុក សារធាតុចិញ្ចឹម និងមានតួនាទីដ៏សំខាន់ក្នុងដំណើរការរំលាយអាហារ ។

ថ្លើមអាចនឹងរងនូវការខូចខាតដោយសារដង្កូវថ្លើម ការពុលដោយសារប្រើថ្នាំអ៊ីវ៉ែម៉ិចទីន (Ivermectin) លើសកម្រិត ជំងឺលាសដោះ រលាកស្បូន ឬជំងឺឆ្លង ។

ចំណែកបញ្ហាលើការរំលាយអាហារគឺ មិនស៊ីចំណី ខ័ណ្ឌលឿង ជួនកាលក្តៀន ជួនកាលរាគ។

កាសំយោគពន្លឺព្រះអាទិត្យ

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងច្រើនកើតបញ្ហានេះដោយសារថ្លើមមិនបានបំបែកក្ល័រ៉ូហ្វីលដែលមាននៅក្នុងរុក្ខជាតិ ជាហេតុធ្វើឱ្យកើនឡើងនូវសារធាតុគីមី ដែលធ្វើឱ្យចាញ់ពន្លឺថ្ងៃ ។

នៅពេលគោត្រូវពន្លឺព្រះអាទិត្យ ធ្វើឱ្យគោមានបញ្ហាដូចជា ៖

- ពងលើស្បែក
- ស្នាមបែកប្រះ មានហូរឈាម

ការព្យាបាល

- ចងគោទុកនៅក្រោមម្លប់
- ទប់ស្កាត់ការពាររុយ ដែលអាចបង្កឱ្យមានរបួសស្នាម
- ត្រូវចាក់អង់ទីប៊ីយ៉ូទិក ដូចជា អាម៉ុកស៊ីលីន

សន្ទាក់គោហើម

ឬអុកស៊ីតេត្រាស៊ីគ្លីន (Amoxilline + OTC) ដើម្បីការពារដំបៅរីក

- ព្យាបាលបញ្ហាថ្លើម
- ប្រើថ្នាំដែលមានសកម្មភាពជួយជំរុញការបញ្ចេញទឹកប្រមាត់ ដូចជា អេប៉ាតុល [Hepatol (Coophavet)]
- វីតាមីនបេកំផ្លិច (B- Complex) មានសារៈសំខាន់ណាស់ ក្នុងការជួយគាំទ្រមុខងារ របស់ថ្លើម
- ឱសថដែលមានសមាសធាតុ ឌីអិល - មេត្យូនីន + អ៊ីណូស៊ីតុល + វីតាមីនអ៊ី (Dl-methionine + Inositol + Vitamin E)
- ត្រូវផ្តល់ចំណីឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីឱ្យពោះធំ

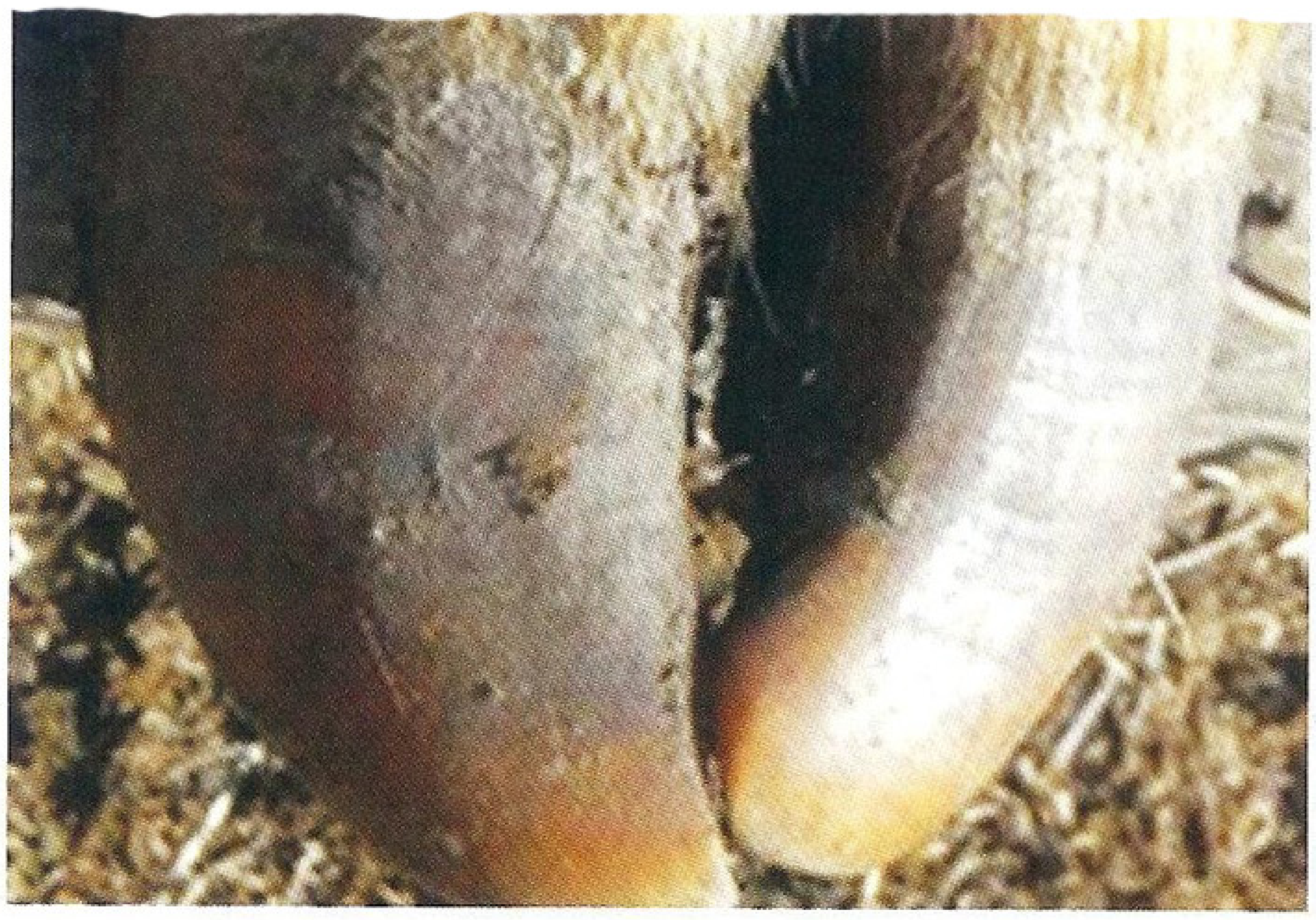

សភាពក្រចកជើងគោមុនពេលកាត់

បំពេញមុខងារបានល្អ ដូចជាចំណី ត្រូវមានថាមពល និងប្រូតេអ៊ីន គ្រប់គ្រាន់

- គោដែលមានបញ្ហាថ្លើម ត្រូវការចំណាយពេលវេលាយូរក្នុងការព្យាបាលឱ្យជាសះស្បើយ ។

សភាពក្រចកមុនពេលកាត់

ត្រូវពិនិត្យមើលដីជាប់នៅបាតជើងគោ

៦. បញ្ហា និងជំងឺលើប្រដាប់បន្តពូជ (Repro -ductive symptoms)

៦.១. បញ្ហាមិនរកឈ្មោល

ក្រោយពេលកើតកូន និងកំពុងបំបៅកូន មេគោមិនរកឈ្មោល គឺជាតំណាក់កាលធម្មតា ។ តែជួនកាលវាមានបញ្ហាខ្លះដែលពន្យាដល់ការរកឈ្មោល ដូចជា ៖

- រលាកស្បូន
- មានគីសនៅក្នុងអូវែ (Cystic Ovaires)

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ៩០% នៃការគ្រររកឈ្មោល បណ្ដាលមកពីស្ថានភាពដងខ្លួនមិនល្អ (ស្គមស្គាំង) ខ្វះចំណីអាហារបំប៉ន។

ការព្យាបាល

បញ្ហាគីស

- ចាក់ប្រូស្តាគ្លង់ឌីន ដូចជាលុយតាលីស ៥សេសេ (Lutalyse) និង
- ផ្តល់បន្ថែមនូវស្លឹកដំឡូងមីស្ងួត រួមជាមួយស្មៅដែលមានគុណភាពល្អ
- ផ្តល់បន្ថែមនូវចំណីសម្រេចផ្សំដោយខ្លួនឯង ឬពីទីផ្សារ

កុំចាក់ថ្នាំដែលមានសកម្មភាពបានយូរនៅសាច់ដុំត្រគៀក

- ចាក់វីតាមីនចម្រុះជាប្រចាំ ។

៦.២. បញ្ហាបង្កាត់មិនជាប់

មេគោរកឈ្មោលធម្មតា តែពេលបង្កាត់រួចមិនជាប់ ឬមិនផើម ។

បញ្ហាសំខាន់អាចបណ្ដាលមកពី ៖

- រលាកស្បូនដែលបង្កឡើងដោយ បាក់តេរីជ្រាបចូល និងវាយលុកលើស្បូន ជាពិសេសក្រោយពេលកើតកូនភ្លាម (អំប្រីយ៉ុងមិនអាចលូតលាស់ក្នុងស្បូន ដែលមានបញ្ហារលាកនេះទេ
- តែជួនកាលបញ្ហានេះ អាចបណ្តាលមកពីមេគោអា ។

ការព្យាបាល

បញ្ហារលាកស្បូន

បញ្ហារលាក់ស្បូន

- ចាក់ប្រូស្តាគ្លង់ឌីន ដូចជាលុយតាលីស ៥សេសេ (Lutalyse) ដោយចាក់ពីរដង ហើយការចាក់លើកទី ២ ធ្វើឡើងក្នុងរយពេល ១១-១៤ថ្ងៃក្រោយលើកទី ១ ។
- ចាក់អង់ទីប៊ីយ៉ូទីក ដូចជាតេត្រាស៊ីគ្លីន (Tetracycline) ឬទីឡូស៊ីន (Tylosine) ៥ថ្ងៃជាប់គ្នា ។

បាមានបញ្ហា

- នៅពេលម្ចាស់សត្វប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាដាក់មិនជាប់នេះហើយកំណត់ថា មកពីបា ដូចនេះ

គេមិនត្រូវប្រើបានេះទៀតឡើយ ។

៦.៣. បញ្ហាហូរខ្ទុះតាមផ្លូវបន្តពូជ

ក្រោយពេលកើតកូន ស្បូនមានមេរោគជាច្រើនចូលតាមផ្លូវបន្តពូជ ។ ជាធម្មតា ២-៣ថ្ងៃក្រោយ ស្បូនអាចធ្វើការបញ្ចេញមេរោគទាំងនោះមកក្រៅ និងការពារកុំឱ្យមានបញ្ហាបង្កជំងឺដល់វា ។

ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យទ្វារបន្តពូជដោយផ្ទាល់ដើម្បីអង្កេតលើបញ្ហាហូរខ្ទុះ

ការព្យាបាល

- ចាក់ប្រូស្តាគ្លង់ឌីន ដូចជាលុយតាលីស ៥សេសេ (Lutalyse) ដោយចាក់ពីរដង ហើយការចាក់លើកទី ២ ធ្វើឡើងក្នុងរយពេល ១១-១៤ថ្ងៃក្រោយលើក ទី ១ ។
- ចាក់អង់ទីប៊ីយ៉ូទីក ដូចជាតេត្រាស៊ីគ្លីន (Tetracycline) ឬទីឡូស៊ីន (Tylosine) ៥ថ្ងៃជាប់គ្នា ។

ការការពារ

ក្រោយមេគោកើតកូនបាន ២៤ម៉ោង ត្រូវចាក់ប្រូស្តាគ្លង់ឌីន (Prostaglandin) ម្តង ហើយត្រូវចាក់ម្តងទៀតនៅ ២សប្តាហ៍ក្រោយ ។

៦.៤. បញ្ហារលូតកូន

ជំងឺប្រុយសែលឡូស៊ីស (Brucellosis)

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងពុំទាន់រកឃើញប្រភេទជំងឺប្រុយសែលឡូស៊ីសនេះនៅឡើយ ។ ជំងឺនេះអាចបង្កគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរដល់មនុស្ស ។

គោឆ្លងជំងឺនេះដោយសារលេបចូលនូវបាក់តេរីដែលមានច្រើននៅក្នុងកូនរលូត ភ្នាសស្តើង ឬទឹករំអិលខ្ទុះហូរចេញពីស្បូន ។

ពេលបាក់តេរីចេញមកមជ្ឈដ្ឋានខាងក្រៅ វាអាចធ្វើការចម្លងទៅមនុស្ស ហើយបង្កជាបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជាគ្រុនក្តៅលោះពេល ឬមិនទៀងម្តងក្តៅ ម្តងត្រជាក់ ។

ការព្យាបាល

- ប្រើតេត្រាស៊ីគ្លីន (OTC) ឬយកល្អចាក់ក្លរតេត្រាស៊ីគ្លីន (Chlortetracycline) រយពេល ២ សប្តាហ៍ ។

ជំងឺឡិបតូស្ពីរ៉ូស៊ីស (Leptospirosis)

សត្វកណ្តុរ គឺជាអ្នកផ្ទុកជំងឺឡិបតូស្ពីរ៉ូស៊ីសហើយធ្វើការចម្លងតាមរយៈទឹកនោមរបស់វា ។

ក. រោគសញ្ញា

- រលូតកូន ពិសេសលើមេកូនដំបូង
- កូនស្លាប់ក្នុងពោះ ឬកូនកើតមិនគ្រប់ខែ ឬកូនកើតមកខ្សោយ
- ចំពោះកូនគោ មានរោគសញ្ញាគ្រុនក្តៅ មិនស៊ីចំណី ពិបាកដង្ហើម ខ័ណ្ឌលឿង នោមឈាម និងស្លេកស្លាំង ។

ខ. ការព្យាបាល

- តេត្រាស៊ីគ្លីន (Tetracycline)
- ឬប៉ង់ស្រ្តិប ឬប៉េនីឌីអេចអេស (Peni DHS)

ជំងឺសាល់ម៉ូណែលឡូស៊ីស (Salmonellosis)

ក. រោគសញ្ញា

- រលូតកូន
- ប្រើទ្រីមេតូព្រីមជាមួយស៊ុលហ្វា (TMP + Sulfa)
- អង់រ៉ូហ្លុកសាក់ស៊ីន (Enrofloxacin)

៦.៩. បញ្ហាពិបាកកើតកូន

ការជួយសង្គ្រោះពេលជួបបញ្ហាពិបាកកើតកូន

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង កូនគោកើតមកកម្រថ្លោសផ្រុលណាស់ តែមេគោត្រូវការជំនួយ ព្រោះកូនគោស្ថិតនៅទីតាំងខុសប្រក្រតី ។ តែមេគោដែលបង្កាត់ដោយសិប្បនិម្មិតជាមួយពូជសាន់តា កូនអាចថ្លោស ។

សម្រាប់មេគោ សម្រាលកូនរួចរាល់ជាធម្មតាចំណាយពេល ២ម៉ោង ក្រោយពេលបែកទឹកភ្លោះ ។ ប្រសិនបើលើសពីនេះ គេត្រូវលូកដៃចូលតាមប្រដាប់បន្តពូជ ដើម្បីកំណត់ពីបញ្ហានេះឱ្យបានច្បាស់លាស់ ។

ថង់ទឹកភ្លោះចេញមកក្រៅ

សុកមានសភាពពណ៌លឿង

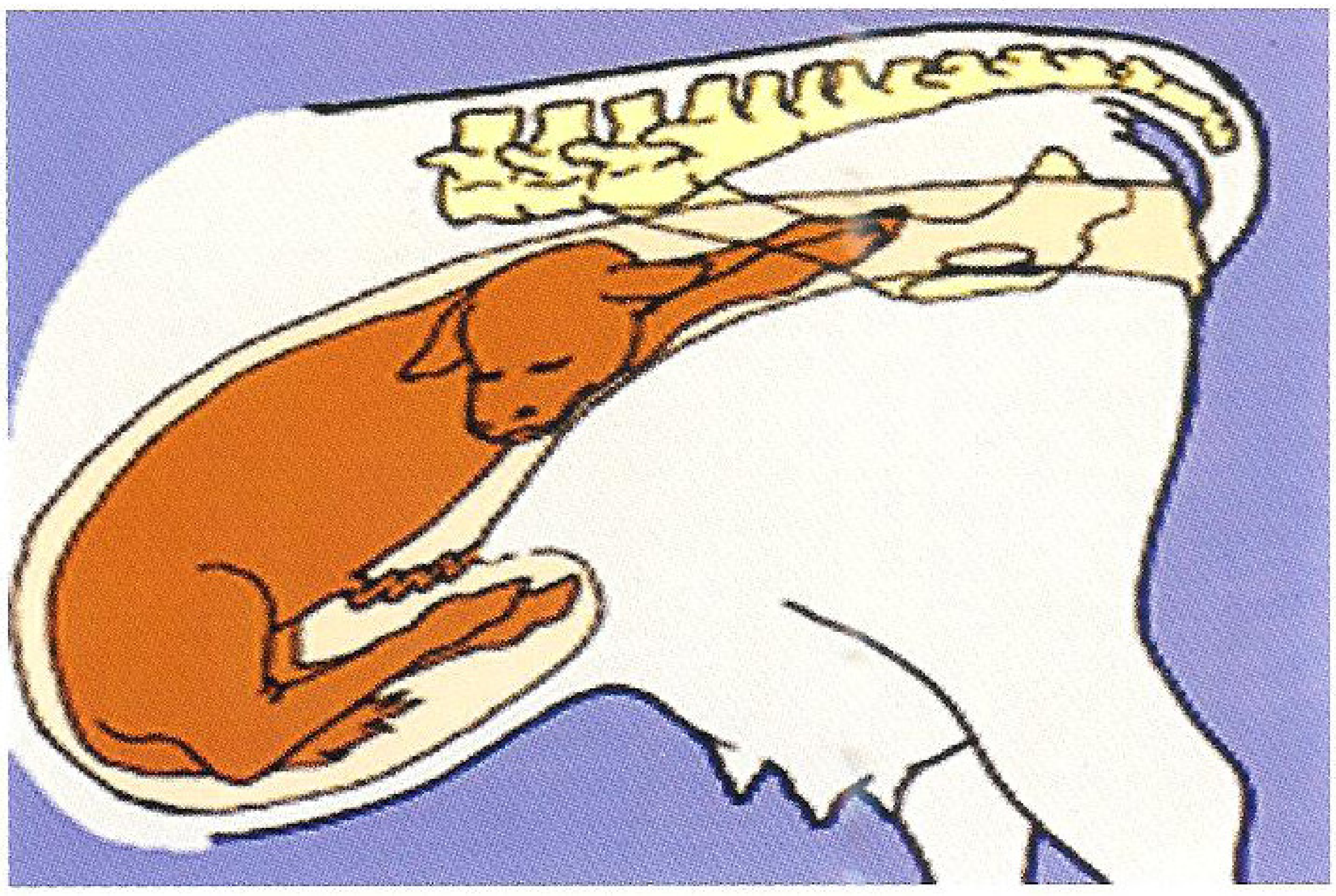

ក្បាលបត់ទៅក្រោយ

បញ្ហាច្រើនជួបប្រទះ:

◉កូនក្នុងស្បូនដែលមានទីតាំងធម្មតាគឺជើងមុខទាំងពីរហុចទៅមុខ ហើយផ្នែកខាងស្តាំលើកឡើងរួមជាមួយចង្កាផ្តេកលើជើងមុខ ។

◉ តែជួនកាលកូនគោបង្វិលមកផ្លូវបង្កើតក្នុងទីតាំងខុសប្រក្រតីដូចជា បញ្ច្រាស ឬគូថមកមុន ជើងមុខមួយ ឬពីរបត់មកក្រោយ ក្បាលបត់ទៅក្រោយ ។

បញ្ហាខុសប្រក្រតី ដែលគេជួបប្រទះ:

ការលូកដៃ

ត្រូវសម្អាតដៃឱ្យស្អាត ដោយកាត់ក្រចកឱ្យខ្លី រួចលូកដៃថ្នមៗចូលទៅក្នុងប្រដាប់បន្តពូជ ដើម្បីឱ្យដឹងច្បាស់ពីសភាពរបស់កូនគោ សភាពក្បាលឬគូថចេញមកមុន ទីតាំងជើង ។

ដើម្បីឱ្យដឹងថាកូនគោរស់ ឬស្លាប់ ត្រូវចុច អណ្តាតកូនគោ ប្រសិនបើនៅរស់កូនគោនឹងប្រឹងទាញអណ្តាតចូលវិញ ។

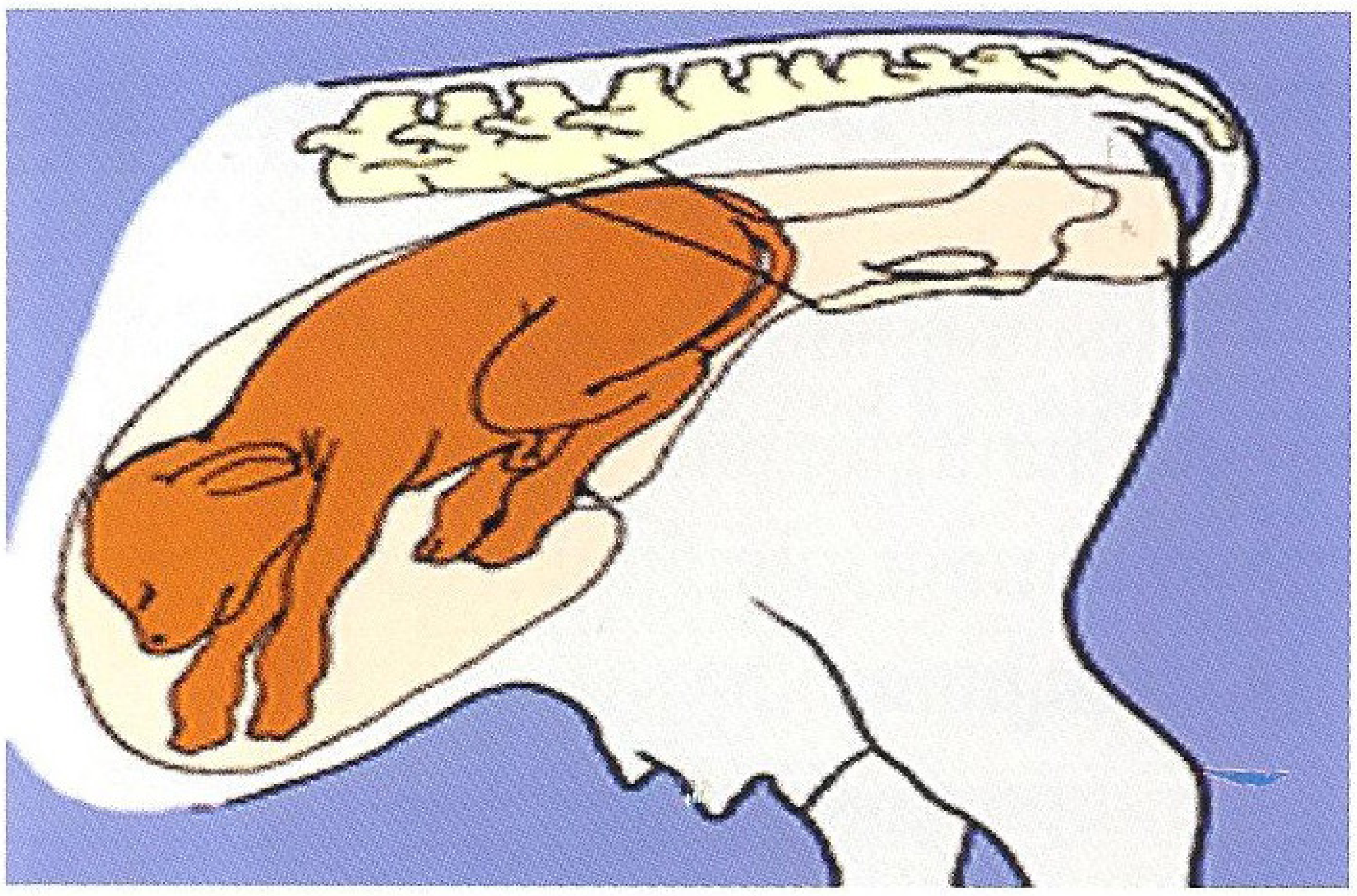

គូថចេញមកមុន

ការជួយកូនគោក្រោយពេលជួយបង្កើតរួច

◉ជូតសំអាតទឹករំអិលនៅមាត់ និងទ្រូង

◉ ជូតខ្លួនវាឱ្យស្ងួត ដើម្បីជួយសម្រួលឱ្យកូនគោដកដង្ហើម

◉ត្រូវយកចំបើងចាក់ត្បាររន្ធច្រមុះ ឬ ដាក់វាឱ្យឡៀងសំយ៉ុងក្បាលចុះក្រោម ហើយទះ វាថ្នមៗ

◉ប្រើអ៊ីយ៉ូឌីន ដើម្បីសំអាត និងសម្លាប់មេរោគនៅទងផ្ចិត

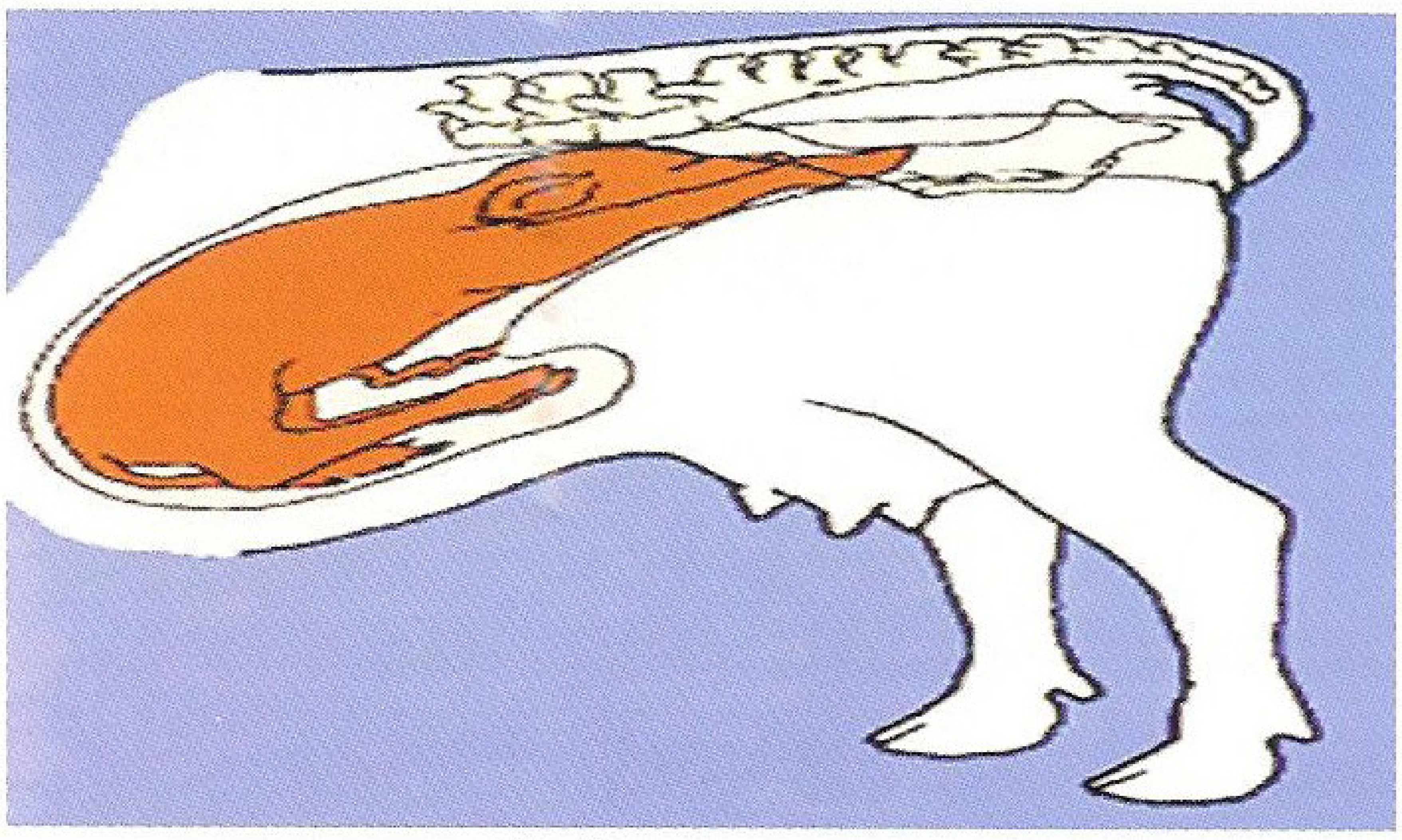

ទីតាំងកូនធម្មតា

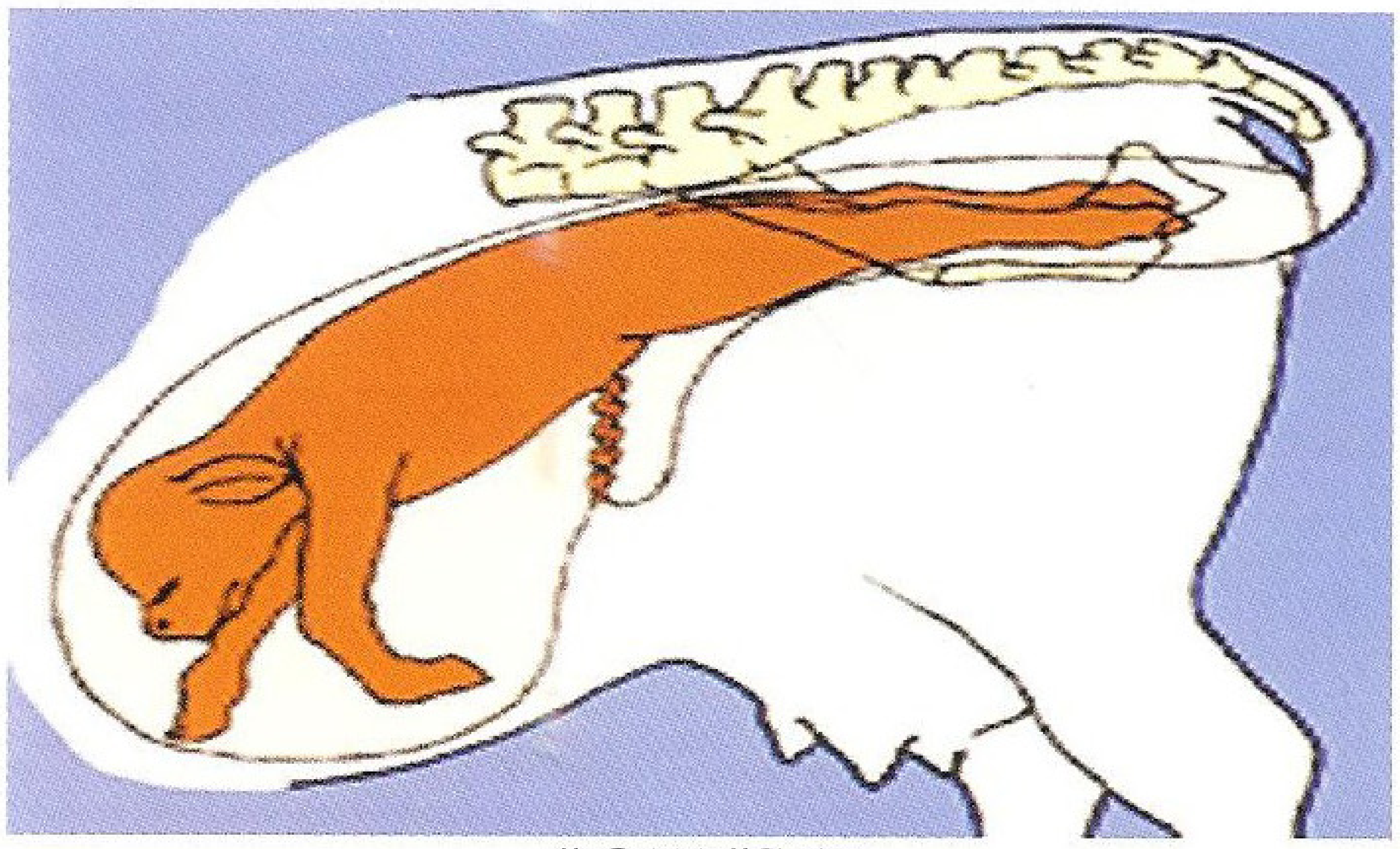

កូនបញ្ច្រាស

លូកដៃថ្នមៗតាមប្រដាប់បន្តពូជ

- ចាក់ប្រូស្តាគ្លង់ឌីន ដូចជាលុយតាលីស ៥សេ

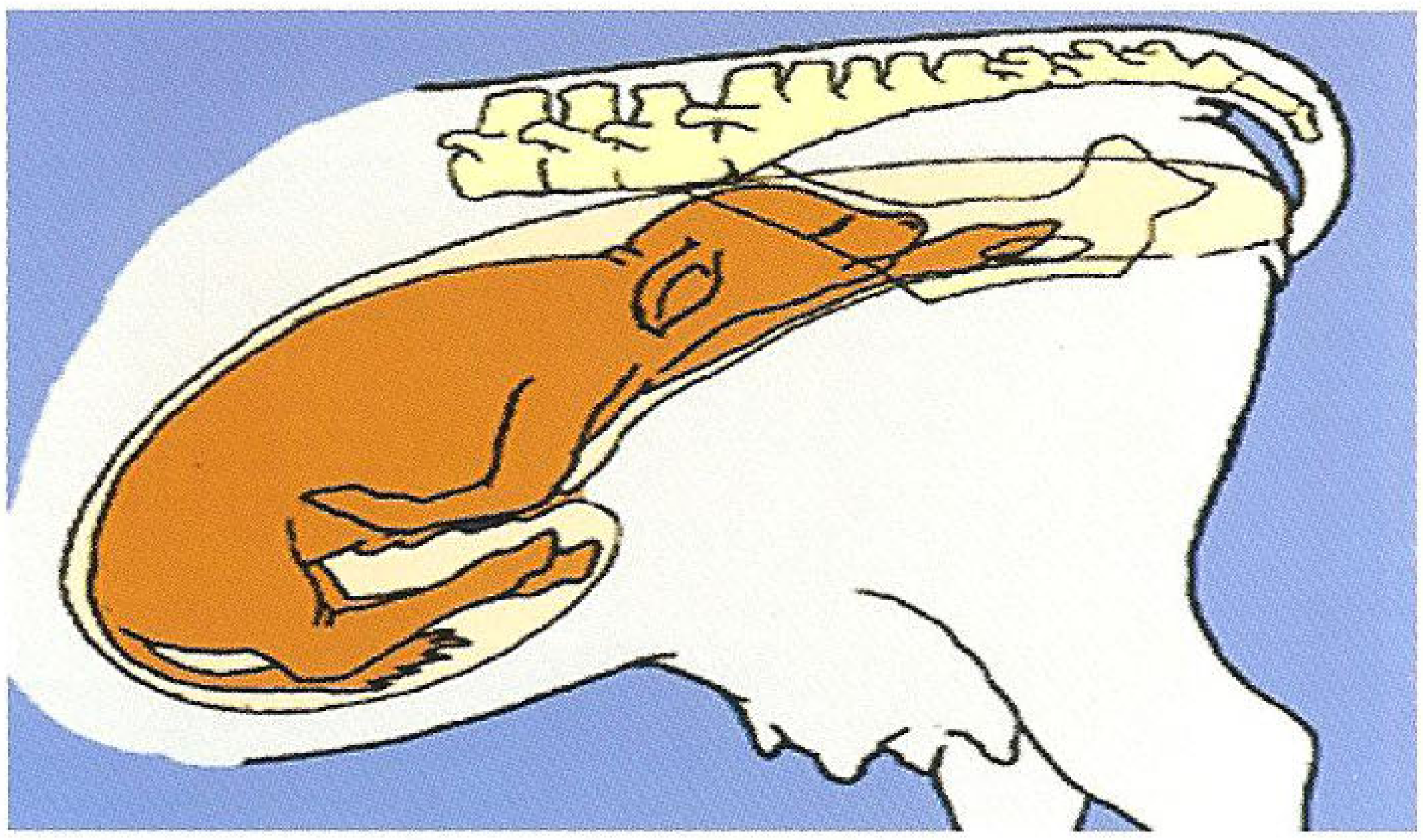

ជើងមុខមួយបត់ទៅក្រោយ

ប្រើខ្សែចងជើងមុខលើក្រចក

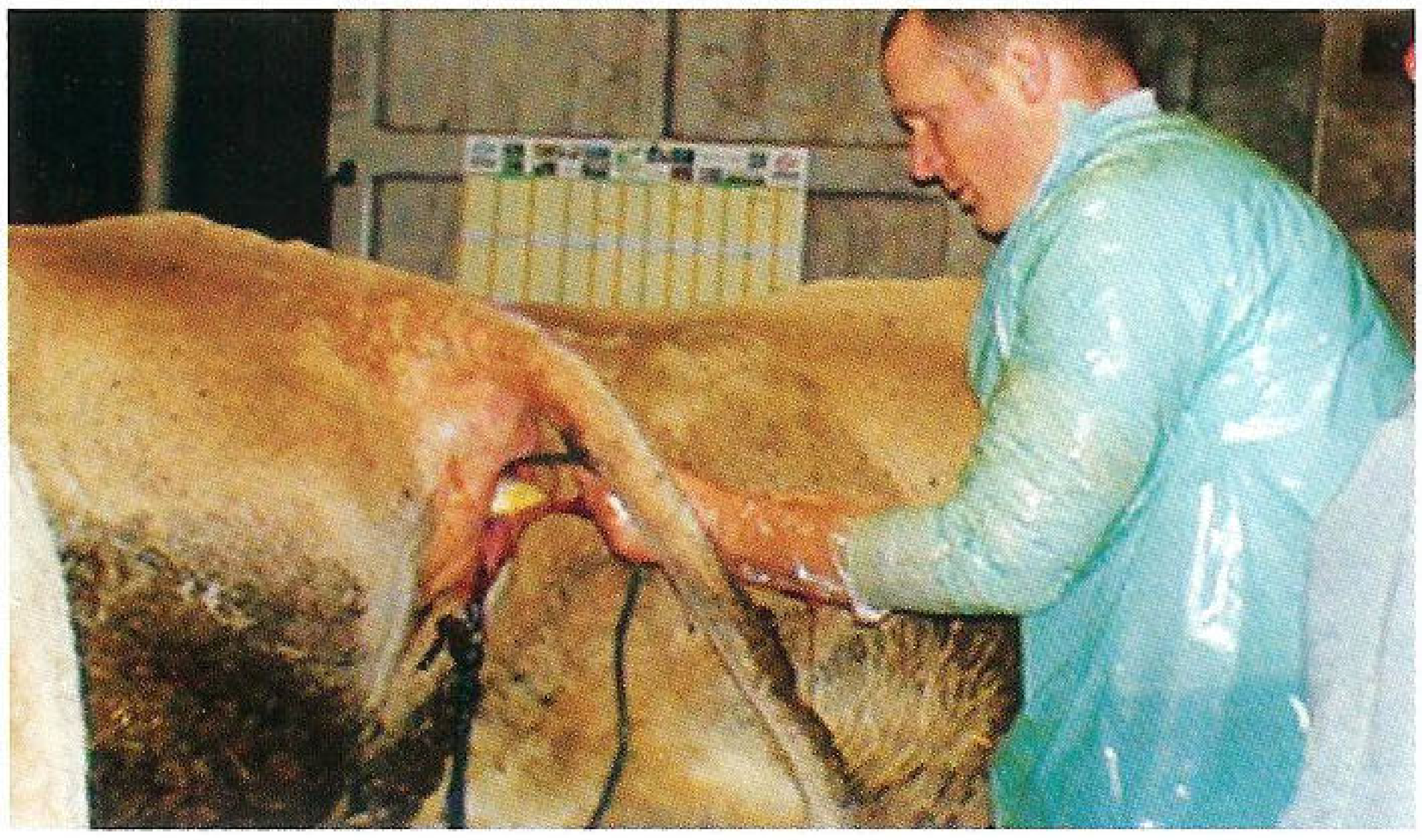

ជួយទាញជើងចេញ

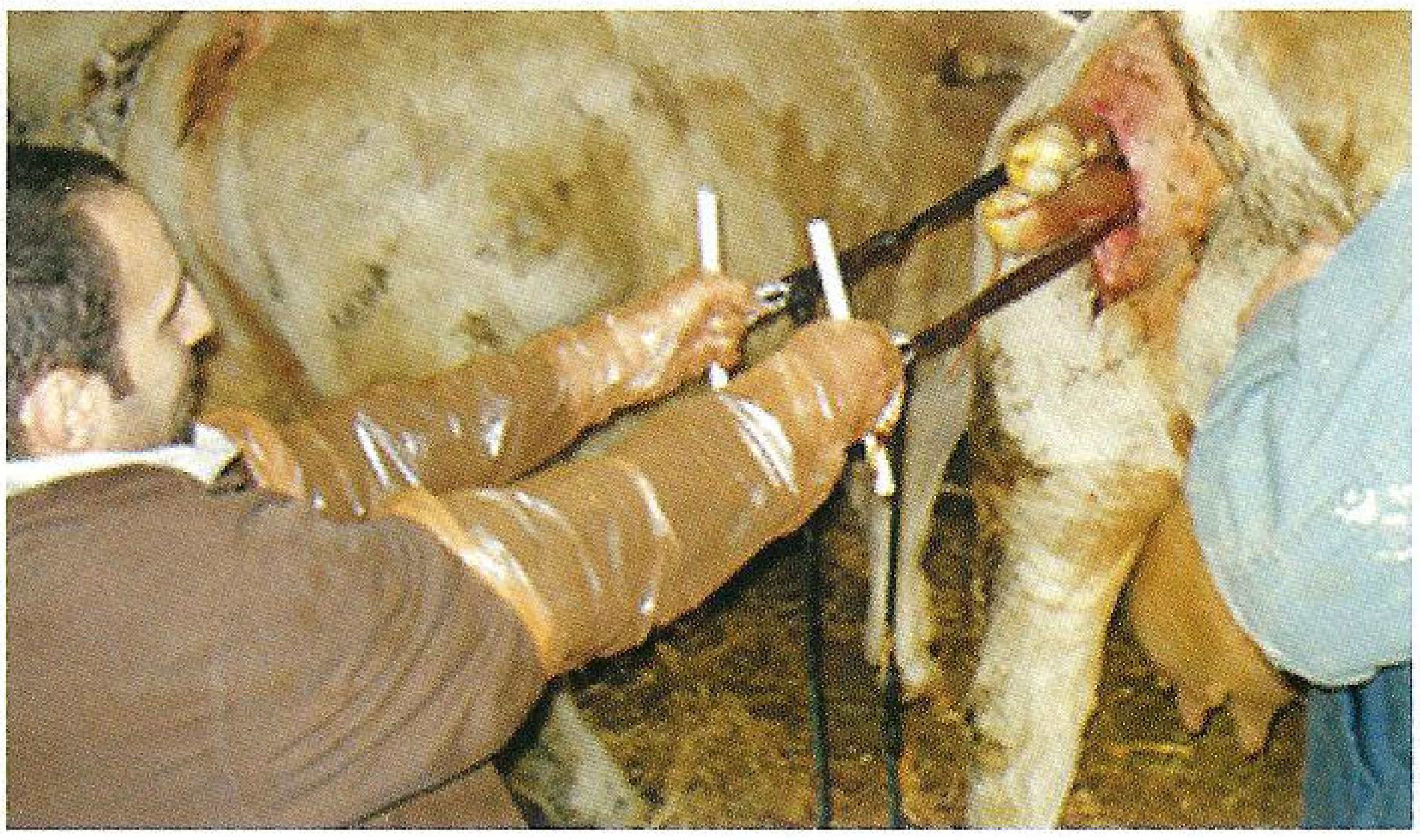

ទាញកូនគោចេញមកក្រៅ

- ប្រសិនបើមេគោមិនព្រមលិទ្ធកូន ត្រូវយកអំបិល មកលាបលើខ្លួនវា
- ត្រូវពិនិត្យមើលលើការបៅទឹកដោះដំបូង ។

បញ្ហាសុកមិនធ្លាក់

- ប្រសិនបើកើតកូនរួចបាន ២៤ម៉ោង សុកនៅតែមិនធ្លាក់ នោះវានឹងធ្វើឱ្យ មានបញ្ហា ដូចជា

ការជួយបង្កើតកូន

ស្បូនមិនរួញទៅ រកសភាពដើម និងមានការឆ្លងមេរោគ

- ២៤ម៉ោងក្រោយពេលកើត សុកនៅតែមិនធ្លាក់ ប្រសិនបើអាច ត្រូវទាញយកផ្នែកដែលធំចេញ ដោយឡែក មិនត្រូវយកដៃទាញយកសុកខាងក្នុងទាំងអស់ចេញនោះទេ ។

ជូតសំអាតកូនគោ

ការព្យាបាល

- ចាក់តេត្រាស៊ីគ្លីន (Tetracycline)

ការទាញយកសុកចេញ

សេ (Lutalyse) ដោយចាក់ពីរដង ហើយការចាក់លើកទី ២ នៅ ១៥ថ្ងៃក្រោយទៀត ។

វិធានការបន្ទាន់

- យកសុកនៅសល់ចេញ ហើយលាងសំអាតស្បូន
- ពេលរុញស្បូនចូលខាងក្នុងត្រូវចំទីតាំងល្អហើយត្រូវចាក់ថ្នាំអុកស៊ីតុកស៊ីន ៤សេសេ
- ដេរទ្វារបន្តពូជទុកចោលរយៈពេលបីថ្ងៃ
- ចាក់តេត្រាស៊ីគ្លីន (Tetracycline) រយៈពេលបីថ្ងៃ ។

៧. ជំងឺលាសដោះ (Mastitis)

ជំងឺលាសដោះបង្កឡើងដោយមេរោគចូលតាមមុខរបួស ឬរន្ធទឹកដោះ ហើយធ្វើឱ្យ៖

- ការផលិតទឹកដោះថយចុះ ធ្វើឱ្យកូនគោមិនអាចបៅបានគ្រប់គ្រាន់
- ទឹកដោះមានគុណភាពអន់ ធ្វើឱ្យកូនគោរាគធ្ងន់ធ្ងរ
- ក្នុងករណីស្រួចស្រាវ ធ្វើឱ្យមេគោឈឺធ្ងន់ធ្ងរ

ការសម្គាល់លើបញ្ហាលាសដោះ

- មេគោមិនឱ្យកូនបៅ ព្រោះវាមានការឈឺចាប់ខ្លាំង
- ទឹកដោះមិនស្អាត ពណ៌ខុសពីធម្មតា
- កន្សោមដោះមានសភាពក្តៅ ឈឺចាប់ និងហើម
- មេគោឈប់ស៊ីចំណី និងគ្រុនក្តៅ

ការព្យាបាល

ការព្យាបាលទទួលជោគជ័យទៅបានលុះត្រាតែធ្វើការព្យាបាលឱ្យបានឆាប់ និងត្រឹមត្រូវដូចជា ៖

ក្បាលដោះពីរមានបញ្ហា

- ចាក់អុកស៊ីតុកស៊ីន (Ocytocin) ដើម្បីសម្រួលឱ្យកន្សោមដោះកន្ទ្រាក់បញ្ចេញទឹកដោះ
- ច្របាច់បញ្ចេញទឹកដោះកខ្វក់ចេញពីកន្សោមដោះ ដោយច្របាច់ ២ដងក្នុង ១ថ្ងៃ
- ចាក់ទ្រីមេតូព្រីមជាមួយស៊ុលហ្វា (TMP + Sulfa) ហើយអាចចាក់បន្ថែមតេត្រាស៊ីគ្លីន (Tetracycline) ផងដែរ ក្នុងរយៈបីថ្ងៃ
- ប្រសិនបើកន្សោមដោះឡើងរឹង ត្រូវចាក់ដិចស្សាមេតាហ្សូន (Dexametsone) ឬ តុលហ្វេឌីន (Tolfedine) ម្តង ដើម្បីបន្ថយការរលាក

៨. បញ្ហា និងជំងឺលើជើង (Moving)

៨.១. បញ្ហាដំបៅស្នាយនៅជើង

ដំបៅស្នាយនៅជើង ជាបញ្ហាធ្វើឱ្យដំបៅរលួយនៅចង្វែកជើង បណ្តាលមកពីការធ្វើការក្នុងភក់ ។

ក. រោគសញ្ញា

- ពិបាកដើរ ពិការជើង ជាទូទៅច្រើនកើតតែលើជើងម្ខាង
- ហើមនៅជើង
- រហែកស្បែកនៅចង្វែកជើង ហើយអាចឃើញមានខ្ទុះតិចៗ

ខ. ការព្យាបាល

- ចាក់ស៊ុលហ្វា ៣៣ (Sulfa 33) តាម សរសៃវ៉ែន មានប្រសិទ្ធភាពបំផុត ។
- ចាក់ទ្រីមេតូព្រីមជាមួយស៊ុលហ្វា (TMP + Sulfa) រយៈពេលបីថ្ងៃ ។

៨.២. បញ្ហារលាកស្បែកនៅជិតក្រចកជើង

ជាបញ្ហាមួយដែលធ្វើឱ្យដាច់ស្បែកនៅចន្លោះក្រចកជើង និងខ្នែងជើង ហើយធ្វើឱ្យគោមានសភាពមិនស្រួល ថយកម្លាំងធ្វើការងារ ។ បញ្ហានេះច្រើនកើតឡើងនៅពេលគោធ្វើការនៅក្នុងភក់ ។

បញ្ហារលាកស្បែកនៅគល់ក្រចកជើងនេះ ងាយស្រួលក្លាយទៅជាដំបៅស្នាយរលួយនៅក្រចកជើង ។

ការព្យាបាល

- ប្រើហ្វ័រម៉ាលីន ៣% (Formaline 3%) ពីរ

ស្បែករហែក និងហើមជើង

ដងក្នុងមួយថ្ងៃ ប្រើរយៈពេលបីថ្ងៃ

- ប្រើទង់ដែងស៊ុលហ្វាត ៥% (Copper Sulfate 5%) ។

៨.៣. រលាកសន្លាក់

មូលហេតុដែលបង្កឲ្យរលាកសន្លាក់មាន ៖

ក. បង្កឡើងដោយ

- **របួសនៅសន្លាក់**
- **ជំងឺឆ្លង (ប្រ៊ុយសែលឡូស៊ីស មីកូប្លាស្មា)**
- **គោបំបៅកូនដែលមានបញ្ហាខ្វះខាតនូវកាល់ស្យូម ផូស្វ័រ និងជីវជាតិផ្សេងទៀត**

ខ. រោគសញ្ញា

- **ពិកា**
- **ពេលស្ទាបនៅសន្លាក់ គោមានការឈឺចាប់ខ្លាំង**
- **មិនសូវស៊ីចំណី**

គ. ការព្យាបាល

- ប្រើអង់រ៉ូហ្លុកសាក់ស៊ីន (Enrofloxacin) ឬទីឡូស៊ីន (Tylosin) ដោយប្រើរយៈពេលពី ៥-៧ថ្ងៃ
- ហ្វេនីប៊ុយតាហ្សូន (Phenybutazone)
- ឬឌីពីរ៉ូន (Dypirone) មានអាណាហ្សាំង (Analgine)
- ឬកាល់ម៉ាហ្សាំង (Calmalgine)
- ឬតុលហ្វេឌីន (Tolfedine)

ក្រចកជើងដុះវែង

សន្ទាក់ហើម

- ក្រចកជើងដុះជាប្រចាំ
- ជួនកាលក្រចកដុះលឿន ហើយវែងជ្រុល
- ធ្វើឱ្យគោនៅមិនសុខ និងបង្កឱ្យវាពិការ

ការព្យាបាល

- កាត់ក្រចកដែលដុះវែងនេះចេញ ដោយកាត់បន្តិចម្តងៗ រហូតដល់ស្មើសាច់
- បន្ទាប់ពីកាត់រួច ត្រូវយកដែកឆាប មករូសគែមក្រចកឱ្យស្មើ ។

របួសដោយសារវត្ថុផ្សេងៗកប់ក្នុងដី

វត្ថុផ្សេងៗទៀតដូចជាដុំថ្ម អំបែងដប/កែវ ឬដែកគោល អាចមានបង្កប់ក្នុងដី ។

ក. រោគសញ្ញា

- គោដើររាងខ្ចើចជើងបន្តិច

សភាពក្រចកមុនពេលកាត់

- សភាពរបស់វាអាស្រ័យទៅលើទីតាំងដែលដីជ្រាបចូល ឬសភាព របួស

ខ. ការព្យាបាល

- ដកវត្ថុដែលមុតនោះចេញ
- លាងក្រចកជើងទាំងមូលជាមួយ អ៊ីត្រូសែនពី

សភាពក្រចកមុនពេលកាត់

រ៉ុកស៊ីដ (Hydrogen Peroxyde)

ត្រូវពិនិត្យមើលដីជាប់នៅបាតជើង

- ចាក់អាម៉ុកស៊ីលីន អិលអេ (Amoxillin LA)

៩. បញ្ហាខ្វិន

៩.១. ខ្វិនដោយសារទន់ចង្កេះ

បណ្ដាលមកពីការចាក់ថ្នាំខុសទីតាំង ជាពិសេសពេលប្រើថ្នាំដែលមានសកម្មភាពបានយូរ ។

ការព្យាបាល

- ចាក់ដិចហ្សាមេតាហ្សូន (Dexamethasone) រៀងរាល់ ២ថ្ងៃម្ដង ដោយប្រើរយៈពេល ២ សប្ដាហ៍ ។

៩.២. ដេកយូរ

- គោទន់/ស្ពឹក ស្រពន់ជើងមុខ ដោយសារគោស្គម និងខ្សោយ មិនអាចក្រោកឈរយូរថ្ងៃ
- សាច់ដុំមិនអាចការពារប្រព័ន្ធប្រសាទបាន ហើយប្រព័ន្ធប្រសាទរងការខូចខាតនៅពេលគោដេកតែមួយចំហៀងខ្លួន ដោយមិនអាចប្រែខ្លួនបាននោះ ។

ការព្យាបាល

- ជួយគោដែលទន់ខ្សោយឱ្យក្រោកឈរ ២ដងក្នុងមួយថ្ងៃ

កុំចាក់ថ្នាំដែលមានសកម្មភាពបានយូរនៅសាច់ដុំត្រគៀក

- ចាក់ថ្នាំជួយលើកកម្លាំងដូចជាការ៉ាស៊ីល(Carasil) អេម៉ាតូប៉ង់បេ ១២ (Hematopan B12)
- យកចំបើងមកជុសជូតនៅស្មា និងភ្លៅ ៕